

Stjepan Harjač

DUHOVNA ROSA

jutarnja razmišljanja

DRAGI ČITATELJI!

Jutrom, kad se osjećamo još sneni, nespretni ili već opterećeni obvezama koje stoje pred nama, koje ne možemo izbjeći, misao da postoji Netko kome naši problemi i križevi nisu nepoznati, budi u nama zaspale snage i zaboravljenu nadu.

Uz redovitu jutarnju higijenu tijela, potrebna je i higijena duše. I ona vapi za mirom, svjetlom i čistoćom. Jer, što je vanjska čistoća bez unutarnje čistoće? Dobro znamo da su svi naši odnosi prema ljudima i prema poslu koji nas čeka obojeni ne vanjstinom, ne toliko tjelesnom čistoćom, koliko više nutrinom, toplinom koju izlazi iz srca, svjetlom koje izlazi iz suživota s Bogom.

Redovito je, rekao bih i potrebno, zbog toga ne početku novog dana osloniti se i povjeriti sve svoje planove, sve doživljaje Bogu koji je neprestano zauzet očinskom ljubavlju za nas. S Njim u srcu, s pouzdanjem u Njegovu vjernu prisutnost tijekom dana, krećemo u novi dan kao lađa na pučinu, u dan koji može biti sličan, ali i potpuno različit od svih drugih dana našeg životnog hoda i dozrijevanja.

Iščitavati s drugih lica i dati da drugi iščitaju s mog lica silnu Božju ljubav koju nosimo, to je prvotna zadaća svakog čovjeka svjesnog suodgovornosti za ovaj naš svijet. Na taj će način naši dani postati uvijek vedriji i draži. Sebi i drugima činit ćemo život ljepšim.

TRAŽENJE

I danas ćeš susresti ljude koji nekamo žure, nešto traže, čekaju autobus ili tramvaj koji će ih brže odvesti do cilja.

Svaki je njihov korak usmjeren prema traženju sreće.

Jedna od važnijih karakteristika čovjeka jest: čovjek je biće koje traži i u tome ne poznaje odmora i stanke, nije nikad zadovoljan postignutim. Čudnovato je i to da je učinjenom grijehu prethodilo traženje sreće i želja za njom. I tako čovjek luta smetlištima ovoga svijeta praznih džepova i pita: "Pošto sve?" Nakon bezuspješnog čeprkanja, sjedne umoran, pognute glave, zaprljanih ruku, poderanog odijela, ali ni tada ga želja za traženjem sreće ne napušta, nešto ga iznutra tjera dalje.

No, neki su se zaustavili misleći da su našli ono što su tražili. Život je samo most preko kojeg se putuje na drugu stranu, ali su oni sagradili kuće na tom mostu premda nitko pametan ne gradi stan na njemu.

Svaka želja konačno čezne za Bogom i svako traženje vapije za Njim. Traženje Boga ne poznaje nikakvu gornju životnu granicu, ali može biti prekasno ako pomisliš da je za tebe kasno i ništa ne učiniš.

Traženje odražava unutarnju mladost i ono nije ateizam.

Kod jednog je poginulog američkog vojnika u Italiji za vrijeme

2. svjetskog rata pronađena na papiru molitva:

"Gle, o Bože, nikad te nisam oslovio, ali sada bih želio reći ti dobar dan. Ljudi mi govorahu kako ti čak i ne postojiš. I kao glupan ja sam to sve povjerovao.

Sinoć iz jedne rupe topovskog taneta ugledah tvoj nebeski svod. Odatle zaključih da su me prevarili. Da sam se potrudio promatrati tvoja djela, sam bih do toga došao da su mi podvalili.

O, Bože, želio bih znati: hoćeš li mi pružiti ruku. Neki osjećaj mi kaže da ti mene razumiješ. Čudno, morao sam doći na ovo pakleno mjesto prije nego imadoh priliku vidjeti tvoje lice.

Dobro, mislim da se tu i nema mnogo više reći, ali ja sam radostan što sam te danas susreo. Vjerujem da će trenutak napada uskoro otkucati, ali ja nemam tjeskobe otkako znam da si mi ti blizu.

Čujem znak. Dobro, Bože, ja moram poći. Ja te volim, to ti znaj. Pogledaj, bit će teška bitka. Tko zna, možda ću ove noći doći u tvoj stan.

Premda prije nisam prema tebi bio veoma ljubazan, ipak razmišljam: očekuješ li me na svojim vratima. Gle, ja plačem!

Dobro, sada moram poći; Bože, doviđenja.

Čudno. Otkako te susretoh, ne bojim se k tebi doći."

Kako možeš tražiti Boga? Sv. Augustin kaže: "Ne bi ga tražio da ga već nisi našao." Upravo u traženju naslućuješ i znaš, i već donekle imaš ono što tražiš. I danas ćeš ga tražiti upravo zato jer se on nalazi u tebi i njegov Duh budi u tebi čežnju za prijateljstvom s Njim.

SMISAO

Ima li negdje na svijetu neko ljudsko biće koje ne bi nosilo u sebi neku nadu? U svakom pokretu, činu i misli zrcali se ta usmjerenost, zapravo vrijednost života leži u uzvišenosti njegove čežnje i nade, nade koja unosi nemir i pokreće srce, nada koja ga postavlja na put i ne dopušta mu nikakve stanice premda su i stanice mjesta na kojima se čeka da bi se krenulo dalje. Svaka čežnja i nada kriju u sebi neki smisao, nešto do čega nam je stalo iz dana u dan, čak i onda kad o tome ne govorimo ili svjesno ne razmišljamo.

Toliki je broj ljudi kojima je dosta života pa pomišljaju i na samoubojstvo u trenucima kad se pojave sve brane pred njima, a od njihove visine se ne vidi sljedeći korak. No i oni čeznu za životom i smislom kroz taj besmisleni čin.

Današnja nam situacija u mnogočemu unosi gorčinu, strahove i različite opterećenosti.

U takvoj atmosferi život postaje težak, odnosi poremećeni, svjetlo postaje blijedo, zalihe se snage smanjuju i pretvaraju u nemoć, u iscrpljenost, u sveopći umor na duševnom i tjelesnom području. Time su svi jednako pogođeni, pa i oni koji se trude oko intenzivnog života s Bogom. Rekao bih, dapače, da i to nije najtragičnije. Ali, ako pogledamo na koje se sve načine ljudi žele osloboditi takvog tereta, onda vidimo da se to pokušava rješavati tu, u prizemlju. Gravitacija je zemlje prejaka i guši u nama svaku pomisao na neki lift, dizalo koje bi nas odvuklo uvis. Sunce svijetli odozgor i u njemu se nalazi smisao koji predstavlja orijentacijsku pomoć koja je u stanju pokrenuti čovjeka na put. Svaki je trenutak života osmišljen, a pogotovo onda kad nam po ljudsku izgleda besmislen.

Za kršćanina se smisao nalazi u Bogu, i tu leži odgovor na njegove izgubljenosti i lutanja, a posebni osjećaj izgubljenosti doživljavaju upravo najviše oni koji imaju duboko iskustvo Božje blizine i koji tako gladuju za Njim.

Od samog rođenja, svaki ti trenutak nudi taj veliki smisao koji se zove Otac nebeski. Tvoj se život mijenja ako mu se otvaraš i tako dovodiš svoju egzistenciju na put ispunjenja, tvoji odnosi prema bližnjima, prema svemu što radiš i kako živiš postaju puni smisla. Izvor koji si nanovo otkrio u sebi u isto vrijeme gasi žeđ, ali i budi još veću žeđ za traganjem. Ovim izvorom u sebi otkrit ćeš kako mnogi, koji su i kilometrima udaljeni, zapravo žive od tog istog izvora. Taj doživljaj unosi u tebe duboku istinu zajedništva koje se nikad više neće prekinuti, već potpunije doći do izražaja u vječnosti.

I ovaj će ti dan donijeti težinu i svoje križeve, ali vjeruj u smisao svakog trenutka i živi od tihe prisutnosti koja se zove Bog.

ČUDO

Čudo za neke ljude pripada bitnim pojavama vjere; oni vjeruju zbog čuda. Drugima je opet to teško i smatraju takve izvještaje pričama ili pobožnim legendama. Oni možda vjeruju usprkos čudu.

Može li se uopće danas još vjerovati u čudo? Za neke je to odlučujuće pitanje. Oni se prepuštaju samo onom što vide, što mogu ispitati i svojim sjetilima doživjeti. Čudesa uopće ne dolaze u njihovo poimanje stvarnosti. No, usprkos tome može se dogoditi da se čude, da su iznenađeni pred neočekivanim događajem. To nazivaju slučajem, ali time samo kažu da se to ne može objasniti. Zašto su npr. izbjegli upravo nekoj prometnoj nesreći, zašto su dobili na lutriji ili zašto im je u misli najjednom došla neka određena osoba. Naš je svijet pun takvih nazovi "slučajeva".

Posve je svejedno kamo gledamo, posvuda otkrivamo taj slučaj prepun tajnovitosti. Zašto su se dvije osobe susrele? Što je spojilo njihove putove tako da su jednog trenutka zaključile i rekle jedna drugoj DA i ostatak života provele zajedno? Tko samo malo razmisli o svojoj situaciji, taj osjeća takav začuđujući slučaj posvuda. Često to mogu biti sitnice jedva vrijedne spomena. Između toga postoje iskustva koja otežavaju da u tim sitnicama vidimo na djelu samo slijepu svojevolsnu sudbinu. U takvim trenucima naslućujemo da se u našem životu odigrava nešto više i da smo više od brojeva u nekoj bezimenoj masi.

Možda govorimo o čudnoj povezanosti i vjerujemo da smo dotaknuti nekom drugom silom. Pokušavamo objasniti njezine impulse i poruke, shvatiti riječ koja nam se tu izgovara. Ako uspijemo to učiniti, tada smo prilično blizu onome što Biblija zove "čudo". To su doživljaji s Isusom, pomoću kojih ljudi kroz veličinu i Božju dobrotu rastu, gdje su iskusili: da naš svijet nije nužni i bezuvjetni slijed događanja, nego stvarnost koja je otvorena Božjem pozivu i Božjem djelovanju. Bog je u tom svijetu i njegova životna sila lomi ograde našeg svijeta. Božja spasiteljska snaga je jača od sila zla i propasti u nama i oko nas. Božja se životna volja ne zaustavlja tamo gdje se čini da bolest i bijeda, grijeh i zatvorenost postavljaju nesavladive prepreke.

Klica božanskog života probija koru naših tvrdoća i otvara nam budućnost.

Stoga je vjera u čudo samo druga riječ za nadu u puni i spašeni život. Tko počinje opažati tu nadu, čudesa u svojoj svakodnevici, taj nalazi svjetlo koje osvjetljuje njegovu tamu i pokazuje mu put.

Čudesa su znakovi koji nas izbavljaju iz naših strahova, koji nam pomažu da otkrijemo Božje tragove u našoj svakodnevici, koji nas ohrabruju da vjerujemo usprkos svemu u snagu života.

SIVI POČETAK

Ima ljudi kojima je naročito teško na početku novoga dana. S praskozorjem ih zna obuzeti neka jeza i strah pred novim danom. Izlaskom sunca izranjaju u njima mnoga pitanja: što će biti od ovoga dana, kako izići na kraj s brigama i nevoljama? Neraspoloženje i mrzovolja nadiru odmah ujutro na njihovu postelju.

Takvim ljudima pripada i prorok Ilija. Na brdu Horebu imao je tešku noć, koju je proveo u nekoj spilji. Ni tišina noći nije mogla rastjerati njegove brige. Ujutro mu pristupi Gospodin i upita ga: "Što ćeš ti ovdje, Ilija?" (1Kr 19,9). Ilija mu ispriča kako je izgubio prijatelje i uopće volju za životom. Ali mu Gospodin reče: "Ilija, vrati se istim putem kroz pustinju u damašćansku pustinju..." (1Kr 19,15). Ilija napusti tamnu spilju i krene na put. Ne vrijedi li i za mnoge ova Božja riječ za dan koji često vodi kroz pustinju?

S tom situacijom možemo povezati i jedan događaj u Petrovu životu. Kralj Herod ga je dao okovati i zatvoriti da bi ga onda izveo pred narod koji bi onda tražio njegovu smrt. U noći, prije nego se to trebalo dogoditi, Petar je spavao u okovima između dva vojnika. Najednom mu pristupi anđeo Gospodnji, probudi ga i reče mu: "Ustani." Okovi mu spadoše s ruku. "Opaši se i hajde." Petar ustane i pođe za anđelom. Kad su bili vani, Petar spozna što se dogodilo i kaže: "Sad znam da me Gospodin izbavio iz ruke Herodove" (usp. Dj 12,11).

Koji je smisao ta dva odlomka iz Svetog pisma?

Bog vidi stvari drugačije nego čovjek. On vidi početak koji leži skriven u svakom svršetku. Tamo gdje mu ljudske oči nude samo tamu i propast, za njega već svijetli svjetlo budućnosti.

Kad je Ilija mislio i bio uvjeren da stoji na kraju svog života, Bog ga baš u tom trenutku izabire za novo poslanje. Dok je Ilija čučao u tamnoj noći spilje, spremala se velika tajna.

Ono što vrijedi za Iliju i Petra, vrijedi i za nas. "Ustani, obuci se i pođi." Taj nas Božji zov ohrabruje i poziva ne samo da ustanemo iz postelje, već nas osposobljava prije svega da ustanemo unutra, u sebi. Samo onaj tko se unutra podigne, može tako ustati da onda s nadom hrabro krene u novi dan. Tamo gdje se oslobodiš svoje postelje kroz snagu Božje riječi "ustani, obuci se i kreni", padaju ti okovi klonulosti, umora, ravnodušnosti, bezvoljnosti i mrzovolje. Tada ćeš negdje tijekom dana reći: "Sad znam da me je Gospodin vodio svojom rukom..." Tu se jasno pokazuje da je jutarnje vrijeme - vrijeme odlučnosti, vrijeme odluke. Ona tek jutro čini jutrom; u njoj leži snaga koja je potrebna danu.

Gledajući što dobrog može donijeti novi dan, koje zadaće ispuniti, koje poteškoće prevladati, koje trenutke iskoristiti, vjernik predaje svoj probuđeni život Bogu, koji ga uzima u svoje ruke i vodi kroz taj novi dan. "Tako ne živim više ja, nego Gospodin živi u meni" (Gal 2,20). On će biti i gospodar tvoga dana.

ČUDO OZDRAVLJENJA

Želio bih vam govoriti o jednom čudu u kojemu se radi: o ozdravljenju određenog čovjeka i istodobno općenito o čovjeku, o njegovoj vrijednosti u Božjim očima.

Situacija je kratko opisana. Jedne subote - koja je blagdan i počinak za Židove - dolazi Isus u sinagogu. Upravo su se tu skupili različiti ljudi na molitvu: pobožni, vjerni zakonu, a također i ostali, koji dolaze jer je takav običaj u subotu. Tu je još netko, posve po strani, čovjek s usahlom rukom. Ne usuđuje se tako sakat naprijed, već želi ostati neprimijećen i želi isprosjačiti neku milostinju od pobožnih. Isus ulazi u sinagogu, ugleda ga, najednom se u bogomolji stvori napeta atmosfera. Ljudi vjerni zakonu se pretvore u oko i uho. Tu je taj Isus o kojem se toliko govori, čudotvorac. Čuje se da može ljude ozdravljati. Uz Isusa je odjednom u isti mah postao zanimljiv i taj bolesnik. Što će Isus učiniti, hoće li ga ozdraviti? To bi bila strašna povreda ne samo običaja već i Mojsijeva zakona. Za takav prekršaj propisana je smrtna kazna. Kako će se Isus ponašati, hoće li provocirati na taj način svoje protivnike? On prepoznaje svoj položaj, upušta se u pustolovinu i poziva sakatoga. Taj poziv zvuči sakatome kao program Isusovog poslanja u kojem se radi o čovjeku.

Norme, zapovijedi i zakoni su od Boga za čovjeka, da čovjek može živjeti, da mu bude dobro, da može biti sretan. On ozdravlja sakatoga i kroz to, izvana gledajući, krši zapovijed o suboti, ali zapravo on ispunjava tu zapovijed na puno dublji način. Isus najočitije objašnjava da za njega nema ništa važnije od čovjeka i zato se upušta u taj konflikt, tako da zbog toga bude konačno i ubijen.

Ozdravljenje čovjeka s usahlom rukom u subotu je više od nekog izvještaja o ozdravljenju. To je znak spasenja: čovjek nije tamo zdrav, gdje stoje propisi, zakoni i norme u središtu i gdje se on njima podređuje; čovjek je tek tamo zdrav, spašen, gdje stoji on sam u središtu.

Ovo zvuči tako jednostavno i tako uvjerljivo, a ipak razumijemo tu dobru, spasonosnu poruku često krivo. Stavljamo sami sebe u središte i ne uviđamo da je Isus sasvim nešto drugo mislio. On, naime, nije samog sebe stavljao u središte, već bolesnog, drugog čovjeka, a to nam tako teško pada da ne nas, nego drugoga držimo i uzimamo bezuvjetno važnim.

No, gdje nam to uspije, tu se događa da čovjek postaje kroz nas opet malo radosniji, zdraviji i sretniji. U takvim trenucima nam može izaći takva snaga, koja je u nama drijemala, da činimo također čudo, da budimo znakove nade kod drugih.

NANOVO ZAPOČETI

Dan puno zavisi od prvog sata. Sat je njegov početak. Dan se može započeti bez početka, bez misli, bezvoljno. Tada nije to nikakav dan, već samo vrijeme slično krpi bez oblička i smisla. Dan je put koji traži pravac, djelo koje iziskuje jasnu volju. Dan je tvoj čitav život i to je dublji razlog zašto je jedan jedini dan dovoljan da se doživi potpuna sreća. Kao što je jutro vrijeme odluke, tako je ono i vrijeme obnove. Sve ono što se ne obnavlja, odumire, tako je i dan bez obnove mrtav. Kroz stalnu se obnovu pomlađuje naš život u danu Božjem.

O kakvoj se radi obnovi?

Neki je kineski car dao ugravirati na svojoj kadi u kupcaonici sljedeću rečenicu: "Obnavljaj se savršeno svakog dana; čini to uvijek ponovo i uvijek na nov način." Ta rečenica ukazuje na tjelesnu obnovu. Jutro nije po svojoj biti samo vrijeme tjelesne, već prije svega vrijeme duhovne i duševne obnove. Riječ je o nutarnjoj obnovi, što znači: danas mogu bolje učiniti ono što jučer nije bilo dobro. Svako jutro smijem nanovo započeti da unutra postanem veći, da rastem, otkrivajući čudesna djela Božja, izvršujući svoje svakodnevne dužnosti, da se strpljivo ophodim s bližnjima oko sebe. Kroz sve to postajem iz dana u dan više čovjek; sa svoje strane postajem drugima sunce. I kad na kraju života počinje zalaziti to sunce za druge, tada, u tom zalasku leži obećanje uzlaza prema vječnom životu. Tako postaje svako jutro vrijeme obećanja. U nasljedovanju tog životnog, što crkva naziva "sunce pravde", pripadat ćemo onim pravednicima o kojima Isus kaže: "Oni će u Kraljevstvu svoga oca ko sunce svijetliti" (Mt13,43). U vjeri u to obećanje umro je 1964. u jednoj ciriškoj klinici, u dobi od 60 godina, slavni glumac i režiser Ernst Ginsberg, sin jedne židovske liječničke obitelji, koji je u 35. godini našao put prema kršćanskoj vjeri. Na vrhuncu života napala ga je iznenada neizlječiva bolest. Daroviti je glumac svakim danom postajao sve nepokretniji, dok konačno nije izgubio i govor. U dugim mjesecima bolesti, koja je rapidno napredovala, sažimao je svoje molitve u obliku pjesmica. Jedna od njih nosi naslov "Dnevna molitva u dugoj bolesti". To može biti i tebi molitva ovog jutra:

"Molim Te, Gospodine, za veliku snagu
da izdržim taj malen dan,
da na velikom putu prema Tebi
malenim koracima nastavljam."

SREĆA JEDNOG DANA

U jednom svom djelu donosi nam Dostojevski priču o mladiću koji je počeo razmišljati o svojoj teškoj bolesti i na taj je način našao put prema Bogu, imajući tek sada dojam da se približio istinskom životu. Tjeran ljubavlju, svakog se jutra budio radosniji. Kad bi liječnik dolazio u sobu, on se s njim šalio:

- No, doktore, hoću li proživjeti ovaj dan na zemlji?

- Ne samo jedan dan, još ćete mnoge dane proživjeti, dapače, mjesecima i godinama ćete živjeti!

- Ta čemu još mjesecima i godinama - poviče mladić.

- Zašto brojiti dane? Čovjeku je dosta jedan jedini dan da iskusi potpunu sreću...

- Vaš sin nije od ovoga svijeta - reče liječnik njegovoj majci - kroz bolest je upao u neko čudno stanje.

No, liječnik nije prepoznao pravi razlog sretnog stanja svog mladog pacijenta. Gledajući kroz prozor svoje sobe u vrt, mladić je govorio:

- Tako bijaše velika slava Božja okolo: ptice, drveća, livade i nebo. Obeščastio sam sve, živio u sramoti jer nisam pazio na ljepotu svijeta i slavu Gospodnju.

Dosta je jedan jedini dan da se doživi potpuna sreća i on je slika čitavog života. Svako je jutro malo rođenje, svaki je dan mali život, svaka je večer mala smrt. Kod toga jutro ima posebno značenje. Na način kako ga proživljavaš, određuješ daljnji tijek dana. Što je ono posebno što jutrom izlazi i želi se darovati? To je svjetlo i toplina izlazećeg sunca.

Predstavimo si da jednog jutra ne izađe sunce. Kakve bi bile posljedice? Sav bi život odumro jer ništa i nitko ne može živjeti bez svjetla i topline. To se već može i zapaziti ako je oblačno. Tada se život odvija - ne samo onima koji su podložni vremenskim promjenama nego i nama - nekako drugačije.

Izgleda da se samo po sebi razumije kako je normalno da sunce izlazi svakog jutra s vjernom točnošću, no trebali bismo se češće zadiviti pred tom činjenicom. Samo u takvom raspoloženju možemo razabrati poruku koja leži u svakom izlasku. Ono nam kaže da je svjetlo ponovno nadvladalo tamu i život smrt. Ono nam govori o tome kako Bog nije još izgubio strpljivost s nama. On nas poziva da s novim danom stupimo u novu zemlju koju još nije dodirnula nijedna ljudska noga. Odatle nosi svaki novi dan nešto neobično, nešto što se jučer nije dogodilo, a neće ni sutra. Tako nam svaki izlazak sunca posvješćuje da postoji nešto više od onoga što čovjek može učiniti i izvršiti, da postoji nešto silno, isijavajuće i nepromjenjivo, nešto što se dodiruje u milosti. Kroz taj doživljaj bio je mladić uzdignut u stanje sreće. U tom su stanju mnogi kompozitori pretočili svoj doživljaj jutra u glazbu i mnogi pjesnici u jutarnje himne.

Budi i ti danas kompozitor i pjesnik u Božje ime, tada će božanska melodija probuditi srca oko tebe.

BOGATSTVO RAZLIČITOSTI

U svom životu i na svom poslu susretat ćeš se, kao i prošle godine, s ljudima drugačijeg svjetonazora, opredjeljenja i vjerovanja; ili ne vjeruju ili vjeruju, ali ne kao ti. Bog poznaje stvarno svakog čovjeka. Što to znači? Ako kažemo da drugu osobu poznajemo, to je poznavanje često površno. Svrstavamo ljude u kategorije: ovaj je razočaran i ogorčen ili radostan i optimist, vjernik ili nevjernik. I tako, stavivši etiketu drugome, kažemo da znamo sve o njemu. Zapravo nismo dotakli srce tog čovjeka.

Bog me poznao i ljubio prije nego sam rođen. Sv. Augustin kaže:

"Stvorio si me jer si me ljubio." Bog me ne voli radi toga što jesam, što postojim, nego: ja jesam, ja postojim i živim jer me On voli. Često upadam u napast želeći mijenjati druge. Svi smo različiti iako nas prožima ista struja života i ljubavi. Otac nebeski nikom nije povjerio zadaću da oblikuje drugoga na svoju sliku. Čak ni Krist nije imao to poslanje. Nikad nije rekao: "Budite kao što sam ja", nego: "Budite savršeni kao što je savršen vaš Otac nebeski" (Mt 5,48). Ili, u najbolju ruku je rekao: "Učite se od mene..." (Mt 11,29), tj. naučite odbacivati sve ono što vas sprečava da budete slobodni, da budete neponovljiva slika svoga Stvoritelja.

Onaj tko se plaši slobode, nastoji da svi budu robovi.

Tko se plaši ljubavi, htio bi da svima usahne srce.

Svaki je čovjek bogatstvo Božje, dar za tebe, bez obzira vjeruje li ili ne. I kad susrećeš bilo kojeg čovjeka, ne otkrivaš li uvijek nešto novo na Bogu. Zašto si umoran i ne otkrivaš Boga? Zato jer ti je čovjek, tvoj bližnji, dosadan i ne otkrivaš ono u njemu, ono što upravo jest-slika Božja. Nemoj nepotrebno stvarati protivnike, nego suradnike u vinogradu Božjem koji se zove Zemlja.

Čovjek koji širi radost i zadovoljstvo oko sebe, koji se bori za drugoga, za njegovu sreću, koji je spreman umrijeti za prijatelja, koji slijedi u sebi savjest, poštuje glas nekoga u svojoj duši, glas koji ga poziva da poštuje svoje dostojanstvo, da bude ono što jest - neponovljiva slika Božja i jedinstveni dar bližnjemu - to je također suradnik Božji, dar koji ti je Bog ponudio da zajedno, svaki na svoj način, širite Kraljevstvo Očeve među ljudima. Može li netko zaniijekati Isusa, ako voli istinu, dobrotu i pravdu te je spreman za njih založiti svoj život?

DJECA

Koje su karakteristike djeteta?

Ono nema nikakvih skrivenih primisli, nešto čime bi se okoristilo na račun drugih; nikakvih proračunatih mehanizama kao mi stariji; ono nosi u svom srcu bezgranično povjerenje i otvorenost, vjeruje u dobrotu svakog čovjeka; ono neizmjereno, sam Bog se zrcali u neizmjereno malenom; dijete je istinski nositelj Božjeg iskustva, ogledalo u kojem možemo vidjeti ono što smo izgubili i što nam nedostaje.

Ima li opravdanja za dječje suze koje su posljedica razaranja i uništavanja njihova unutarnjeg života, sunčanih livada obasutih nježnim cvijećem koje umire od ledenih vjetrova i mećava?

Ima li opravdanja za tužna dječja lica na kojima se odražava slika teške situacije oko njih?

Ima li opravdanja za prestrašena dječja srca u koja je prodrila tama i sve zlo svijeta?

Ubijajući njihov unutarnji svijet, uništava se zrcalo neba i Boga. Dječji je svijet kao spužva koja sve upija i, pogotovo u ovo vrijeme, zavisi od nas starijih što će te malene žive spužve upiti. Ta su malena srca test za vjeru svakog od nas. Ne traži se da budemo glumci, pred djecom je to neizvedivo, ali u sebi nosimo vjeru koja je povezana s nadom. Koliko se mogu izdići, pomoću Božje snage, iz te teške situacije i usprkos svemu unositi u narušena srca mir i spokojstvo?

Život te je naučio umijeću pretvaranja i mnogoznačnog govora, preko iskustva si postao rezerviran i nepovjerljiv prema ljudima. Ova situacija traži jednostavne, čestite i prave osobe, traži unutarnju otpornost i jakost protiv svega što se ovaj trenutak ruši i nameće. Boreći se za takvu atmosferu u sebi, izgrađuješ stan Božji koji ti pomaže da uspostaviš unutarnji odnos s djecom i tako postaneš njihov oslonac, jer djeca najviše kroz nas traže nebeskog Oca.

MLADI

Sv. Ivan Bosco, umro je 1888. u 72. godini života. Uz ime ovoga sveca vezano je osnivanje Salezijanske družbe. Kad čujemo ime Ivan Bosco i salezijanci, odmah ih povezujemo s apostolatom mladeži.

Don Bosco je čitav život posvetio mladima, kojima je znao reći: "Dosta mi je znati da ste mladi pa da vas volim."

U devetoj je godini sanjao da se nalazi blizu neke kuće, u prilično prostranom dvorištu, gdje je bilo veliko mnoštvo dječaka koji su se natjeravali, igrali, smijali, a veliki je broj njih i psovao. Kad je čuo psovke, bacio se među njih i htio je to riješiti šakama. Tada mu se ukazao Isus i zapovjedio mu da se stavi na čelo tih dječaka: "Nemoj šakama, već gledaj da blagošću pridobiješ svoje prijatelje..." Kraj Isusa se ukaza i Marija, koju on dade Ivanu za pomoćnicu. Taj je san, možemo reći, bio početak njegove svetosti, koja se kasnije ostvarivala u radu i žrtvovanju za mlade. U svakom je mladom biću, pa i u onom najnesretnijem, pronalazio jednu točku koja je pristupačna dobru; i prva je dužnost odgojitelja, govorio bi don Ivan, da nađe tu točku, taj osjetljivi konop, uže srca, da ga po njemu pridobije. Za svoj je odgojni sustav govorio da je veoma jednostavan: pustiti mladima potpuno na slobodu da rade ono što im se najviše sviđa. Zatim treba u njima otkriti klice njihovih dobrih sklonosti i gledati da se one razvijaju. Budući da svatko radi ono što zna da može postići, držim se toga načela. Zato moji pitomci rade ne samo iz dužnosti, već i iz ljubavi.

Mlađe su generacije živjele u društvu koje im nije omogućavalo cjelovit rast, grubo ih prekidalo u njihovim snovima, zatvaralo im nebo crnim oblacima i bez milosti im guralo glavu prema zemlji. Hrana koju su primali, postajala je otrov za njihove duše. Njihovo ponašanje pokazuje upravo kakvu hranu troše, u kakvom ozračju žive, što upijaju u obiteljima. Mnogi ostaju izgubljeni negdje na pola puta do crkve s nekim od sakramenata. Teško je uopće i pomoći rastu mlade biljke ako nemamo ljubavi, požrtvornosti i strpljivosti. Don Bosco bi rekao: "Tko hoće bez bolova hodati po ružama, neka se vrati natrag."

Nije potrebno pošto-poto cvijet, koji je izrastao na suhom mjestu, premjestiti i presaditi, dovoljno je da ga zaliješ ljubavlju, da nema u sebi snage i žilavosti, ne bi niknuo na takvom tlu. Nije potrebno pod, svaku cijenu, izvaditi cvijet iz šikare, već mu podari svjetlo vjere, jer vjerojatno postoji dublji smisao njegovog ostanka - da oplemenjuje svoju okolinu. Što radiš sa cvijećem, mladima? Pruži im ono što je tebi darovao Otac nebeski: svoga Sina.

ZAHVALNOST

Kaže se da je svaki dan drugačiji, nikad se ništa na jednaki način ne ponavlja i događa. Ali možemo reći da će ovaj dan, koji započinjemo, biti jednak prethodnom i sutrašnjem. U čemu? I danas će, kao i jučer, a tako će biti i sutra, mnogo ljudi na ovoj zemlji plakati, puno će se suza prolići. I ovaj trenutak netko plače, svaka je sekunda uronjena u to more suza i patnji. Možda se i ti ovaj trenutak nalaziš u suzama. Skrivena suza, suzne oči pokraj voljene osobe čiji se život tako naglo gasi, suze zbog bolova u bolnicama ili kućama. Tjeskoba i suze pred teškim činjenicama koje je nemoguće izbjeći.

Najčešće u razgovorima o životu, ljudi kažu: "Samo daj Bože zdravlja, ostalo će nekako lakše ići."

Neosporna je činjenica da će barem jedno biće na ovoj zemlji danas saznati da boluje od neizlječive bolesti, da mu preostaje još par mjeseci, da nema lijeka i pomoći. Još će se koji mjesec kretati, zatim leći u krevet i umrijeti.

Možeš li se barem malo uživjeti u dušu toga čovjeka, u tu tešku činjenicu koju se ne može odbaciti ili prenijeti na drugoga? Kako prihvatiti i živjeti u tom stanju? Hoće li ta osoba dalje nastaviti prijašnje poslove ili se povući? Kako će reagirati bližnji i kakvi će sada biti odnosi prema drugima? Hoće li se svaka sekunda i svaki dan posebno proživljavati? Hoće li se susret s drugima odvijati s većom ljubavlju, a istodobno u srcu neprestano živi misao: "Još mi preostaje toliko i toliko dana"?

Vjerujem da u sebi ovaj trenutak doživljavaš određenu tjeskobu, da te negdje dotakla u srcu sudbina tog bića koje ide ususret toj činjenici.

Ti, međutim, nisi u takvoj situaciji, ne boluješ od slične bolesti. Doživljavaš li kako se u tebi budi zaboravljena zahvalnost Bogu za život? On te potiče da predanije i požrtvovnije radiš svoj posao, da uneseš u svaki današnji susret s ljudima više razumijevanja i ljubavi.

Ako dopustiš Kristu da se nastani u tebi, on će ti pokazati da se tvoje životno uporište, točka, nalazi izvan svijeta. Pomoću te točke pokrenut ćeš nebo i zemlju, i još više: nebo ćeš i zemlju tako tiho pokrenuti da to nitko neće primijetiti. Otac nebeski, koji vidi u tajnosti, uzvratit će ti u tajnosti.

KRIZA

Danas jedva da ima razgovora u kojima se, prije ili kasnije, ne bi pojavila riječ "kriza", riječ koja podsjeća na čitav niz neugodnih osjećaja, od srdžbe do straha.

Svakodnevno čitamo i slušamo o novim političkim i gospodarskim socijalnim i moralnim krizama. Svi govore i pišu o tome, ali svatko pronalazi druge uzroke i druge lijekove. Korizmeno nam vrijeme posebno pokazuje put koji nas vodi iz krize, jer on počinje tamo gdje krize nastaju: u našim srcima. Polako prepoznavamo da su vanjske krize samo logične posljedice prethodnih unutarnjih kriza, jer iza, većinom loših stanja i zbivanja, stoji čovjekovo zatajenje.

Ne mora pojedinac biti kriv za svu nevolju: mnogi pojedinci, koji se s nepažnjom zapuštaju, stvaraju opću klimu u kojoj se propada. Pogledajmo ljude oko sebe: na ulici, u trgovini, na radnom mjestu, na koncertima, u crkvama. Ne stoji li mnogima napisana kriza na zabrinutim, ispijenim, i bez radosti blijedim licima? "Što ti se događa?", moglo bi se svakog od njih upitati." Bog ti je, ipak, dao dobro srce, srce koje suosjeća, dao ti je smisao za pravdu i poštenje, svijest za zadaće i dužnosti, neugasivu čežnju za savršenošću i srećom. Ako te Otac nebeski sada vidi, hoće li te s lakoćom prepoznati?"

Prijedlozi za reformu, koji su puni riječi i nasilne revolucije, ostaju bez učinka jer odvrćaju od onog što je stvarno potrebno, a to su čovjekova nutarnja sloboda i duševni mir.

Nikakav sustav ne koristi, ako ga vode ljudi s uvelom i opustošenom dušom. Većinom se govori o ekonomskom i političkom razvitku, kako bi sve trebalo postati drukčije, jedino mi možemo ostati oni isti! "Društvena promjena" je velika riječ jer se više obećava, nego zahtijeva. Naravno, nitko, tko treba naše pljeskanje i naš glas, neće nam tako lako reći kako je upravo potrebno da se mi najprije promijenimo i otvorimo nekome svoje umorno, ranjeno i ostavljeno srce. Korizmeno nam vrijeme poručuje: Krist te ne napušta. Prići će ti, kao što je prišao zaplakanoj majci pokraj mrtvog jedinca, kao onoj javnoj grešnici, kao Zakeju, i reći savršenom jednostavnošću: "Ne plači, otpušteni su ti grijesi, danas mi je proboraviti u tvojoj kući." Prići će ti kao što je Samarijanac prišao čovjeku koji je izranjen ležao kraj puta. Povit će nježno i pažljivo tvoje rane, stavit će te na svoje živinče i odvesti na sigurno mjesto.

DUHOVNA EKOLOGIJA

Konačno nam je postalo jasno da smo naše vode, zemlju i zrak prilično nesmetano, sustavno i bezobzirno prljali i unakažavali.

No, pitanje je, kad će nam jednog dana postati jasno da naš unutarnji svijet, i čini koji proizlaze iz njega, čezne za čistoćom?

Sa dobrim, starim riječima, kao što su karakter, osobnost, nazor, uvjerenje, savjest, vladanje označuje se duševni prostor, duševni okoliš, koji ne traži ništa manje njege od prirodnog okoliša.

Također i tu može propasti ono što je vrijedno jer se pravodobno nije pazilo na zagađivanje i na nemilosrdno trovanje. Ono što trebamo za nutarnji zdravi razvoj jesu istina i bistrina.

I do sada se također ostvarivala potreba njegovanja uvjerenja kroz različit odgoj. U domeni mira, običaja i obrazovanja duševno je odnošenje smeća ostalo u neku ruku gospodaru.

To vodi dotle da se jednog dana izgubi ravnoteža snaga i zanemarivanje srca preuzme toliki mah da nije više dovoljna uobičajena i često mlaka prespavana obrana.

U međuvremenu smo došli do prve stepenice, na kojoj smo postali svjesni rasula, a ta je: da su mnogi postali prestrašeni propadanjem i raspadanjem unutarnjih vrednota i svakodnevni se govor pretvorio u jadikovke o tome.

No, svrha naših jutarnjih razmišljanja nije naglašavanje i pojačavanje tih jadikovki. To je vrijeme za sljedeću stepenicu, a ta je: trebamo nešto učiniti, tako da nadiđemo i pobijedimo zlo uz pomoć dobra.

Da bi se to ispravno i valjano događalo, nužno je početi od nas samih. Čistoća okoliša počinje čišćenjem savjesti jer je uništen svijet nastao od ljudi koji su unutra opustošeni. Nažalost, i nesporednosti mogu pratiti to naše razmišljanje. Moglo bi se pomisliti da se radi isključivo o sređivanju seksualnog područja, a kod toga osjetimo neki popratni okus neprijateljstva prema tijelu.

Pojam čistoće i njezine suprotnosti prljavštini, moramo razmatrati u njenoj širini: sve čovjekove misli, djela i riječi su u moralnom smislu čiste ili nečiste.

To, da težimo za nutarnjom čistoćom i bistrinom, bilo je kod kršćana oduvijek cilj posebno korizmenim vremenima.

Neprijatelj koji uvijek nanovo navaljuje, mora uvijek nanovo i nanovo biti izbacivan. To bi moglo biti opterećenje, no to je tako potrebno kao i čišćenje kuće, dapače, puno potrebnije, jer pogađa unutarnje izvore od kojih živimo mi i okolina.

Jednom je otac zadao sinu da sastavi sliku od izrezanih dijelova; slika je predstavljala kartu svijeta. U iznenađujuće kratkom vremenu dječak je sastavio sliku. Otac ga začuđeno upita: "Kako si znao sastaviti tu sliku, kad ne poznaješ zemljopis?" Mali odgovori: "Na drugoj je strani tih listića bila slika čovjeka. Ja sam sastavio čovjeka i svijet je ispao sasvim ispravno."

KRIŽ

Ako se osvrnemo, okrenemo unatrag, tada možemo lako i sigurno doći do zaključka koji glasi: sve ono što jesmo, što smo postigli, tamo gdje smo uspjeli, morali smo uložiti puno truda, odricanja i žrtava i bilo je puno križeva. I upravo nam takvi križevi potvrđuju ispravnost naših putova i planova koje smo izvršili i još uvijek ostvarujemo.

Sigurno ste primijetili raspela i križeve na vrhuncima planina, na brežuljcima i na raskršćima. Svaki se čovjek na raskršću osjeća nesiguran, zbunjen i u toj neodlučnosti mora se ipak odlučiti kamo i na koju stranu, koji će put izabrati, koju stazu u životu. I upravo mu križ na tom mjestu pokazuje i govori da su patnje ne samo nezaobilazne, već one daju svjetlo, sadržaj i potrebnu snagu da se učini odlučni korak i usmjeri život. Takvo iskustvo imamo i kao pojedinci i kao narodi pa i naš narod, kao jedno biće-tijelo kojega smo svi mi udovi. I kad pati jedan dio tog tijela, osjećamo i mi, kao udovi istog tijela, boli i patnje.

To je biće uronjeno, oprano i otkupljeno Kristovom krvlju već 13 stoljeća i današnje žrtve pokazuju da je ono na ispravnom putu, da je vjerno jer želi mir i sigurnost svakom dijelu svoga tijela. Ta istinska patnja ne može u nama kao udovima buditi mržnju jer je prava patnja povezana s ljubavlju. Sve što možemo reći, a to je i najviše, da ponovimo s Kristom: "Oprosti im, Oče, jer ne znaju što čine" (Lk 23,34).

Nitko ne želi krvariti i plakati. Patnje i križevi nisu vrhunac i cilj. Kalvarija je povezana s uskrsom, smrt sa životom. Kalvarija i smrt imaju vremensko ograničenje, pa tako i ova bolna situacija ima vremensko trajanje. Jer, križ bez uskrsa bio bi samo mazohizam, bolesno iživljavanje, a uskrs bez križa bio bi samo hedonizam, bolesno uživanje.

Neka ti danas uznemirenost ne zatvori srce i ne zatamni tvoje korake! Vjeruj u Oca i vjeruj u Krista, zamoli ga: "Isuse, daj mi sebe, svoj mir!" I tada ćeš kao pojedinac unositi mir u ljude oko sebe, a Duh će Sveti kao tajanstveni krvotok proširiti te hranjive sastojke mir i ljubav po čitavom biću.

OSAMA

Tišinu se može u temelju pogrešno shvatiti. Povlačenje u tišinu može postati opasno ako se neispravno iskorištava i ispunjava vrijeme i prostor tišine. Postoji plodna osama, ali također i strašna osama. Mislim na osamu čovjeka.

Osama znači: čovjek se povlači i bježi od ljudi i ostaje sam sa sobom. On želi i može još samo sebe slušati i susretati samo sebe. Takva se osama može naći i u obitelji gdje se, istina, živi zajedno s ukućanima, a ipak već davno povučeno. Osama pogađa naročito starije osobe. Ogorčenost na ljude i Boga zahvaća srce jer je život predstavljan sasvim drugačije. Bilanca se povlači i što ostaje ispod povučene crte? Ljudi, s kojima se bilo na životnom putu, umiru, ne može se više uspostaviti kontakte i nova prijateljstva. Možda se sjedi sam u nekom staračkom domu, u malenoj sobi. Nikakvo čudo da se u takovoj situaciji starija osoba, možda još i bolesna, osamljuje. Takvi ljudi imaju oko sebe puno mira, no to je opasan mir. Uvijek je opasno biti sam sa sobom. U osami nam dolaze sile i kušnje koje nas mogu vrlo lako obuzeti i nadvladati. Tada dolazi sjeta, potištenost, iz koje ne možemo naći više izlaz. Prolazimo nezadovoljni kroz život i ne možemo više vidjeti mnoge stvari koje smijemo imati. Optužujemo Boga i ljude, upadamo u zdvajajuće životne situacije iz kojih jedva vidimo izlaz.

Mnogi ljudi vide još pred sobom, pred svojom budućnošću samo smrt i neki odbacuju život kao neku bezvrijednu stvar.

Nitko od nas nije siguran od opasnosti osame. Zato moramo paziti da ne podlegnemo toj opasnosti. Ne smijemo si dozvoliti da nas tamne sile utjeraju u izolaciju. Romano Guardini je rekao: "Uvijek bi trebala biti u nama tišina koja prisluškuje i koja je otvorena prema vječnosti." Ako taj poziv prema vječnosti nije više otvoren, tada čovjek upada lako u situaciju koja izgleda kao zatvor, osjeti se jednog dana kao zatvorenik. Biti u tamnici sa samim sobom to je najdublja osama i nema nikakve veze s ispravnom, pravom tišinom.

S druge strane možemo doslovno sjediti u zatvoru, a imati ipak oko sebe stvaralačku tišinu. Apostol Pavao je u tome najveći primjer. Budući da je prozor prema gore otvoren, iako sjedi u zatvoru, može zato sve pozivati na radost: "Radujte se uvijek u Gospodinu! Da ponovim: radujte se"(Fil4,4). On zna tko je s njim.

ČUDO ŽIVOTA

Čudesu su znakovi koje ne shvaćamo isključivo kao izvanredne činjenice, nego kao znakove nade. Oni nadilaze sebe i pokazuju Božju prisutnost i Božju snagu koja nadilazi naše granice i daruje nam zdravlje i život u punini.

To se obilje odnosi i na događaj umnažanja kruha. Radije bismo to mogli imenovati kao čudo života jer se ovdje radi o hrani koja je temelj i preduvjet svakog života.

Evandelist Marko nam predočuje Isusa s velikim mnoštvom ljudi na nekom osamljenom području. Učio je ljude, pričao im o Kraljevstvu Božjem, budio njihove nade i tu ih je zatekla večer i noć. Stvarnost sa svojim strahom i tamom ulijevala se u njihov život i prijetila da ga nadvlada. Svi mi dobro poznajemo taj kontrast iz vlastitog iskustva: s jedne strane naša čežnja i naprezanje, a s druge strane iskustvo da je stvarnost drukčija, češće jača, da se nevolje proširuju preko naših mogućnosti, naša je snaga naprotiv tako malena.

Možemo dobro shvatiti učenike koji su se zabrinuli i osjećali bespomoćnima jer su njihove mogućnosti premalene s obzirom na nepregledno mnoštvo. Imaju samo pet kruhova i dvije ribe: smiješna rezerva. Na drugoj strani 5 tisuća muškaraca, ne računajući žene i djecu, i svi su oni gladni. Ipak to malo, što učenici imaju, točno tih pet kruhova i obje ribe Isus uzima, podigne oči prema svom Ocu, blagoslovi i dade učenicima da podijele mnoštvu. Čudo se događa. Svi su se nasitili i još je preostalo 12 košarica.

Evandelist nam ne govori na koji je način Isus učinio čudo, nije nam nijednom spomenuo je li mnoštvo to zamijetilo. Njemu je očito važnije nešto drugo: naime činjenica da je za Isusa ta malena rezerva bila dostatna da nahrani tako puno ljudi. Kod toga nije odlučujuće koliko su učenici imali, već je odlučujuće da su dali svoju malenu rezervu.

U Isusovim se rukama naše ograničene ljudske mogućnosti pretvaraju u neizmjereno obilje samo ako mu to spremno povjerimo, a ne da to što imamo ljubomorno i prestrašeno čuvamo.

Problem je kod nas što vjerujemo da imamo premalo mogućnosti, snage i vremena ili premalo sposobnosti, tako da nas naše slabosti obeshrabruju.

Što možemo učiniti?

Kad bi sjeme moglo govoriti, tada bi nam prigovorilo: "Gledaj mene! Tako sam maleno, puštam se, padnem u zemlju da me ona razbije, da me preobrazi i da tako iz mene izraste nova stabljika s mnogo novih sjemenki."

Čudo tog preobražaja i umnažanja događa se bezbroj puta oko nas. Izvještaj o umnažanju kruha nas može ohrabriti da se predajemo kao sjemenka u Božje ruke i da nas on preobrazi za život mnogima. Čudo umnažanja kruha je čudo života. Ono nam govori o preobražaju onog nedostatnog, malenog i slabog. Pripovijeda nam o tome kako dolazi kroz nas život do cvata za nas i za naše bližnje.

POVRATAK MIRU

Kad razmišljamo o miru na ovoj zemlji, povijest svijeta nam ne donosi ohrabrujuće odgovore. Već je neki znanstvenik jednostavnom matematikom došao do nekih rezultata. Izračunao je: koliko je godina rata bilo od 1500. godine prije Krista do 1860. poslije Krista. U tih 3360 godina povijesti bilo je preko 3000 godina rata, odnosno preko 200 godina mira. Drugim riječima, na jednu godinu mira dolazi oko 14 do 15 godina rata. Ako pogledamo dalje kakvom su brzinom slijedila zatišja između ratova, ustanovit ćemo da su sve kraća i kraća: između napoleonskih i francusko-pruskih ratova bilo je 55 godina zatišja; između francusko-pruskog i prvog svjetskog rata 43 godine zatišja; između prvog i drugog svjetskog rata 21 godina zatišja.

Gledajući svoj život, ne možemo se previše pohvaliti da je bilo puno razdoblja unutarnjeg mira. Izgubili smo uopće pojam i doživljaj mira i osjećaje koji ga prate.

Od prvog udisaja do posljednjeg izdisaja čovjek doživljava podijeljenost u samom sebi. Njegov se civilni rat odigrava između slike kakvu ima o sebi i onoga što stvarno jest; između načina na koji ga je Bog stvorio i načina na koji on stvara samoga sebe; između moralnog zakona koji bi trebao upravljati i usmjeravati njegovo biće i egoizma koji ga zarobljava.

I tako se to krhko biće neprestano nalazi na poprištu rata. A onaj trenutak kad sjeda umoran pod neko drvo brojeći rane, doživljava mir, no mir koji ga drži budnim i u strahu.

Taj rat stvara u njemu svakojake psihoze, neuroze i muke. Ako se te sve individualne bitke pomnože s milijunima ljudi, dobije se svjetski rat.

Kamo i kome se okrenuti, što poduzeti, ima li nade u poboljšanje takvog rastrganog života?

Jedno od blaženstava, koje je Isus izrekao na Gori, bilo je: "Blago mirotvorcima, oni će se sinovima Božjim zvati"(Mt 5,9).

Svi smo mi Božja djeca, nestašna, nemirna, željna pustolovina.

Svatko je, prije nego je želio ostvariti svoju neovisnost, čuo Očev glas: "Želiš otići, nestrpljiv si, želiš živjeti svoj život. Pa dobro. Prije nego odeš od kuće, želim ti reći ovo: ako jednoga dana budeš u nevolji, nesretan, izgubljen, gladan, znaj da sam ja uvijek ovdje. Moja su ti vrata širom otvorena i danju i noću. Uvijek možeš doći, bit ću kod kuće i sve ću učiniti da ti pomognem. Kad ti sva vrata budu zatvorena, moja su ti još uvijek otvorena."

Možda si negdje izgubljen kao mlađi sin, gladan, nemiran, u tuđem svijetu. Tuđina je uvijek mjesto udaljeno od Očevog doma. Maštaš i razmišljaš kako ti je bilo lijepo s Ocem. Odluči u svojim razmišljanjima: "Ustat ću i poći Ocu"(Lk 15,18). Povratak će u isto vrijeme biti klijanje i rast mira u tvom srcu. Otac te čeka pun nade jer zna da ćeš se vratiti. Njemu nije važna tvoja prošlost, već je najvažnije da se vratiš kući, da budeš s njim. Taj ćeš mir tada unositi među ostalu braću, Njegovu djecu.

PROGON

Pojedini dijelovi svijeta preplavljeni su izbjeglicama, prognanicima, migrantima. Progonitelji su oni koji tjeraju druge u progonstvo, da napuste mjesta svog obitavališta, da bježe u nepoznato i nesigurno. Ova nam situacija omogućuje da dublje razmislimo o tim činjenicama koje su ukorijenjene egzistencijalno u nama samima, da otkrijemo i doživimo kako je zapravo svatko od nas i progonitelj i prognanik. Nitko nije pošteđen takvih kvalifikacija u svom životu.

Svoj stil progonitelja počinješ već od sebe, iz svog srca. U srcu želiš uspostaviti tzv. autonomnu oblast, želiš oduzeti srce pravom vlasniku i tako zagospodariti tim područjem. Takva vlast ubrzo počinje pokazivati svoje nazovi demokratske i oslobađajuće plodove i svu nazovi čovjekoljubivost prema drugima. Nemir, rastrganost, nestrpljivost, oholost i sebičnost počinješ izvoziti na područja izvan svojih granica, truješ i napadaš bližnjega, želeći ga pošto-poto osloboditi od istog vlasnika kojeg si istrgnuo iz sebe. Tko je taj istinski stanovnik tvoga života i života ljudi oko tebe? To je Onaj isti, koji je davno rekao jednom čovjeku na putu za Damask, kad je taj išao proganjati prve kršćane: "Savle, Savle, zašto me progoniš?" A Savao, koji se kasnije prozvao Pavao, u sljepilu upita: "Tko si, Gospodine? Ja sam Isus kojega ti progoniš!" (Dj 9,5).

Da, Krist je pravi stanovnik, njega tjeraš i proganjaš i zbog toga proganjaš i druge oko sebe, ali i ne znajući, sam postaješ beskućnik i prognanik u svom životu.

Što ti je činiti?

Samo jedno! Dopusti Kristu da se vrati u svoj zavičaj, u tvoj život, tada će i svi tvoji odnosi s drugima biti puni mira, tada nećeš više biti progonitelj, ali ćeš postati utočište i mjesto na koje će dolaziti umorni da se kraj tebe odmore, dolazit će žedni da utaže žeđ, dolazit će promrzli da se ogriju.

Ne boj se, jer biti progonjen u tom smislu znači živjeti kao vjernik, znači živjeti s Kristom u sebi, za kojim, preko tebe, čeznu oni kojima on nedostaje, koji su ga svojom nepažnjom, vlastitom ili tuđom krivnjom prognali iz života.

Dopusti im ovaj dan da ne budu više njegovi progonitelji, već da ga nađu u tebi. Tada će i oni postati utočište iz istog razloga kao i ti. Tako se širi Kraljevstvo u srcima ljudi, Kraljevstvo mira, nade i ljubavi.

ČUDO PRIHVAĆANJA

Novozavjetni su opisi čudesa danas strani mnogim ljudima, jer im se čini da je vrijeme čudesa prošlo. Da to nije točno, može nam događaj iz Isusova života posvijestiti.

On nam pokazuje istovremeno da Isusova čudesa nemaju ništa zajedničko s čarolijama ili čarobnjaštvom. Isus je sa svojim čudesima imao sasvim nešto drugo na umu: htio je kroz njih ohrabriti čovjeka, da vjeruje u Božju snagu i da ima više povjerenja u nju nego u sile zla našega vremena.

Jedna od takovih sila zla je bolest. U Isusovo je vrijeme guba bila posebno strašno zlo i trpljenje. Gubavac je bio doslovno napušten, izbačen iz zajednice i protjeran nekamo na osamljeno mjesto izvan grada. To je sigurno bilo povezano s naročitom opasnošću od zaraze, ali je imalo i dublje korijene, bio je izbačen iz Izabranog naroda.

Osjećamo, ako razmišljamo o tome, da se i danas točno tako događaju stvari, da se ljude odstranjuje, doduše ne zato jer trpe od neke zarazne bolesti, nego često samo zbog toga jer su drukčiji, jer odstupaju od normi, jer se ne uklapaju u naše predodžbe. Takvi su ljudi brzo odbačeni i udaljeni na rub, ne želi se s njima ništa zajedničkog imati, drži ih se daleko od ljubavi.

U svakom je čovjeku skriven strah pred drugim, da bude kao drugi. Zbog toga nalazimo mnogobrojne razloge da podignemo barikade, granice i zidine i tako se odijelimo od njih. Za isključene postaje to teško. Postati otjeran, da se mora stajati vani, da se ne smije više biti tu, to boli. Tko se osjeća sam i isključen, tome teško pada da vjeruje u neku lijepu budućnost, njegova je životna sreća prošla.

Pokraj takvog isključenog, gubavog prolazi Isus i tu se događa stvarno čudo. Isus ispruži ruke, ali ne da otjera bolesnog od sebe, nego da ga dodirne. On ima snagu slomiti granice, ograde i podići ljude; on ima sposobnost gledati tamo, na ono mjesto od kojeg ljudi radije odvrćaju pogled. Kroz to se događa ozdravljenje. Bolesnik ozdravlja, opet smije pripadati ljudskoj zajednici, smije opet živjeti i imati budućnost.

Zapravo i nije to tako izvanredan događaj. U svakom je od nas također skriveno nešto od te ozdravljajuće Kristove snage, no tako se rijetko usuđujemo u to vjerovati. Puno je lakše ograditi sebe, ostati među sebi jednakima, ne dozvoliti si da nas drugi, strani diraju. Čak imamo tada prednost da ne stavljamo sebe u pitanje jer sam ja O.K. ja se ne trebam mijenjati. Drugi, dakle stranac, invalid, bolesnik, stari, mladi, ili onaj koji je uvijek u stanovito vrijeme drugi, on ispada iz normi, iz moje predodžbe, on se treba mijenjati.

Ali tamo gdje prestajemo tog drugog odbacivati i odstranjivati, gdje mu dopuštamo pristup sebi, gdje se počinjemo zanimati za njega, tu se kroz nas događa čudo ozdravljenja. Izgrađujemo most koji nas povezuje. Tu najednom dolazi do boljeg obostranog razumijevanja tu se rađa osjećaj pripadnosti i blizine, darujemo komadićke zdravlja jedni drugima te postajemo zdraviji i sposobniji za suživot s bližnjima.

ODGOVOR KROZ BOGA

Na svijetu ne postoji neko mjesto, neka sredina, neka zajednica koja bi bila na tjelesnom i duhovnom području potpuno zdrava, u kojoj ne bi bilo bolesnika.

Među nama žive invalidi: koji, nikada više neće moći napustiti svoja kolica ili krevet; bolesni od raka, koji su izgubili nadu; osobe, kojima se obiteljsko ognjište ugasilo; roditelji, koji su u prometnoj nesreći izgubili dijete; radnici, koji su postali žrtve racionalizacije u poduzećima. Dakle, ljudi za koje se, možda, s pravom može reći da je život prema njima bio okrutan i grub.

Suosjećamo s njima, a ipak nam je ponekad teško međusobno razgovarati i naći ispravne odgovore. U isti nam trenutak neki glas u dubini govori i pokreće nas na akciju, a ne isključivo na besplodno traženje odgovarajućih riječi. Konačno, i ne želimo ih u razgovoru opet prisjećati i otvarati im još dublje rane koje su ionako, možda, još uvijek svježije.

Već patnik Job u Starom zavjetu pita svoje prijatelje: "Ima li kraja tim ispraznim riječima?" (Job 16,3). On se u velikim mukama, sav u čirevima, jednostavno ne želi u tom položaju razračunavati s mučnim pitanjima i pošto poto tražiti neke jeftine odgovore od svojih prijatelja. Zbog toga gotovo podrugljivo zvuče njegove riječi: "Vi ste mučni tješitelji!" (Job 16,2). Jobove riječi i nas pogađaju i često otkrivaju naš odnos prema onima koji trpe. Ne reagiramo li prema njima s prijaznim sloganom "Glavu gore, budi hrabar...", a točno znamo da je to upravo u tim slučajevima jedva moguće. Kako bismo se osjećali, na njihovom mjestu, kad bismo čuli da nam netko stotinu i stotinu puta ponovi "Glavu gore, budi hrabar..."?

Odgovor ljudima trebamo najprije potražiti u našem odnosu s Bogom. Imam li pouzdanje u Boga koji želi biti uz mene u dobrim i lošim danima? Jedino tada neće završiti susret s ljudima u razgovoru koji bi konačno više opterećivao nego pomagao.

Ako se budeš borio i trudio oko svoje vjere, tada ćeš se očuvati jeftinih utjeha i u mnogim ćeš situacijama radije šutjeti. A ako budeš progovorio, govorit ćeš upravo o tom Bogu koji stoji pokraj nas u Isusu. Susret s onima koji trpe postaje zatim plodan ako se okreće pogled prema golgotskom križu, koji u sebi već nosi uskrsnuće. Oni koji trpe, shvatili su dublje od nas tu Isusovu ljubav, oni već žive ono što Job kaže: "Ja znam da moj spasitelj živi" (Job 19,25).

Ako se istinski trudiš živjeti s Kristom u svom srcu, tada ti ni danas neće ruke ostati besposlene i prazne.

STRAH

Čovjek se ne mora učiti bojati, od rođenja pa do smrti prisutan je - manje ili više - u njemu i oko njega strah. Ovo nam nesigurno, vrijeme još više posvješćuje, uprisutnjuje i pojačava tog životnog pratioca, kojega - željeli mi ili ne - ne možemo potpuno iskorijeniti i iščupati iz srca.

Od samih početaka čovječanstva pa sve do danas pokušavaju ljudi raznih zanimanja naći razloge i prikladne zadovoljavajuće odgovore, no tog se straha ipak ne može nijedno biće, uz najbolje preporučljive metode i rješenja, osloboditi. Kaže se da se samo hrabri ljudi ne boje. Ali, na temelju čega se tada mjeri njihova hrabrost? Ako nemaju straha, onda nisu ni hrabri. Vjerojatno su hrabri zato što mogu podnijeti najviše straha.

Gdje naći odgovor, koji svjetonazor prihvatiti i slijediti, u kojemu bismo bili oslobođeni straha? Ako mislimo da je kršćanstvo najpogodnije, da je to ozračje bez trunca straha, tada se brzo možemo razočarati. Što kršćanstvo iznosi nasuprot strahu? Odgovor, bolje reći, put i svjetlo nam može biti samo Isus Krist. Činjenica straha nije nepoznata u Novom zavjetu, zbog toga odzvanja često: "Ne bojte se!"

"Ne boj se!"-dovikuje anđeo zaplašenom Zahariji(Mt 1,20). Mariji su bile upućene jednake riječi, isto tako i zbunjenom Josipu. Šimunu Petru, kojemu nakon preobilna ribolova postaje neugodno, Isus govori:"Ne boj se!"(Lk 5,10). Pogrešno je uvjerenje da je Isus po sebi suzbio ljudski strah. On ga nije drugima ni ublažio ni uklonio. Sam je njime bio pogođen i ispunjen do krajnjih granica. Getsemanski vrt, mjesto gdje je uzdrhtao u smrtnom hropcu, predstavlja simbol straha općenito. Njegov strah u vrtu proistječe iz dvostruke napuštenosti: prijatelji spavaju i ostavljaju ga sama u nevolji, a Bog šuti, ne odgovara unatoč njegovim molitvama. Ne može se oslabiti ovaj strah upozorenjem na Isusovo božanstvo. Naprotiv; činjenica da Bog pati u čovjeku, čini ovaj strah posebnim i povećava ga u beskraj. Isus obećaje:"Ja živim i vi ćete živjeti!"(Iv 14,19). To za vjernika znači: kao što Isusov smrtni strah obuzima svaki ljudski strah, tako i njegovo uskrsnuće daruje dioništvo u njegovom božanskom životu. To obećanje oslobađa. Vjera u uskrsnuće i nada u vječni i sretni život bez straha nisu nikakav bijeg iz ove stvarnosti. Strah ostaje strah, pa čak i za onoga koji zna da će proći i za vjernika koji se s nadom pouzdaje u to da ga čeka beskrajna i vječna sreća. Vjerom u uskrsnuće se strah ne ublažuje, već se relativizira, a to znači: nikakva mračna zbilja, što ugrožava tvoj život, nema posljednju riječ. Iskustvo vlastita straha i nada da će jednom biti prevladan potiču te da slijediš Isusov primjer. Nakon što je utišao oluju na moru, Isus je upitao svoje učenike:" Zašto se bojite, zar nemate vjere?"(Mk 4,40).

I zato, ako je strah preplavio i prevladao tvojim životom, ako ga siješ oko sebe, zapitaj se: "Što je s mojom vjerom danas?"

ČUDO PRAŠTANJA

Čudesu su znakovi vjere i nade. Jasno, neki ljudi to tako ne vide. Za njih su čudesu događaji koji iskaču izvan normale, koji probijaju prirodni zakon, i što je veće to događanje, time je veće i čudo.

Sveto Pismo razmišlja o tome drugačije. Ono nas ne izvještava na koji se način čudesu zbivaju, već nam pripovijeda na koji su način ljudi shvaćali takve događaje, čudili se i prepoznavali kako tu Bog dolazi na vidjelo.

Usred našeg slomljenog, razrušenog i tako često nesretnog svijeta diže se nada. Postoji još druga snaga: snaga koja stvara dobro. Ta dobra životna snaga se može još i osjetiti. Želim vam to objasniti na primjeru jednog čuda, o kojem smo tako često čuli u Sv. Pismu, koje možemo doživjeti i danas u vlastitom životu, mislim na čudo praštanja.

Činjenica da je Isus opraštao ljudima grijehe, pripada temeljnim izričajima Novog zavjeta.

Uzetome, koji je bio donešen na nosiljci, nije samo rekao: "Ustani, uzmi nosiljku i pođi kući"(Mk 2,11). Rekao mu je također i čak prije toga: "Sinko, opraštaju ti se grijesi"(Mk 2,5). Za Isusa nije čovjek samo tada zdrav, ako se može tjelesno pravilno kretati i stajati, već je čovjek tek tada posve zdrav, ako može također i u dubini slobodno i bez grijeha stajati uspravno. Svatko od nas dobro zna kako grijeh snažno pritišće na pod. Mnoge ljude danas ne opterećuju doduše više toliko grijesi koji stoje na popisu za ispovijed, već druge nevolje.

Odbijamo, sramimo se, bojimo se i ne usuđujemo se samima sebi to priznati, a kamoli nekom drugom. Sakrivamo se kao Adam u raj, povlačimo se u grmlje naših maski i uloga. Tada igramo dobru obiteljsku osobu, majku koja nikad ne griješi pred djecom, uzornog radnika...Često ne možemo ništa drugo učiniti jer je svijet nemilosrdan prema onima koji griješe i zahtijeva, bez milosti, osvetu i kaznu. Onaj tko je proigrao svoju šansu jedva da smije čekati neku novu. Mrlja grijeha ostaje i zbog toga smo prisiljeni sakriti je.

Bog je drugačiji od svijeta. Kao grešnici nismo pred Njim otpisani. Ne traži kaznu za naše zatajenje, već nam daruje oproštenje. Ono je čudo i znak nade. Smijem ponovo i nanovo početi, smijem opet pokušati, nije sve izgubljeno, ispred mene je ponovo budućnost. Snaga opraštanja daruje novi život, kojeg doživljavamo tamo gdje tu riječ čujemo od nekog drugog ili sami imamo hrabrosti nekom čovjeku oprostiti, koji nas je ošteti, povrijedio, razočarao i reći mu: "Počnimo zajedno nanovo, opraštam ti."

Ljudi koji to kažu, obostrano daruju ono najvažnije što je svakom čovjeku potrebno za život: milost novog početka, sjeme novog života. Tamo gdje sijemo takvo sjeme, može cvjetati zdravlje, može čovjek postati malo više slobodniji u svijetu, koji je rastrgan grijesima i krivnjama. U čudu praštanja se obnavlja i izrasta Božja ljubav među nama.

VJERA - DJELA

Svijet je prije Krista bio svijet bez ljubavi - možda je ta tvrdnja jednog povjesničara pretjerana, no njome se bar pokušava objasniti izvanredna privlačnost kršćanstva.

Već od prvih kršćanskih vremena zapanjuje pogane susret s ljudima koji se vole, koji doživljavaju jedinstvo, uzajamnu pomoć i dijeljenje. Pogani 2. stoljeća daju jednako svjedočanstvo: "Vidite - kažu oni - kako se međusobno ljube."

Kršćanstvo ne donosi ni novi sustav, čak ni novu religiju; ono je za svijet "milost čovječnosti kojom se ljube, pomažu i brane drugi ljudi" (Laktancije). Kristovo evanđelje stvara nove odnose, djeluje i poziva na akciju. Tamo gdje cvate vjera, tamo ljubav uskladištava plodove njezina djelovanja.

Od samih početaka kršćanstva pa do danas, crkvenim zajednicama snažno odjekuju riječi apostola Jakova: "Reći će netko: ti imaš vjeru, a ja imam djela! Pokaži mi svoju vjeru bez djela, a ja ću ti djelima dokazati svoju vjeru" (Jak 2,18).

Svaka zajednica ima svoje siromahe, bolesne, nemoćne, potrebite. Taj se popis povećava u raznim teškim trenucima i katastrofama.

U staro su doba Grci i Rimljani koristili u svojim rudnicima osim robova i slobodne osuđenike. Ta je sudbina pogađala i kršćane u vrijeme progonstava. Osuđenici su bili obilježeni usijanim željezom na nadlaktici ili na šaci, da se lako mogu naći.

I ovo ti vrijeme nudi različite mogućnosti, načine i spasonosnu šansu. Ako pokušavaš sakriti svjetlo samo za sebe, pretvorit ćeš svoj život u tamu; ako želiš zadržati toplinu kojom te Isus grije, ubrzo ćeš se zalediti, ako želiš sam uživati u svojim dobrima, uskoro ćeš osiromašiti. Ako možeš mirne duše jesti kruh, ne obazirući se pokraj sebe na molećive oči gladnoga, tada Krist ne traži ništa od tebe jer je odavna prošao pokraj, ne mogavši ući u tvoj život, pošto se vrata tvog doma otvaraju jedino iznutra. No, ne vjerujem da si došao do kraja slijepe ulice, okreni se oko sebe i od sebe, izlaz se nalazi u djelotvornoj ljubavi prema bližnjemu i toga ćeš trenutka radosno otkriti da je Isus oduvijek stajao nenametljivo pokraj tebe.

KRŠTENJE

Godina Gospodnja 1992. 15. dan te godine ostat će zapisan u srcu svakog Hrvata. Dio smo tog velikog događaja o kojem će pokoljenja ne samo učiti u školama, već će trpljenjima, žrtvama i suzama sadašnjih generacija živjeti u miru i slobodi. Naša je domovina službeno priznata kao samostalna država. No, u krug samostalnih europskih kršćanskih naroda Hrvati su službeno po prvi put ušli daleke 879. godine, kad ih, uz pomoć pape Ivana VIII, knez Branimir oslobađa od franačke vlasti.

Proces tog dalekog uključivanja, možemo reći, počeo je pred 13 stoljeća, pokršćavanjem Hrvata, koje se odvijalo polagano i mirno, vjerojatno kroz puna dva stoljeća.

Ako si kršten, pokušaj ovog jutra, u svjetlu te duge povijesti, osvijetliti taj velik čin svoga života.

Isus se oprašta od učenika i na odlasku im povjerava zadaću: "Pođite po svem svijetu i učinite mojim učenicima sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga..."(Mt 28,19).

Kroz povijest naroda to se poslanje ostvarivalo, predavalo, Kristovo se svjetlo po krštenju palilo u dušama mnogih generacija i stiglo je do tebe. Bog je povjerio djelo spasenja čovjeku, nama ljudima i imamo zadaću davati dalje, od čovjeka do čovjeka.

Na početku tvoje povijesti s Bogom, tvoje povijesti vjere, stoji krštenje.

Ono bi ostalo beskorisno kad ne bi bilo spojeno s ljudima koji su vjerovali, koji su te učili vjeru, nju naviještali, nju živjeli i svjedočili. To su tvoji roditelji, kumovi, prijatelji, zajednica.

Tvoje bi krštenje ostalo beskorisno da nije u tvom životu bilo ljudi koji su molili, koji su sklapali tvoje dječje ručice, koji su s tobom molili, koji su te vodili za ruku u crkvu, uvodili te u zajednicu kršćana.

Tvoje bi krštenje ostalo beskorisno, da nije bilo ljudi koji su te učili živjeti vjeru, imati nadu i ostvarivati zapovijed ljubavi.

Sjeti se ovog jutra tih divnih ljudi, kojih možda više i nema u tvojoj sredini i zahvali se Bogu što ti je preko njih zapalio svjetlo u tebi.

A što je ostalo od tog svjetla? Svijetli li još ili si ga zatrpao mnogim tamama i lutanjima? Dosta je da makneš naslage i naći ćeš sigurno iskru, raspiri je ponovnim susretima s Bogom. Svjetlo ti je dar, bogatstvo, ali i obveza da živiš stilom kršćanina, tj. da svijetliš dalje u svojoj obitelji, na radnom mjestu, u svom narodu. Bog te treba da omogućiš i osiguraš to svjetlo mlađima, generacijama koje dolaze.

CRKVA

Mnoge su crkve i samostani za vrijeme rata bili razrušeni i nanovo su se izgradili i popravili, ali ono što lako može ostati neizgrađenim jest svaki od nas, koje sv. Pavao naziva "hram Duha Svetoga"(usp. 1Kor 3,16).

"Ecclesia semper reformanda" - crkva se mora neprestano, bez predaha, obnavljati. I premda je sama bez grijeha, nije bez grešnika, koji spadaju u nju. Kršćanski gledano, ovo nije domovina, već "naša je domovina na nebesima, odakle iščekujemo našega Spasitelja..."(Fil 3,20). Crkva je putnica, probija se kroz povijest; crkva je zajednica svetaca i grešnika, vođena Duhom Svetim. Bilo je trenutaka kad je Crkva stajala na rubovima površnosti i vanjštine, zato nikad nije riječ Crkve bila apsolutno ono što je i riječ Božja. U Crkvi su ljudi govorili, a i govore kadikad previše ljudski. Ona je čak čuvala i neke oblike vlasti koji su morali iščeznuti, a nju bi ostavili na milost i nemilost. Gotovo svi su mučenici Crkve davali svjedočanstvo protiv neke ustaljene vlasti. Manjak Krista i Duha Svetoga početak je hvatanja za publicitet. Uvijek je bilo potrebno kajanje i unutarnja obnova.

Nijedan politički sustav i vlast, bila ona i demokratska, ne nosi za Crkvu nešto bitno i presudno, već može jedino, kao što je i slučaj sa sadašnjom političkom situacijom, nuditi vanjske pogodnosti, uvjete i ozračje slobode vjeroispovijesti.

Nažalost, neke će ova demokracija učiniti farizejima: pokazivat će se pred narodom, vidjet će se na vidnim mjestima u crkvi, ali nutrina im ostaje neobnovljena, bit će anonimni ateisti.

Nikakav ti sustav ne može podariti vjeru jer je ona dar Božji. Bez obzira na trenutnu situaciju, uvjeren sam da će Crkva naći i u ovakvom društvu svoj način života, da neće izgubiti svoj identitet, da će naviještati onu unutarnju slobodu, koju jedino Krist može dati, da će na svom hodu usmjeravati svoje članove prema konačnici - vječnoj domovini. I napokon, za Crkvu nije najbitnije živi li zatvoreno po katakombama ili živi otvoreno po katedralama, već je najvažnije da ostane i bude svijetu znak i sredstvo spasenja.

ČUDO OBRAĆENJA

Želio bih vam govoriti ovog jutra o jednom čudu koje se ne označava u uobičajenom smislu kao čudo, a ipak se tu događa nešto čudesno, naime, obraćenje jednog čovjeka. Vjerujem da se obraćenje može označiti kao čudo, jer to nešto posebno, ako se neki čovjek dade mijenjati: ako iz Savla postaje Pavao ili, kako stoji u našem izvještaju, iz jednog lažljivog nadcarinika postaje sasvim dragi i novi čovjek.

Svi vi poznajete zgodu o Zakeju, kako se popeo na drvo da ulovi, skriven među granama, pogled prema Isusu. Kad je Isus prolazio, tada se dogodilo nešto neshvatljivo, Isus pogleda prema njemu. Njegov je pogled našao malenog Zakeja sakritog u lišću, a Zakej se dopušta naći. On, koji je do sada na sebi, samo doživljavao poglede pune mržnje mnogih ljudi, sada je kao preobražen. Po prvi put, otkada se može sjetiti, promatra ga netko bez mržnje i želi biti njegov gost i to bez onog "ali" i "ako", bez preduvjeta.

Isus mu ne kaže s podignutim kažiprstom: "Ti, Zakeju, promijeni se, i ako postaneš drugi čovjek, tada možemo razgovarati o tome možeš li postati moj prijatelj." Mogu lako predstaviti da su već mnogi ljudi dali takav ili sličan savjet. Moraš se tako promijeniti, moraš se drugačije ponašati, tada ćeš naći prijatelje i nećeš biti više sam. Sam je Zakej znao to vrlo dobro, ali odakle uzeti snage za takvu promjenu? A nije ništa drugo imao nego novac. Kako može najednom to blago napustiti?

Naš se problem često sastoji u tome da znamo odlično što bi stvarno bilo ispravno, ali nam nedostaje odgovarajuće snage i odlučnosti.

Za neke načine ponašanja uzimamo štake koje su vrlo prometne u našem životu i s tim štakama razgovaramo s drugima:

- već dugo želim s tobom pametno razgovarati, ali ti moraš učiniti prvi korak;
- ili, zašto ne bih, kao i drugi, malo varao i lagao, ako mi to donosi prednosti i koristi?
- ili opet, svatko misli samo na sebe, dakle i ja gledam kako izboriti svoje pravo, drugi se neka brine sam za sebe;

Vjerujem da smo svaki dan ne samo jednom Zakej, barem što se tiče njegove prošlosti. Možda može taj Zakej iz Biblije pokazati Zakeju u nama put iz naših tjesnaca.

Prvi korak vodi na tu smokvu, na koju se Zakej penje. Nije zadovoljan svojim položajem, htio bi izaći iz takvog života, pozna svoju nevolju i traži izlaz iz nje.

U našem životu postoje ista takva drveća, situacije u kojima netko skupi svu hrabrost i želi pobjeći iz svojih uobičajenih ponašanja, dotadašnjeg stila života. Možda mu se tada posreći da naleti na Isusa, na nekog čovjeka koji mu se bezuvjetno priklanja, okreće i tako mu izgrađuje put za čudo obraćenja.

Obratiti se ne može nitko sam, pa ni onda ako se svim silama potruži. On treba nekoga koji ga razumije u njegovoj nevolji, prihvaća ga s njegovim maskama, gleda ga očima dobrote.

Isusov pogled nije osudio Zakeja, nego mu je dao hrabrosti i tako mu omogućio da postane novi čovjek. U našem životu postoje takvi pogledi koje osjećamo na sebi ili pogledi koje sami šaljemo drugima i pomoću njih im otvaramo vrata da mogu izaći iz svojih životno slijepih ulica.

ŽIVOT - KNJIGA

Čovjekov je život povezan s neprestanim traženjem sreće i ljubavi. Ali, kad mu se kaže da, tražeći te stvarnosti, čezne zapravo za Bogom, tada dođe do nesporazuma i sumnji. Razlog leži u tome što svaki čovjek nosi neku svoju sliku i predodžbu o Bogu. Mnogo ima krivih slika o njemu i čini se da je Bog više teret ljudima nego olakšica. Žele ga pošto-poto istisnuti tehnikom, napretkom, materijalnim posjedovanjem, gube osjećaj za njega, ali u sebi doživljava u isto vrijeme prazninu.

Iz takvog je razmišljanja proizašla i "teologija Božje smrti". Friedrich Nietzsche također se kretao u tim vodama, ali je priznao kad je malo bolje razmišljao o svojim riječima, te se ispitivao koliko su one opravdane, govorio bi sasvim drukčije. Priznavao bi da se često šulja na grob svoga Boga o kome je govorio da je umro, pa bi tamo, gdje ga nitko ne vidi, prolijevao suze nad humkom svog Boga jer mu je u tim trenucima duša dobro osjećala ono što je izgubila.

Ako izmisliš neki stroj, država ti daje autorsko pravo i plodove tog pronalaska. Pisac ima pravo na postotak prodanih knjiga. Nije li tvoj život slika knjige, nisi li ti nečija knjiga, tko ti je autor, pisac?

Često plačeš gledajući korice svoje knjige, svog života, ali je nestalo ime pisca, tko te je napisao, netko bezimen?

Često si pred drugima brisao njegovo ime, da ga ne vide i time se zatvarao među tvrde korice svog života.

Često si stavljao na korice lažno ime.

Često su se ljudi veselili kad su vidjeli na koricama najpoznatijeg autora, tvoga Stvoritelja, tvoga pisca, ali listajući i čitajući knjigu, nailazili su na zaprljane stranice i tamne mrlje.

Često te okolina ranjava, nepažljivo lista, baca, prlja, trga lijepe stranice, prepisuje zanimljive odlomke, stavlja na različite police, na prašnjava mjesta. No, ne boj se! Tvoja je vrijednost zapisana u tebi zalaganjem i ljubavlju Stvoritelja za tebe. Krist te obnovio svojom krvlju, za tu je knjigu dao svoj život. Konačno, budi svjestan da ćeš jednom dospjeti na divno mjesto, u "biblioteku" svog pravog autora, svoga Oca. Bit će to velika biblioteka. Na svakoj će knjizi biti napisan isti pisac - Bog, premda će knjige u sebi nositi različite sadržaje. Pokušaj danas biti slika svog pisca, da ljudi u tebi, u tvojim djelima prepoznaju Boga.

VODIČ

Svatko je od nas, vjerujem, doživio zalazak sunca na moru ili na nekom jezeru. Od sunca pa preko vodene površine prostire se prema tebi, tamo gdje sjediš, svijetli trag. Zamisli da nekoliko metara od tebe sjedi isto tako Isus i zove te: "Čuj, daj dođi k meni."

"Neću, Isuse, izgubit ću svoj svijetli sunčev trag."

"Nećeš", odvratila ti ona. No, ipak mu se počinješ približavati gledajući bojažljivo hoće li se izgubiti tvoj sunčev trag, ali se i on pomicao. Pridruživši se Isusu, vidiš da se tvoj trag nije izgubio, nego se spojio s Isusovim tragom.

Na ovoj smo zemlji putnici i vodič nam je neophodno potreban. Trebamo doći do nekog grada na brdu, ali nam na putu stoji, kao barikada, velika prašuma i guštara, neprohodan teren. Na početku stoje različiti vodiči; ponude su različite: hoćete li zaobilaznim putem, želite li bez muke? Nudimo vam najbolja sredstva. Kojeg vodiča izabrati? Iz iskustva znamo da su nam mnogi nudili usluge, ali nisu pošli s nama, nisu uključili svoj život, bili su slični prometnim znakovima koji pokazuju smjer, ukazuju na moguće opasnosti, ali ostaju na mjestu i ne idu s nama prema tim opasnostima. Previše ima danas takvih vodiča! I Isus je tu sa svojom ponudom koja glasi: "Neka se ne uznemiruje tvoje srce, vjeruj u mene i u Oca moga, dajem svoj život da bi ti uspio. Tamo kamo trebaš stići, odatle sam već došao da tebe povedem"(usp. Iv 14,1).

- Ali, Isuse, ne znam put.

- Budi bez brige, ja sam put.

- Isuse, bilo je mnogo ponuda, tražim i mučim se.

- Znam, nailazio si samo na natpise i znakove, čuo parole i obećanja, a srce ti je ostalo prevareno, prazno i ranjeno lažima.

- Isuse, čeznuo sam za životom, uspjehom, no često sam doživljavao zadah smrti i neuspjeha.

- Znam!

- Kako znaš?

- Znam, jer sam bio prisutan u tvojim traženjima i lutanjima.

- Jesi li siguran, Isuse, da poznaješ cilj?

- Da, bio sam već tamo i sve sam spremio za tebe.

Vjeruješ li ovog jutra u Njega. Vjerovati mu - znači imati povjerenja da te neće ostaviti izgubljenog, beznadnog na tom putu, da će sve učiniti, da će svojim životom i smrću biti jamstvo tvoga života.

SIGURNOST VJERE

U svom životu nekome vjerujemo više, nekome manje, nekome opet ne vjerujemo.

No, što imamo od toga da vjerujemo u Boga? I uopće kakva je ta vjera prema Bogu, što je to? Molimo Isusa: "Umnoži nam vjeru." Ali, ima li nešto uopće u nama što on može umnožiti, postoji li gorušičino zrno koje može rasti?

Jesam li siguran u svoju vjeru? Može li se govoriti o sigurnosti vjere, nije li to proturječnost: sigurnost i vjera, sigurnost na području vjere? Kako je to moguće?

Zapitaj se iskreno ovog trenutka: "Imam li vjere? Posjedujem li vjeru?" Ipak priznaješ da imaš vjere, zar ne?

Kao i druge stvarnosti tako i vjeru doživljavamo kao sastavnim dijelom svog života, nešto što je naše, što nama pripada, što posjedujemo, mi smo njeni vlasnici, gospodari, držimo ju čvrsto u svojim rukama. No, sigurnost se vjere ne sastoji u tome da ja nešto posjedujem i držim u rukama, već svijest i povjerenje da mene netko drži, da sam zapisan na njegovim rukama, da sam njegova draga svojina, da sam ja nečije vlasništvo.

Sigurnost je vjere iznad svake druge sigurnosti. Ta sigurnost ide mimo svake jasnoće i znanja! Kakve jasnoće? Vjera nije psihološka, eksperimentalna datost, činjenica, nego milosna i božanska stvarnost, dar i zato ona izmiče našem psihičkom životu. Naše nezadovoljstvo proizlazi iz toga što miješamo i poistovjećujemo svoju psihološku stranu, svoje neuspjehe, svoju tamu s tamom vjere. Vjera je često sigurna, nesigurna je naša psihička strana u nama i mnogo puta se baš pokazuje sigurnost i čvrstoća vjere u našoj slabosti i patnjama. "Kad sam slab, onda sam jak!"(2Kor 12,10).

U Bibliji imamo i lijepu rečenicu koja osvjetljava naše stanje: "Vjerujem i kada kažem: Nesretan sam veoma"(Ps 116,10).

Na početku si dana, a navečer bit ćeš stariji za jedan dan, pa i povijest tvoje vjere bit će, da tako kažemo, starija za jedan dan. Pokušaj dati više mjesta Bogu u sebi. Ostvarenje tog otvaranja vidjet će se u tvojim odnosima prema drugima: u požrtvornosti, strpljivosti, uljudnosti, darivanju vremena kao dijela svog života. Vjera se bez djela ne može pokazati i zapravo je nema, ali kroz konkretnu ljubav prema bližnjima, gorušičino se zrno počinje razvijati i rasti.

ČUDO VIDA

Želio bih s vama u mislima poći u Jerihon. To je veoma lijep grad, pun cvatućeg života usred pustinje. Kroz njega vode važni putevi. Na svom putu za Jeruzalem prolazi i Isus sa svojim učenicima također kroz taj grad. Tu je sjedio neki slijepac. Evanđelist Marko nam lijepo opisuje suprotnosti: na jednoj strani mnoštvo ljudi, ljudi koji vide i međusobno razgovaraju, na putu su za Sveti grad, a na drugoj je strani neki čovjek koji ne spada u društvo, slijep, potreban pomoći, prikovan za mjesto na kojem sjedi, na rubu ceste. Jedna od njegovih malih mogućnosti je njegov glas i on ga koristi. Kad je čuo da Isus prolazi, zaviče glasno: "Isuse, sine Davidov, smiluj mi se!" (Lk 18,38). Ljudi oko Isusa nisu na to pazili. Možda ih je to smetalo, a možda su htjeli brzo dalje... Mi se ljudi ne dajemo odvratiti od svog puta. Siromah, bolesnik, slijepac teško može naći mjesta u svijetu zdravih. On treba biti tih i ostati vani, pokraj puta. Ali se jerihonski slijepac ne da stišati, već zaviče još glasnije i time postigne da se Isus zaustavio, pozvao ga k sebi i upitao: "Što želiš da ti učinim?" (Lk 18,41). Zanimljivo pitanje! Pa očito je što slijepac želi, no Isus želi to čuti iz njegovih usta.

Vjerujem da je to veoma važno, da čovjek zna ne samo općenito o svojoj nevolji, nego da je može također i imenovati i izgovoriti ono što mu nedostaje, ono što mu stvarno treba. Tako dugo dok netko ne prepozna i ne prizna što mu manjka, ne može mu nitko pomoći. Slijepac je presretan. Odbacuje svoj ogrtač, koji mu je bio jedino blago i zaštita od olujnih vjetrova, on mu nije više potreban. On smije doći Isusu i čuti: "Progledaj, vjera te je tvoja spasila" (Lk 18,42). Vjera, povjerenje slijepca to je njegovo pouzdanje i stanje duše u kojem je pozvao Isusa. To je pouzdanje bilo veće od pokušaja ljudi da ga stišaju. Ta ga snaga ozdravlja. Može se reći također da je to bila čežnja njegovog srca, njegov neustrašiv zahtjev da ga Isus čuje, zahtjev koji ga je hrabrio da se suprotstavi pravilima ljudi. To ga je povjerenje ozdravilo i otvorilo mu oči. Sada ne treba više sjediti pokraj puta; sada može ustati, slobodno hodati okolo bez pomoći drugih.

No time nije izvještaj pri kraju. Evanđelist Marko nam još govori na koncu nešto bitno: slijepac se uputi za njim! Onaj koji je prije bio slijep, ne ide sada bilo kojim putem, možda svojim vlastitim, on slijedi Isusa.

To je istinsko čudo ozdravljenja: čovjek uči spoznavati ispravan put, ne ostaje slijep za svoju sreću, već prepozna svoj poziv da, biblijski rečeno, slijedi Isusa.

BLAGOSLOV

"Neka te Gospodin blagoslovi i neka te čuva"(Br 6,24).

Jedan od najpoznatijih i najljepših starozavjetnih oblika blagoslova.

Blagoslov dolazi uvijek od Boga koji je punina spasenja, životna snaga, izvor naše radosti. Otac je nebeski ljubav, to znači: da ne čuva, ne zadržava svoje bogatstvo za sebe, već ga želi predati nama. Tako je želja za blagoslovom ujedno priznavanje i potvrda Bogu koji nas ne ostavlja same u našim nevoljama, nego nam obećaje svoju pomoć.

Imam dojam da želju za Božjim blagoslovom, koji nas usrećuje, izbavlja i ozdravlja, tako rijetko izražavamo i molimo.

Većinom se obraćamo drugim silama: očekujemo pomoć od vlastitih sposobnosti, od utjecajnih prijatelja, ili se pouzdajemo u snagu ovoga svijeta, te nažalost, moramo nanovo gorko iskusiti da nas one ostavljaju na cjedilu jer je njihova blagoslovna moć neznatna i premalena. Moć i sila svijeta nose u sebi češće uništavajuće ponude, ne izruguju nas i ne ismijavaju nas, ali nerijetko nas brutalno pogađaju i udaraju.

Stvari svijeta nam se rado prikazuju kao spas, ali u stvarnosti nas daruju propašću. Blagoslov se tehnike preokreće u prokletstvo. Napredak, bogatstvo, utjecaj i moć nisu samo nositelji dobra, nego i nositelji nesreće i zla. Nijedna stvar nije po sebi loša jer konačno sve potječe od Boga, i zbog toga je u njima skriveno nešto od blagoslovne snage: mogu nam život uljepšati, ali ako ih krivo koristimo, ako previše očekujemo od njih, ako pretjeramo, tada nas razočaraju, postaju za nas prokletstvo i izvor nemira.

Blagoslov za kojim čeznemo i kojeg tražimo dolazi od Oca nebeskog. On nas čuva, drži ruke iznad nas i brani nas. Lijepa slika! Koji put i ljudi drže ruke nad drugima i mole: "Neka Bog od tebe udalji sve ono što te unesrećuje, svako zlo i neka te On čuva." Onaj tko se osjeća zaštićen i čuvan, ne treba se bojati, ne treba se osiguravati, već se može slobodno prepustiti životu. Tko je pod zaštitom velike moći, taj se ne treba brinuti jer ima saveznika. Upravo nam Bog nudi takvo savezništvo: želi nas blagosloviti i čuvati, bdjeti nad nama, tako da možemo spokojno izdržati nevolje, da nas brige ne slome i pribiju na zemlju.

Ako se nalaziš pred teškim danom, ako misliš da nećeš moći izdržati, da nemaš nikakav izlaz, nikakvo svjetlo, budi uvjeren da ti je Bog blizu i zamoli ga da te blagoslovi. A moja je molitva za tebe ovog trenutka:

"Neka te Gospodin blagoslovi i neka te čuva"(Br 6,24).

PRISUTNI BOG

Tako je malo velikih doživljaja u životu i, ako bi se usporedili sa sivom, jednoličnom svakodnevicom, izgledali bi kao nekoliko pahuljica snijega koje su zalutale i pale u more koje ih polako rastvara, u kojem gube svoju bjelinu, draž posebnosti te se pretvaraju i same u more. Možda su to trenuci vjenčanja, rođenje djeteta, položeni diplomski, dobivanje posla, ređenje za svećenika, ulazak u samostan ili polaganje zavjeta... Što je s ostalim, većim dijelom života, što je sa sivom svakodnevicom? Je li ona radi toga da bi se upravo istakli ti divni doživljaji ili su možda takvi doživljaji zbog toga da bi podarili vrijednost i smisao tom svakodnevnom sivilu? Svaki trenutak, ma kakav bio, ima svoje bogatstvo, nosi u sebi otajstvo i nudi susret s Bogom. Privilegirani su trenuci s Bogom rijetki, zapravo ih i nema, jer svaki je trenutak uronjen u Božju prisutnost, trenuci u kojima si na neki način prepušten samome sebi te više ne možeš pravo zamjećivati ono čime se obično baviš. I kako danas u tome iskusiti i doživjeti Boga? Koji su to slučajevi? To je slučaj kad iznenada postaneš osamljen, kad se sve pojedinačno povlači u neku gluhu daljinu i tamo nestaje, kad sve postaje upitnikom, kad tišina tutnji više nego uobičajena dnevna buka.

To je slučaj kad se najednom neumoljivo doživiš prepušten svojoj slobodi i svojoj odgovornosti, njoj jednoj i cjelovitoj, koja obuhvaća čitav život ne dopuštajući nikakav izlaz, nikakvu ispriku, tamo gdje nema više pljeska kao potpore, gdje više nema nade u priznanje i zahvalnost, gdje stojiš pred šutnjom i bezgraničnošću odgovornosti, koja je tu, a nije ti podložna.

To je slučaj gdje ti se dogodi da možeš oprostiti, premda za to ne dobivaš nikakve plaće i da to tiho oproštenje druga strana prihvaća kao samo po sebi razumljivo.

Trenuci u kojima pokušavaš ljubiti Boga premda iz njegove gluhe neshvatljivosti, naoko, ne dolazi nikakav odgovor ljubavi, premda te više ne nosi nikakav val čuvstvenog oduševljenja.

Trenutak u kojem izvršavaš svoju dužnost gdje izgleda da se ona može izvršiti samo s bolnim osjećajem da samog sebe niječeš i brišeš, gdje izgleda da se ta dužnost može izvršiti samo onda ako učiniš neku strašnu glupost za koju ti nitko neće zahvaliti.

Trenuci kad si zbilja dobar nekom čovjeku od kojega ne dolazi nikakav odjek razumijevanja i zahvalnosti, gdje nisi nagrađen ni osjećajem da si bio nesebičan i pristojan. Trenuci u kojima šutiš premda bi se mogao braniti, premda se s tobom postupa nepravedno, gdje šutiš, a da tu šutnju ne uživaš kao nadmoć svoje nedodirljivosti.

Gdje odgovornost prihvaćaš i nosiš još i tamo gdje ona ne pokazuje nikakva vidljiva znaka uspjeha i koristi.

Gdje imaš hrabrosti moliti u gluhu tamu i znaš da si u svakom slučaju uslišan, premda izgleda da odande ne dolazi nikakav odgovor.

Gdje se predaješ bez uvjeta, a tu kapitulaciju doživljavaš kao pravu pobjedu.

Gdje tvoj pad postaje uspravnim stavom.

Ovaj dan pred tobom ti je darovan da se susretneš s prisutnim Bogom, iskoristi tu ponudu.

SUSRET S OCEM

Jedan od najljepših tekstova Evanđelja koji govori o našem Ocu nebeskom jest prispodoba o izgubljenom sinu. Mlađi je sin gladan, odlučio je u tuđini vratiti se natrag svom ocu: "Diže se i krenu svom ocu. Dok je još bio daleko, opazi ga njegov otac, i sažali mu se te poleti, pade mu oko vrata i izljubi ga. A sin mu reče: Oče, sagriješih Bogu i tebi. Nisam više dostojan da se zovem tvojim sinom...! Tada otac reče svojim slugama: Brzo, donesite haljinu, onu najbolju i obucite ga! Stavite mu na ruku prsten a na noge sandale. Dovedite ugojeno tele te ga zakoljite da jedemo i da se veselimo, jer mi ovaj sin bijaše mrtav i oživje, bijaše izgubljen i nađe se. I počnu se veseliti"(Lk 15, 20-24).

Ne znamo kakve su misli obuzimale sina dok se približavao kući, no sigurno je po stotinu puta ponavljao i isprobavao svoju rečenicu, kojom će pozdraviti svog oca. Nije znao kako će otac reagirati, kakve će biti posljedice povratka, no imao je povjerenje u oca, zato je i krenuo kući. Ali način na koji ga je otac dočekao, premašio je njegova očekivanja.

"Dok je još bio daleko, opazi ga njegov otac, i sažali mu se te poleti, pade mu oko vrata i izljubi ga"(Lk 15,20). Kako ga je mogao opaziti dok je još bio daleko? Samo tako da ga je čekao, da je svakim danom više puta išao pred kuću, na raskršće i dugo gledao na onu stranu s koje je mogao sin stići. Znao je da će doći. On je sve učinio da se vrati. Pozivao ga je putem velike gladi, već je razgovarao s njegovim srcem.

Uvijek zvuči pomalo čudno, kad netko tvrdi za sebe, da je on čovjek koji traži Boga. Pa Boga ne treba tražiti, on se nije izgubio. On je na svom mjestu. Mi smo se izgubili, nas treba tražiti. Ne traži se onoga koji je kod kuće, na svom mjestu, traži se onaj koji se izgubio.

Ali ne samo da mu je izišao ususret, nago mu se i sažali. Ne znači samo da mu je bilo žao jer je sin izgledao jadno, poderano i bijedno, nego znači da mu se otac smilovao. Znači da mu je oprostio još prije nego ga je sin zamolio za oprostjenje. Takav je naš Bog.

"Poleti mu ususret..." Isusovi su slušatelji naslutili da se ovdje ne radi više o zemaljskom ocu, nego o nebeskom jer bilo je nezamislivo da jedan stariji, ugledni Židov trči, ali Bog ovako ljubi one koji mu se približavaju.

I sada je trebalo slijediti ono što je bio izražaj s jedne strane iskrenog kajanja, a s druge strane znak da se vraća kao najamnik: naime, da poljubi očevu nogu. No, otac predusreće ovu ponižavajuću gestu i on poljubi sina. Ne kaže ni riječi. Vjerojatno nismo uočili da otac čitavo vrijeme ništa ne govori, nije rekao nijedne riječi. Ovaj je poljubac govorio više od svake riječi. To je bio znak da ga prima natrag kao svoga sina. Tim mu je poljupcem rekao: "Ti si moj sin, moje dijete unatoč svemu što se dogodilo."

Svatko je od nas negdje na putu prema Ocu. Jesi li još daleko ili blizu? Ne boj se! Otac te nebeski vidi oštrim okom svoje ljubavi, vidi svakog koji je još izdaleka krenuo kući, ususret njemu.

MIRNOĆA

Mirnoća je dragocjen dar vjere ovom našem nesigurnom, nemirnom i nervoznom vremenu.

Nije dosta cijenjena jer je znak duševnog zdravlja, učinak, prije svega, velikog Božjeg zahvata, sredstvo ozdravljenja i spasenja za mnoga današnja trpljenja.

S tom mirnoćom, koja izvire iz vjere, ne misli se, naravno, na hladnoću osjećaja, na ravnodušnost, iznemoglost, ne misli se na pomanjkanje fantazije i inicijative.

Ona nije dokaz duševnog siromaštva, ne počiva na pogreškama duševnih moći, nego na njihovom uspjelom svladavanju. Karakteru je potrebna, kao i uređenoj zajednici, čvrsta ruka koja je pravedna i koja osigurava mir. Mirnoća je oblik vlasti i promišljanje duha koje se ne postiže bez rada i bez borbe. Ona je prirodni rezultat ispravnosti života i zato daruje zadovoljstvo koje leži nad nestalnim raspoloženjem. I kao takva postaje znak zrelog i samostalnog čovjeka.

Vjerujem da poznajete život i znate kakvim smo zabludama i stranputicama izloženi.

Duševni se nemir povećava i ima dosta razloga za neprospavane noći, za zabrinutost, nesigurnost, nestrpljivost i strah.

Među ljudima, koje budete danas susretali, bit će nekih koji će izgledati kao progonjene životinje prestrašenih očiju. I opet drugih koji imaju zavidan mir i taj mir ižaruju. Smireni ljudi koji žive iz tajanstvene dubine! Oni se ne daju njihati od svakog vjetra, nikakvo pusto brbljanje ne utječe na njih, valovi ih ne otkidaju od stijene. Oni stoje čvrsto kao stup našeg velikog mosta u sredini bujice. Oni su blagoslov za svoju sredinu koja se može uhvatiti za njih jer zna od čega su izgrađeni.

Neki se mogu na kratko vrijeme pokazivati na takav način privlačnima i zanimljivima, govore više o sebi, više se postavljaju na scenu, no na duže staze vidi se da su to zapravo nemirne osobe, koje obećavaju uvijek više nego što mogu održati.

Kod mirne osobe je obratno: njezina je vrijednost veća od njezine reklame. U takvim se ljudima mirnog disanja, strpljivosti, vjernosti, širokogrudnosti, toplog srca, neslomljivog povjerenja zrcali Otac nebeski u svoj svojoj veličini i dobroti.

Da se može biti Bogu nalik i postati njegov nasljedovatelj, darovan nam je Duh, kojega trebamo, dakle, koristiti, koji će u nama i oko nas stvarati red. Tada će nastajati otoci mira, utočišta i domovine svima progonjenima i izgubljenima, tad će zasjati nada u spasenje ovom bolesnom i nemirnom vremenu.

RAD

Pred nekoliko sam se tjedana prilično uzrujao, čekajući dosta dugo, kao i ostali, u redu u jednoj zagrebačkoj pošti. Bilo je 35 minuta do 14 sati kad sam stigao na red, no šalter se zatvorio uz obrazloženje da je smjena, koja je trebala započeti posao tek u 14 sati. Molio sam činovnicu i bila je voljna primiti poštu, ali je iza nje došao "šef" i sve grubo spriječio, možda su trebali krenuti na neko novo radno mjesto. Bio sam poslan do drugih šaltera koji su se jednostavno automatski zatvarali s istim obrazloženjem, po komunističkom načelu "Sezame, zatvori se".

Mnogi su štetni korijeni i posljedice iz prošlog komunističkog sustava ostali duboko usađeni u ljudima:

a) teška bolest rada, koji nije donosio neki plod, produktivnost i organizacija posla bili su svedeni na minimum, naravna veza između rada i kapitala bila je prekinuta i dovodila je do kolosalnog izrabljivanja, radnik se osjećao poniženo, gubio je povjerenje u samoga sebe i svoje sposobnosti;

b) bolest govora i međuljudskih odnosa, manjak povjerenja, sumnjičavost, etiketiranje pojedinaca i grupa, predrasude i šikaniranje ljudi koji drugačije misle, netolerantnost... Demokracija ulazi polako na vrata raznih društvenih struktura, no još će proći prilično vremena da uđe u nutarnji svijet mnogih radnika, a pogotovo da su udomaći u svijetu birokracije, da činovnici postanu službenici.

Ozdravljanje svijeta rada može početi kroz naše svjedočanstvo života, koje se temelji na ustrajnom radu, na svjedočenju o vrijednostima i dostojanstvu rada, radu kao služenju. Samoinicijativa pojedinaca i privatnika pokazuje koliko leži u narodu neslućenog duhovnog i materijalnog kapitala.

I sama je Crkva preuzela pokoji bolest od svojeg protivnika, vjernici su jednako bili pogođeni i zaraženi takvim moralom, posljedice su nepravde izobličile vjeru mnogih kršćana.

Crkva je pozvana da kroz navještaj vjere pomogne čovjeku, da postigne zdravo povjerenje u sebe, a sama se mora oslobađati svakog paternalizma i postati sredina u kojoj vjernici neće biti klijenti neke firme koja posluhuje sakramente. Zbog toga postoji opasnost, da pod teretom takvih reformi provre nostalgija za prijašnjim stanjem, za "pravom nekadašnjom Crkvom".

Da bi vjera mogla na odlučujući način utjecati na proces ozdravljenja, potrebno je da se obnovi i vjera vjernika i način rada i života službene Crkve. Ljudi koji dolaze sa strane, koji su lutali kroz šikare, bespuća i maglu bivšeg režima trebaju u Crkvi prepoznati govor koji ih dira u ranjeno srce.

Pred nama je novi radni dan. Pozvani smo da pošteno "u znoju lica svoga zarađujemo kruh svoj", da ispravnim pristupom i zauzetošću vraćamo vrijednost i dostojanstvo poslu, da shvatimo kako bi upravo na našem radnom mjestu mnogi zauzeto i s ljubavlju radili, a koji su sada tehnološki višak.

Neka te to saznanje pokrene da postaneš na radnom mjestu zaposlen, a ne besposlen.

ZDRAVLJE

Ekonomska i socijalno nesigurna situacija čini mnoge ljude sebičnima. Socijalne su razlike sve očitije. Razumljivo je da se treba brinuti za materijalnu stranu, no ne mora zbog toga naše srce biti širokogrudno do vratiju našeg stana ili kuće, a naš pogled dopirati samo do ograde svega onog što posjedujemo.

Svaki dan možemo, ako gledamo unutarnjim očima, vidjeti na ulicama, pokraj bogatih privatnih radnji, pokraj raznih kioska, ljude siromahe, prave pravcate siromahe.

Danas sam, idući gradom, na jednom trgu zapazio nekog starčića sa sela. Papirnatu je kutiju prekrio nekom bijelom krpom i na njoj je naslagao nekoliko, u pletenicama svijenih, snopova obične trave s livade. Prošao sam pokraj njega za svojim poslom, no ta slika mi se toliko utisnula u srce da je nisam mogao izbrisati. Odlučih vratiti se natrag i kupiti jednu pletenicu neke ljekovite trave. Preplatio sam mu puno više od 15 kuna koliko je stajala.

Možda nećeš, ako budeš posjetio nekog bolesnika, ozdraviti ga ili mu stišati boli. Ipak jedno možeš: bolesniku - možda bez riječi, samo kroz svoju tihu prisutnost - reći da je on milost i blagoslov za tebe, da se svijet ne bi mogao zamisliti i biti izdržljiv bez pomoći onih koji trpe.

Svakoga je od nas život na neki način ranio, posuti smo različitim ožiljcima i svatko od nas misli: "Ja imam najveći križ, više trpim nego drugi."

Takvo te uvjerenje tjera u zatvorenost, sebičnost i unutarnje sljepilo! Pogled na siromahe po ulicama, posjet bolesnicima te ozdravlja i oslobađa od umišljenosti kako imaš silne životne probleme, daje ti mogućnost - i to dobru - da se s pravom trebaš naljutiti na svoje sebične jadikovke, da objektivnije prosudiš i vrednuješ svoje stanje i konačno da se u tebi probudi, negdje u nekom dijelu duše zaboravljena i tako rijetka, zahvalnost Bogu za sve ono što jesi, ono što činiš i ono što ti se događa.

I današnji će ti dan pružiti dovoljno mogućnosti da pogledaš oko sebe. Dopusti da ti svaki susret s čovjekom takne nutrinu, da ti spere naslage kamenja i barikada sa srca i da možeš disati punim plućima. Pokušaj nositi teret drugoga barem, toliko da ti nutrina osjeti njegovu težinu, budi sudjelovatelj u životu drugih i na taj ćeš način ozdravljati od svojih umišljenih bolesti, trica i kučina.

ČUDO KOMUNICIRANJA

Svi novozavjetni opisi čudesa imaju dublji smisao. Oni ne žele samo jednokratno i ne samo izdaleka izvještavati o prošlim događajima, nego nam žele i danas biti znak nade. To je slučaj ozdravljenja gluhonijemog, on ne može praktički komunicirati sa svojom okolinom. Zbog te poteškoće je isključen iz životnog razmjenjivanja s drugima, on se ne može veseliti, kad se drugi raduju, nema mogućnost da podijeli svoje vlastite brige i pitanja. Svijet mu ostaje zatvoren, a tako i on svojoj sredini.

Neki suosjećaju s tim čovjekom i donose ga Isusu. I tu se događa čudo. Isus dotakne njegove uši i usne i razveže mu se jezik i otvore uši. Gluhonijemog je ozdravljen, može sada sam stupiti u odnos, sebe saopćiti i čuti što mu drugi govore.

Ostanimo još koji trenutak kod tog bolesnika, kod njegove nesposobnosti da s drugim ljudima komunicira. Možda nije to tako rijetka pojava, kako nam izgleda na prvi pogled. Tragove te zapreke poznamo i mi u svom životu.

Svi poznamo dobro nevolju naći pravu riječ ili kad ne možemo ništa reći, a tu šutnju doživljavamo kao poraz i nemoć. Slično je i sa slušanjem: doduše, tako često čujemo tonove, glasove, koje neka riječ proizvodi, ali ništa ne razumijemo. Možda je problem u tome što koji put previše čujemo samo sebe, naše predodžbe, naše želje i zbog toga ne možemo nikako biti otvoreni za ono što drugi govori i misli.

Ostajemo gluhi na njegove molbe. Nije tako lako stvarno čuti jedan drugoga ili ne govoriti jedan mimo drugog, ili čak jedan protiv drugog.

Nanovo doživljavamo kako nam ne uspijeva živa komunikacija usprkos izvanredno zdravim organima sluha i govora.

Na izvjestan je način svaki čovjek gluhonijem; nesposoban da stvarno čuje, i zbog toga nesposoban da izusti riječ koja će pomoći. To nam posebno nedostaje u onim situacijama, u kojima se bojimo: strah da ostanemo neshvaćeni ili strah da sami ne budemo oštećeni.

Drugačije je ako susrećemo ljude koji nas razumiju. Kod njih se osjećamo zaštićeni. U društvu takvih ljudi možemo lakše razgovarati, lakše se otvoriti, sebe drugome ponuditi, bez straha da nam se prigovara. Tada se otvaraju i naše uši kao od šale. Tada se oslobađamo, dio po dio poklanjamo se drugome i dopuštamo mu pristup u našu nutrinu. Upravo je takav Isus. Priklanja se drugima i daruje im iskustvo i doživljaj da su prihvaćeni sa svojim nevoljama, opterećenostima i grijesima. Takvo iskustvo ozdravlja. Blizina, dobrohotnost, Isusovo zanimanje za njih, njegova ljubav koja ima snage nadvladati njihovu nemoć govora i osloboditi njihove zatvorene uši.

I danas nije ništa drugačije. Tamo gdje ljudi susreću jedni druge u ljubavi, događa se također čudo komunikacije. Ljubav ima snage da ozdravlja ljude od njihove gluhonijemosti i pomogne im da se razumiju te da tako mogu istinskije živjeti jedni s drugima.

STRPLJIVOST

Svako je razdoblje u čovjekovoj povijesti povezano s krizom. Pa ni ovo naše vrijeme nije pošteđeno toga. I jer doživljavamo te probleme, željeli bismo se, što je i normalno, svega toga čim prije i preko noći osloboditi. S takvom se željom i nastojanjem rađa i određena nestrpljivost da se odjednom dođe do rezultata i postigne cilj. Taj put nije ni kratak, ni lagan, ne prolazi mimo Kalvarije, nego se nezaobilazno, mora barem donekle, okrznuti o sjenu križa.

Odgajajući mlade, znao sam se često uloviti da sam nezadovoljan brzinom njihovog duhovnog sazrijevanja. U toj sam se nestrpljivosti čudio kako to da preko noći ne proklije nešto dobro.

Gledajući korov, pokušavao sam ga čupati, no sve je to vodilo nekoj nesigurnosti, nesigurnost je rađala sumnjom u ispravnost i uspjeh započetog posla te stavljala pod upitnik sretan završetak.

Svakom je rastu potrebno vremena, a pogotovo rastu na unutarnjem polju, u duši, jer je to prilično krhki usjev koji zahtijeva puno nježnosti, pažnje, strpljivosti, truda, molitve i ljubavi.

U tom su procesu nezaobilazne i vremenske promjene: svjetlo i tama, toplina i hladnoća, vlaga i suša, proljetni lahor i ledeni vjetar.

U nestrpljivosti reagiramo jednostrano i želimo samo svjetlo i toplinu samo, da se čim prije pokažu plodovi. Čak smo i spremni zapaliti ispod voćke vatru kako bi toplina skratila taj proces rasta, no takva bi nestrpljivost na kraju donijela "fine" plodove, tj. fini, crni pepeo.

Otac nebeski nije nestrpljiv, i ne strahuje poput nas. On zna čekati diskretno i nenametljivo, pun je milosrđa i razumijevanja. Nije mu važno da se na njegovim poljima nakupe i hrpe smeća, nije mu važno što to nije ugodno za oko, ne muči ga što na tom polju raste i kukolj, samo ako na kraju bude više žita od kukolja i korova.

Kineska nam priča pripovijeda o nekom čovjeku koji je svoju njivu dobro uzorao i zasijao. Ali nakon par tjedana začudio se zašto sjeme tako polako klija i niče. Na susjedovoj je njivi vidio već snažni, zeleni usjev. Iz dana u dan bivao je sve nestrpljiviji, nije mogao ni od brige spavati. Napokon je došao na suludu ideju. Otrča na njivu i počeo tek iznikle nježne vlati vući van. Naravno, bijaše to mukotrpan posao koji je napokon završio. Putem kući susretne susjeda i ispriča mu kako je pomogao svojem žitu kod rasta. Postavši znatiželjan, susjed otrča pogledati i vidje njivu uništenu i biljčice uvenute. Još dugo, dugo se selo smijalo čovjeku koji nije imao strpljivosti i znao čekati.

Ako si se već uputio da danas nasilno i nestrpljivo popraviš drugoga, okreni se i vrati kući, uzmi malo strpljivosti, razumijevanja i ljubavi i onda pođi drugima, no shvatit ćeš kako ih jedino, darujući sebe, možeš popravljati.

KARAKTER

U svojem smo životu upoznali sigurno već mnoge ljude. Pokušajmo ih nakratko izvući iz svoga sjećanja i dopustimo im da prođu pokraj nas.

Ima mirnih i vatrenih osoba, neki su dobroćudni, miroljubivi, prijateljski, drugi su oštih bridova, razdražljivi, nagli ili grubi. Ta prirodna situacija određuje velikim dijelom klimu našeg zajedničkog življenja. Što je veća kultura, tim više se pomiče težina od urođene naravi prema svjesnom obrazovanju i odgoju. Tada dobivamo sebe i svijet sve više i više u šake, pod kontrolu. Gdje su naravne pogodnosti mira povoljne, izlazimo jedni s drugima lako na kraj, pa i onda ako pred nama stoje stvarno teške zadaće. Na drugoj strani stvaraju sami teški karakteri najjednostavnije stvari problematičnima i kompliciranima. U to bi se trebao ugraditi odgoj i samoodgoj da se postigne neko izvjesno izjednačenje, da se stvori u nekoj mjeri stalni i općenito podnošljivi odnos. Izjednačenje ne samo za vatrenog i nemirnog, koji bi se trebao svladavati da ne izazove bezobzirno u revnosti, hirovitosti ili bijesu strašnu štetu, već izjednačenje također i za mirnog, blagog, tako da ne zaspi, da od zadovoljstva sa samim sobom ne ostane kod staroga.

Izgleda sve to lako, a ipak je teško učiniti. Svaki korak u odgoju koji prolazi kroz formu urođene prirode ili protiv urođenih sklonosti košta odlučnu snagu, napetost i strpljivost. Znamo to dobro iz vlastitog svakodnevnog iskustva. Zašto nam tada ne bi dnevna prisutnost donijela poticaj i pomoć? Ništa novo ne čujemo ako nam se kaže: "Izjednačuj svoj temperament kroz razumski posao na samom sebi, budi stvarni gospodar svojih čina i ravnaj svojim životom."

To su nam već govorili odgojitelji, istočni mudraci, grčki filozofi i naše mame.

Danas se ne cijeni i prelazi se, bez razumijevanja, preko onoga što nije novo. Ali smijemo li odbaciti savjet samo zato što je star, vjerojatno toliko star koliko i čovječanstvo, toliko star koliko i poteškoće u kojima bi nam taj savjet želio biti pomoć. Nemaju li načela etike, čini ljudskog dostojanstva upravo zato težinu i važnost jer vrijede za sva vremena? Ipak se šteti samo čovjeku ako ga se iskorjenjuje i vadi iz tradicije koja mu daje nadindividualne mogućnosti u spoznaji i ustrajnosti. Svuda možemo već vidjeti tu štetu. Nije li vrijeme da se unaprijed pobrinemo i na početku novoga dana uzmemo nešto više moralnog provijanta, duhovnih namirnica?

DOBRO

Tu i tamo, možda i češće, nailazimo i susrećemo ljude koji ne vjeruju više u dobro, u dobrotu. Njihov je govor i ponašanje grubo, proračunato, ironično do sarkazma. Oni računaju uvijek sa zloćom drugih. Koji put se osjećaju vrlo izolirano i nesretno. Vjera u dobro im izgleda kao vjera djeteta, praznovjerje, i takvu vjeru ostavljaju, sliježući ramenima, kao djetinjstvo koje je upravo iza njih.

Da se može vjerovati u dobro u samom sebi, u bližnjemu i općenito u svijetu, nisu dosta, naravno, slučajni susreti s dobrim ljudima ili doživljaji neki svijetlih događaja. To je premalo. Tamo gdje se rađaju stvarno mir i radost, stvorene su tihe pretpostavke. Ti bi slučajevi bili redoviti i dobro ne bi izronilo jednom ili drugi put iz bujice zla i besmislenosti, nego bi bilo svemu tome temeljno nadmoćnije, a dobru bi pripadala samo budućnost. Tu se povlači granica između onog kršćanskog i nekršćanskog. No, ako su iskustva dobra tako rijetka, a iskustva zla tako česta, odakle bismo trebali crpiti hrabrost da se tome nekršćanskom suprotstavimo?

Nećemo doći daleko ako brojimo i uspoređujemo kvantitetu, količinu. Pozornost moramo svratiti na kvalitetu, vrsnoću. Zlo ima manjkavu prirodu, prirodu poricanja, uništavanja, dok je naprotiv dobro po svojoj prirodi pozitivno, vrijedno, dio stvarnosti u kojoj leži i iz koje se zrcali odsjaj Božji. U tome leži zadnji temelj usmjerenosti prema dobru koje doduše trpi kroz razočaranosti, ali u dubini nije nikad opozvano i povučeno natrag. Dobro vuče svoje korijene iz vlastitog Božjeg bića koje mu daje svoju nepovredivost, nadmoćnost i vrijednost od povjerenja. Sam Bog, kao sadržaj dobra, jest sigurnost i garancija smislu i pobjedi dobra. Vjera u Boga je, dakle, glavni motiv, pokretač za vjeru u dobro. Taj motiv ostaje bez učinka, ako su naše predodžbe o Bogu preslabe. Nažalost, to je prilično raširen slučaj, tako da se naše povjerenje u dobro spušta prema jeftinom i kratkovjekom optimizmu. Naša potvrda života stoji na puno čvršćim nogama, ako smo se potpuno uvjerali da je Bog u svojoj biti dobar i da drugo ništa ne može biti. Ako želimo ukloniti naše strahove i sumnje, pokušajmo vjerovati da nas Otac Nebeski nije prepustio zagonetki prirode, već nam se kroz Riječ objavio. Potresnije od života i smrti Isusa Krista nije nam mogao pokazati.

Sada znamo: Bog, naš Otac, je sam temelj dobrote i nije nikome neprijatelj. Nikome ništa ne oduzima, uzima samo da bi još više mogao dati. jednom će ti ta istina doći ususret sa srećom tako da će čitava tama razočaranja nestati, a dobrota, u koju smo vjerovali, uzeti sa sobom u svoju vječnu, neizrecivu budućnost.

PRIZNANJE

I ovog ćemo dana sigurno čuti od nekih ljudi ili već slušamo prilično dugo, pa ne obraćamo ni pažnju: "Ja sam ovo učinio, ja sam ovome pomogao, ja sam išao kupiti onu stvar, ja sam, ja, ja, ja..." Možda se nešto slično i nama događa.

Uz hranu, odjeću, stan i razne druge stvari, čovjeku je prije svega potrebno priznanje. Djeca u igri traže itekako priznanje, ali nije ni sa starijima drugačije jer oni tu glad, tu potrebu koji put vrlo vješto sakriju. Svakom je čovjeku potrebno priznanje i pljesak.

Kako bi se razvilo dijete kad ne bi nikad čulo od svojih roditelja lijepe riječi, pohvale i priznanja za ono što je dobro učinilo? Kako se osjeća i što proživljava radnik, ako za sve što učini - bilo loše ili dobro - jednako dobije od pretpostavljenog "jezikovu juhu"? Mnogi se ljudi osjećaju nepotrebno, očajno i utučeno, nemoguće im je vjerovati da imaju svoje vrednote, pa se kao posljedica zna čuti često ono što smo naveli na početku: ja, ja, ja...

Ukratko možemo reći da svoju potrebu za priznanjem vlastite vrijednosti žele ispuniti krivim načinom, nabrajajući svoje aktivnosti, kvalitete i sposobnosti. Na razne načine priskrbujemo priznanje: kroz susrete s drugima, poglede, neke geste, kroz šutljivu suglasnost koja mi kaže: "Dobro si to učinio, hvala."

Postoji jedan drugi i puno važniji oblik priznanja, koji se ne temelji na onom što činim, već na onom "tko sam".

"Kako je lijepo što te imamo", znaju čuti djeca od svojih roditelja ili prijatelj od prijatelja. Tu se daruje najvažnije što svaki čovjek treba u životu: naime svjedočanstvo, priznanje da smije živjeti, posve neovisno od onog - ostvaruje li puno ili malo.

"Lijepo je da postojiš", ta rečenica pripada najljepšim poklonima, koje možemo dati. Možda bismo ga češće mogli pokloniti drugome, pa i tada kad nam se čini stranim, neobičnim, neshvatljivim.

Kad čuješ od drugoga tu rečenicu, počinješ se prihvaćati: "Da, lijepo je što postojim." Svatko je od nas vrijedan, dragocjen i bogatstvo za svijet.

U Sv.pismu slušamo često o ljudima kojima je takva riječ u njihovom životu bila nepoznata. Bili su obilježeni kao grešni, gubavi, izbačeni iz ljudske zajednice. Njihov je život postao besmislen, bez budućnosti i nade. No, također vidimo da takvi ljudi nisu nipošto napušteni i zaboravljeni. Bog se brine za njih, nije ravnodušan prema njima.

Svatko se od nas može naći u siromašnim i isključenim. Bog nikoga ne otpisuje. Ni tada, ni danas i zbog toga ne smijemo ni sebe otpisati ni druge oko nas.

Shvati da si vrijedan, da nisi neki produkt slučajnosti, da si ljubljen i željen "Imenom sam te zazvao", kaže ti Bog kroz proroka Izaiju. On te priznaje, potvrđuje, otkriva tvoje vrednote za koje se ne trebaš boriti jer su ti već darovane. Probaj ovaj trenutak reći: "Kako je lijepo što postojim, što sam voljen i prihvaćen", nakon toga ćeš znati otkriti i potvrđivati vrednote drugima, s kojima se ovog dana budeš susretao.

POUZDANJE

Pouzdanje je stvarnost bez koje bi život bio jedva moguć, zapravo nemoguć.

Ono je usko povezano s povjerenjem i vjerom. Pod vjerom ne mislim ovdje manjak znanja, jer nas takvo krivo shvaćanje zavarava nekim izrazima koji se često upotrebljavaju kao: "Vjerujem da će sutra biti lijepo vrijeme", ili "Ne vjerujem da si u pravu". Tu riječ "vjerovati" ima značenje "ne znam točno".

U temelju pouzdanja i vjere leži sasvim nešto drugo. To postaje jasno tamo gdje netko kaže svom prijatelju: "Vjerujem ti", ili ako žena uvjerava muža: "Vjerujem u tebe". Oni ne kažu to zbog toga jer poznaju premalo drugoga. Naprotiv, oni to kažu jer drugoga dobro poznaju. Tek tada mu mogu vjerovati i imati u njega pouzdanje. Ta je vjera u nekoga više nego znanje o njemu, to je odlučivanje za njega. Odluka nije moguća bez smionosti i odvažnosti. Rizik moguće krive odluke je neprestano prisutan, no ipak se odvažujemo. Drugi put i način ne poznajemo ako ne želimo postati usamljeni.

Nepovjerenje, nepouzdanje, manjak pouzdanja prema nekome nas usamljuje i izolira. Nepovjerljiva osoba teško nalazi prijatelje, jer samo pouzdanje gradi mostove. Postaje nam jasnije, ako sebe upitamo: "Kakav sam prema onima, u koje nemam povjerenja?" U takvim sam situacijama oprezniji, osiguravam se i zatvaram, a susreti su površni i izvanjski.

Drugačije se osjećam, ako imam povjerenja u nekoga. Život cvjeta tamo:

- gdje drugima darujem povjerenje i drugi mogu meni povjerovati;
- gdje si obostrano vjerujemo;
- gdje imam odvažnosti otvoriti se i tako olakšavam drugome da se daje upoznati i otvoriti;

Tamo gdje vlada pouzdanje, može čovjek odložiti svoje maske i ne treba igrati nikakvu ulogu, već može biti uistinu onakav kakav jest. Bilo bi puno ljepše kad bi naš svijet izgledao takav, no u našoj svakodnevici ostaje to većinom neka utopija, neostvariva zamisao. Povjerenje nije česta pojava među nama pa tako osiromašujemo život. Osiguravamo se protiv svih mogućih opasnosti, protiv dubljih susreta, a da kod toga ne primjećujemo da se zaklanjamo od života i da nam život izmiče.

Postoji drugi primjer. Pred više od 2000 godina živio je na svijetu jedan čovjek koji je bio drugačiji: otvoren, dostojan povjerenja, a i sam je imao povjerenja. Prema tom Isusu su se drugi ravnali i rasli, crpli hrabrost i živjeli. Vjerovao je u dobro svakog čovjeka, imao povjerenja u njega, a i sam se povjeravao. Bog je takav i tako radi. On se sam otvara, povjerava i nudi nam život sa Sobom. U takvom zajedništvu naslućujemo kako treba živjeti, kako se drugima prepustiti, u njih imati povjerenja i pouzdanja.

SRCE - DAR

Ovog se jutra pitam: "Tko si? Gdje i kako živiš? Jesi li zdrav ili bolestan, radostan ili žalostan, mlad ili star?"

Ali ono što određeno znam o tebi jest da - kao i svaka osoba na ovoj planeti - носиš u sebi neispunjeno srce i neutaživu glad i žeđ za razumijevanjem, za priznanjem, za toplinom, za ljubavlju. Nemoj mi reći, jer ćeš sebi i meni govoriti neistinu, da takvu vrstu gladi i žeđ i možeš ispuniti jelom i pićem i da nakon toga možeš osjećati ispunjenost u svom srcu, ispunjenost ljubavlju i razumijevanjem. Možeš li živjeti samo od kruha, novca i posla?

Za jednog boravka u Parizu, njemački je pjesnik Rilke svakog popodneva izlazio na šetnju s nekom plemkinjom. Šetajući, svaki bi put u jednoj uličici vidjeli neku prosjakinju. Sjedila je duboko pognuta, pružajući lijevu ruku daleko ispred sebe, a pogleda nikad nije dizala. Plemkinja je uvijek davala nešto novca prosjakinji, sigurno više nego inače jer ju je pratio veliki umjetnik. Čudila se kako Rilke nikad ništa ne daje prosjakinji. Jednom o podne dođe joj Rilke ususret s bijelom ružom koju je pažljivo držao u ruci. Ona je gotovo pocrvenjela od radosti, misleći: "Veliki mi umjetnik poklanja ružu." Ali Rilke ne dade ružu plemkinji. Kad su stigli do prosjakinje, Rilke položi ružu na njezinu ruku. Prosjakinja, koja je sjedila duboko pognuta, podiže oči, zagleda se trenutak u Rilkea, a onda ustade i ode. Za sljedeće šetnje o podne, Rilke više nije htio proći tom ulicom. Plemkinja je sama još jednom tuda prošla, ali prosjakinje nije vidjela. Nije se usudila postaviti Rilkeu bilo kakvo pitanje. Šestog ga dana već htjede upitati zašto ne prolaze više onuda, a Rilke je predusretne i reče: "Danas možemo opet proći tom ulicom. Danas je ona opet tu." Kontesa ga upita: "Ali od čega je živjela ovih dana?" Rilke odvrati: "Od ruže!"

Od jedne jedine bijele ruže živjela je ta prosjakinja, od čovječnosti i dobrote, od darova koji ne traže novac, a ipak tisuću i tisuću puta nadilaze materijalne darove.

Pokušaj danas dijeliti svima oko sebe darove koje sigurno imaš u srcu, a pogotovo onima koji misle da uz materijalno bogatstvo imaju i duhovno bogatstvo.

SVETAC - ČOVJEK SADAŠNJOSTI

Još jedna jesen je stigla sa svojim bojama, a s njom i današnji blagdan Svih svetih. Tijekom godine spominjemo se svetaca koje je Crkva službeno proglasila, koje nalazimo na našim oltarima i zidovima, a danas se spominjemo i onih bezimenih, koje je Bog kroz njihovo zemaljsko proputovanje, u običnom ritmu vremena, tako privukao kao što topli jug u ove jesenje dane privlači ptice selice.

Nitko se ne može zaustaviti na ovom terenu, koji se zove zemlja, i postići sreću. Nitko od ljudi nije potpuno sretan, pa kad bismo tražili da digne ruku tko je potpuno sretan, možda bi koje dijete, koji zaljubljeni par, koji manijak ili pijanac u radosti digao ruku. No, brzo bismo to isto dijete našli u plaču zbog neispunjenih želja, a zaljubljeni bi par opozvao svoj glas zbog neočekivanih svađa, maniju čeka neminovno depresivno stanje, a pijanac se otrežnjava s glavoboljom i praznim džepom. Što je čovjek stariji gomila se za njim brdo igračaka koje je odbacio kao nedostatne za svoju sreću. Sve ono što čovjek ima biva progutano od veličine njegove čežnje.

Za razliku od drugih koji žale za prošlošću i žive u uspomenama, ili su opterećeni od mogućih problema budućnosti, koji se obično ne dožive i tako se zagorčava sadašnjost, svetac je, naprotiv, čovjek trenutka, sadašnjosti. Sve su njegove misli, riječi, djela, um i srce potpuno stavljeni u službu sadašnjeg časa, u kojem je prisutna sva milost Božja.

Majke koje su se žrtvovale za svoju obitelj među četiri zida svoje kuhinje; osobe koje su vjerno obavljale svoj posao u uredu, na gradilištu, u tvornici, iza tezge u dućanu; osobe koje redovito susrećemo putem, koje nam svojim pozdravom unose u sadašnjost svjetlo i radost - to su oni bezimeni sveci.

Razlog je naše radosti nagrada na nebesima. Svaka ljudska blizina može postati izvor naše radosti, ali samo zahvalan čovjek ide iz radosti u radost. U njegovoj svakidašnjici ima toliko istih malih događaja koji ga bodre: jutarnji pozdrav i blagoslov dalekog prijatelja, pogled na vedro nebo, šalica kave, dječja ruka. No, svaka radost čezne za vječnošću.

Krist je opravdanje i smisao svakog života, on je bio pokretač tolikih i takvih bezimenih svetaca radi kojih se danas radujemo. Svaka se radost preokreće lako u očaj ako nije natopljena radošću i nadom u vječnost. Sve što nas je radovalo u zemaljskom životu, dobit će svoje dovršenje u zajednici s Kristom i svim svetima - u proslavljenom svijetu. Cilj ćemo postići, ako na ovom našem putovanju djelima pokažemo ljubav prema Bogu i bližnjemu, jer tajna je svetosti u poštivanju Boga i čovjeka.

ŠAH

Opet nam Stvoritelj daruje novi dan. Primamo ga sa zahvalnošću i želimo iz njega izvući ono najbolje što nam nudi i što iz njega možemo izvući svojim sposobnostima.

Satovi se današnjeg dana mogu usporediti sa šahom.

Što biste rekli kad bi neki reporter nekom šahovskom velemajstoru postavio ovakvo pitanje: "Poštovani velemajstore, koji potez smatrate najboljim?" Postoji li uopće najbolji potez?

U šahu postoje mnoge mogućnosti: svaki potez, bio on dobar ili manje dobar, mijenja čitavu situaciju i koncepciju igre, jer se najednom figure nađu u drukčijem položaju jedna prema drugoj. Svaki novi potez zahtijeva razmišljanje i igrač ne smije izgubiti pregled nad šahovskom pločom i konačno slijedi ono najbitnije: da se između mnogih mogućnosti izabere ona za koju se misli da je najbolja. Je li ona doista najbolja, pokazat će se poslije.

Današnji mi se dan nude mnoge mogućnosti, dolazim u susret mnogim zahtjevima i molbama bližnjih u obitelji, na poslu, u školi, u društvu i svi će od mene očekivati nešto određeno, traže od mene pravi čin, pravi potez u pravome trenutku, očekuju pravu riječ i pravo djelo.

Tako u razgovoru često znam s drugima čuti ili im čitati u očima: "Vama je lako, vi ste svećenik, vi ste nešto postigli, možete još pokazati svoje uspjehe, imate velik radijus kretanja, ali ja..? Ja sam samo krojač ili: ja sam samo prodavač, ili: ja sam samo učitelj, vozač, medicinska sestra...

Moj je odgovor svaki put donekle protest protiv toga samo: "Zašto kažete samo krojač, samo prodavač, samo student, samo radnik.

Ne radi se o tome da se nosi neko veliko ime, da se ima velik opseg djelovanja, nego se radi o tome da je moje mjesto života i rada popunjeno, ispunjeno.

Svatko ima vlastitu šahovsku ploču, vlastiti životni prostor u kojem je nezamjenljiv, nenadoknativ zbog svoje specifičnosti i neponovljivosti, svatko pokušava povući najbolji potez, svaki dan iznova.

U životu se radi o tome da se i ovaj dan preuzme odgovornost pred Bogom, da se zaigra šah današnjega dana, da se dobro ispune vlastiti životni tijek i životna zadaća.

Hoće li ta životna rijeka biti dugačka ili kratka, to i nije toliko važno jer dugi životni tijek može ostati neispunjen, a kratki, naprotiv vrlo ispunjen, potpuno ispunjen.

Današnji ti se dan nudi kao šahovska ploča, igra od tebe traži promišljenost i povlačenje onog poteza koji s Božjom pomoću prepoznamo kao ispravan, dobar i možda najbolji.

Na šahovskoj ploči duhovnog života zlo je crni kralj, grijeh. Do večeri ga treba matirati, pobijediti ga, i tada će današnji dan biti osmišljen.

TRI SITA

Ljudski govor i jezik možemo usporediti s violinom ili harfom, glazbalima na kojima sviramo Bogu i ljudima.

Jezik danas čitav dan mora biti u službi Bogu i bližnjemu. Na žalost, znamo da se ta glazbala mogu pokvariti. Često, naime, jezik počinje raditi drukčije nego mu je njegov Stvoritelj zacrtao.

Jezik stoji u službi bližnjega i u službi Božjoj kad nešto poučava, kad se trudi priopćiti neko vrijedno znanje; kad netko nekome objašnjava posao i daje mu pri tom upute i savjete; kad netko izgovara riječi utjehe kako bi olakšao drugome život; kad netko pjeva sam ili u zboru kako bi drugome pjesmom donio radost; kad netko naviješta Radosnu vijest; kad netko na pitanje daje ispravan i dobar odgovor.

Naš govor mora imati tri oznake. Mora biti istinit, dobar i potreban.

Starom je Sokratu jednom žurno došao neki čovjek.

"Slušaj, Sokrate! Moram ti ispričati kako tvoj prijatelj..."

"Stani!" - prekine ga Sokrat.

"Jesi li to što mi želiš reći prosijao kroz tri sita, rešeta?"

"Tri sita? Koja?" - upita čovjek začuđeno.

"Da, tri sita! Prvo istina."

"Jesi li ispitao je li sve što mi želiš reći istinito?!"

"Ne, čuo sam da se o tome priča na ulici..."

"Sada idemo dalje, jesi li to što se priča ispitao kroz drugo sito, kroz dobrotu. Je li to što mi želiš ispričati, ako i ne možeš dokazati, barem malo dobro, ima li u sebi trunka dobrote?"

Čovjek oklijevajući odvrat: "Ne, baš naprotiv..."

"Hm, hm," - prekine ga Sokrat: "želimo još primijeniti i treće sito i pitati se: je li potrebno, nužno da mi ispričaš ovo što je tebe toliko uzrujalo?"

"Pa i nije potrebno," odvrat čovjek.

"Dakle", nasmiješi se Sokrat.

"Ako ono što si mi želio reći nije niti istinito, ni dobro, a ni potrebno, radije pokopaj i ne opterećuj time ni mene, a ni sebe!"

Ako danas krenemo s ta tri sita, rešeta, u radni dan, postat ćemo savršeni ljudi i raj je na zemlji započeo. Tada će mnogi šutjeti i ta šutnja ima svoju veliku vrijednost.

Ono što je kazao stari mudrac i filozof Sokrat nalazi se i u Sv. pismu koje mnogo govori o jeziku. U Mudrim izrekama čitamo: "U usta ljubi tko odgovara pošteno" (24,26).

Nadalje: "Riječi kazane u pravo vrijeme, zlatne su jabuke u srebrnim posudama" (25,11). Knjiga Sirahova govori:

"Kad se sito trese, mekinje ostaju: tako i nedostaci čovjekovi izbijaju u govoru njegovu.

Lončareve posude iskušava peć, a čovjeka njegov govor.

Obradu voćke očituje njezin plod: tako i riječi čovjekove otkrivaju njegove osjećaje" (Sir 27,4-6).

Naoružavajući se ovog jutra tim sitom, neka ti jezik govori samo ono što je istinito, dobro i potrebno. Tada će tebi i ljudima oko tebe ovaj dan biti divan.

ŠKOLJKA

Ljeto po nekoj svojoj naravi i dinamizmu mami ljude van u prirodu, na more, u planine. Okruženi smo predivnim krajolicima, očarani zalascima Sunca, zvjezdanim nebom, plavetnilom i morskim dubinama. Latinska poslovice kaže: "Priroda je i u najmanjemu najveća."

No, tome ne pridajemo neko dublje značenje i smisao. Sve je jednostavno tu, u tome uživam, nalazim mir.

No, tko mi preko svih tih stvari unosi mir, čiji je glasnik priroda koja me okružuje i čije je nebo iznad mene?

Na stolu mi leži prekrasna školjka. Sjećanja me vraćaju u djetinjstvo proživljeno na kontinentalnom dijelu Hrvatske, daleko od mora. Velik bi bio događaj kad bi susjedi ili rođaci dolazili s mora kući. Djeca bi donijela pune vrećice različitih školjki. Svatko bi od nas dobivao jednu školjku i tada bi nam govorili da ih stavimo na uho jer ćemo čuti šum morskih valova. I, doista, kao dijete povjerovao sam I čuo šum mora. Za mene je bila velika tajna kako se šum mora mogao zadržati u školjci. Brižno sam je čuvao i nekoliko bih dana sa strahom, prije nego je prislonim na uho, strepio da nije nestao šum mora, ali s radošću bih ustanovio da se nije izgubio.

I sada uzimam predivnu školjku na stolu, prisanjam je na uho i čujem šum mora.

Naivno, zar ne? No, čujem mnogo, mnogo više. Osluškujem pjesmu ljubavi i brigu Stvoritelja koji nas želi obradovati, učiniti prirodu rajem u kojem ga mogu neprestano dodirivati, obogaćivati se preko tih stvari Njegovom blizinom.

Pogled na zvijezde vuče nas prema visinama, mami iz nas uzdah pred mističnom veličinom. Bože, sve što dodirnem, sve nosi Tvoj pečat, Tvoju ljubav i brigu, sve je Tvoj dar, dar koji je glasnik i poruka ljubavi i predanja.

No, mjesto gdje je Stvoritelj učinio raj, gdje se nalazi najljepši dio prirode, jest naše srce. Ako u njemu rastu ljubav, briga, požrtvornost i toplina, trebalo bi da taj nutarnji raj poklonimo drugome i, darujući sebe, omogućujemo mu da se istodobno susretne sa Stvoriteljem kojega srca. Daruješ li se? Ako da, onda u sebi osjećaš ispunjenost i čežnju koja neprestano raste. Trenutak tvojega darivanja trenutak je i otvaranja i ujedno primanja Stvoritelja.

MONIKA

Priroda je glasnik Nekoga, doživljaj Njegove blizine, ljubavi i brige, da uživamo u njezinoj ljepoti, slaveći njezina Stvoritelja i tako s njome nalazimo otajstveno suglasje.

Steći smisao za ravnotežu po sebi je dobro, no kroz to bi se lako mogao zrcaliti fini oblik egoizma kada u sebi ne bismo imali i smisao za služenje drugima.

Isus je i sam rekao: "Nisam došao da me služe, nego da služim..." i sam je prošao zemljom čineći dobro. Vrlo često znamo vidjeti kako roditelji djetetu daju novac da ga ono podari siromahu, ili pak u crkvi roditelji dar redovito daju preko djece. Isto tako Bog preko nas želi obdariti svijet i zbog toga su mu potrebni ljudi kako bi ih učinio sposobnima da budu dobri kao On. Ne ostavlja nas praznima pred potrebama bližnjih kojima možemo dati: svoje vrijeme, zdravlje ili svoju patnju, svoju snagu, svoje sposobnosti i svoju ljubav.

U susretu s takvim osobama doživljavamo i Božju ljubav i Njegovu brigu za nas. Prije nekoliko dana susreo sam i upoznao sestru Moniku. Bolesna, hoda s pomoću štaka. Nisam je pitao osjeća li bol, no sigurno je da pati i da je boli.

Iz sebe je izjarivala duboku radost, u društvu s ostalima neobično je aktivno sudjelovala svojim slušanjem, s velikom pozornošću kao da je zaboravljala svoju bol, zatajivala sebe. Bol sama po sebi ne može donositi smirenost, radost i okrenutost drugima ako nije povezana s Kristovim životom, tj. s njegovom smrću i uskrsnućem. I istinska ljubav, zauzetost za druge, zaboravljenost sebe može dolaziti samo preko životne Kalvarije. To je najispravniji put, na kojem čujemo njegov glas: "Dođi, umorni i opterećeni i ja ću te odmoriti." Ne postoji bolji trenutak i mjesto s kojeg možeš tako lako doći k njemu kao što je susret s osobom koja trpi. Potrebno je samo postati nešto tiši, sklopiti ruke i uživati u njegovoj blizini, s čežnjom očekujući njegov dolazak. I on će biti tu, bit će tu sav za tebe. U Monikinoj smo blizini osjećali mir i radost, toplinu, jednostavno, prisutnost Božju. Svaki je čovjek dijete Božje. Nitko nije toliko siromašan da ne bi mogao obdariti drugoga. Svijet je stvoren da bude prožet neprestanom izmjenom ljubavi koju je zapalio vječni Galilejac.

TRPLJENJE I LJUBAV – MEDALJA

Najdivniji ljudi koje poznajem, biseri mog života, jesu osobe koje su prošle - i još prolaze - kroz velike patnje. Tko ne može trpjeti, taj ne može niti ljubiti. Sposobnost trpljenja i sposobnost ljubavi dvije su strane iste medalje. Tko može patiti, može doživjeti i intenzivno radost i postaje sposoban za supatnju.

Stoici, filozofi u starini, nastojali su odlučno odbijati svaku vrstu trpljenja. Ne poznajući patnju, nisu poznavali ni ljubav, ni supatnju.

Dakle, možemo stoga reći da onaj tko trpi postaje bogat u dubini svojega bića. No i to bi bilo presmiono tvrditi jer, sigurno, poznajemo osobe koje su patnje uništile, ne samo tjelesno nego i duhovno, u njihovo se srce uvukla mržnja, jednostavno rečeno, u patnji su postali zli, odbacuju život i žive bez nade. Postoje prekomjerne patnje iz kojih se ne može više ništa naučiti i ne može se postati bogatiji.

Što, recimo, dijete koje umire od gladi treba da nauči iz patnje? Što može naučiti netko tko se nakon prometne nesreće više ne može vratiti iz kome, iz besvjesnoga stanja? Tko od takvih ili sličnih osoba može nešto naučiti kad ga zadesi patnja? Nužno nailazimo na manjak smisla!

Važno je katkada razmišljati o patnji, no važnije je da jedni drugima pomognemo u trpljenju, da tješimo jedni druge.

Kršćanin se ne smije izgubiti u lijepim teorijama o patnji, nego je pozvan slijediti Isusa stišavajući boli. Treba da nosimo terete jedni drugima.

Kad Bog na kraju vremena bude odlučivao o našem spasenju ili propasti, neće nas pitati: jesi li bio za ovu stranku ili si bio protiv? Jesi li bio za Marxa ili protiv njega? Jesi li bio za socijalizam ili za kapitalizam? Jesi li često išao u crkvu ili nisi?

Jednostavno će reći: bio sam gladan - jesi li mi dao jesti? Bio sam žedan - jesi li mi dao piti? Bio sam stranac - jesi li me prihvatio? Bio sam bolestan - jesi li me posjetio? Bio sam u zatvoru - jesi li došao k meni? (Mt 25).

Bog nas želi susresti upravo kroz takve osobe. Želi novo društvo među nama u kojem ćemo jedan drugom postati brat i sestra. Ne možemo se sami spasiti. Bog nam nije nigdje mogao toliko ići na ruku kao ovdje, tu se najviše otkrio i ponudio, želio nam je postati vidljiv, pokušava nas osloboditi od pustih razmišljanja i planova s pomoću kojih bismo potom mogli doći u dodir s Njim. Jednostavno, evo me ovdje, vidljiv sam, pokraj tebe sam: u suzama, u bolima, u dronjcima. Pomažući patnicima, postajemo Isusovi učenici. Ljudi će nas prepoznati da smo Njegovi budemo li imali ljubavi međusobno i prema njima.

GOVOR O PATNJI?

Svaki čovjek trpi zbog nečega, nema osobe koja ne bi trpjela!

Možda presmiona tvrdnja, no, ako zavirite - a nije potrebno mnogo razmišljanja - u sebe, pogledate svoj život, lako ćete se složiti sa mnom.

Kad se govori o trpljenju, patnji u većini slučajeva ljudi se tuže i optužuju druge ili Boga, a to je često, pogotovo u ovo vrijeme: zašto Bog dopušta patnju?

Zašto ovoga jutra uopće razmišljati o patnji kad mi je potrebno snage da izdržim ovaj dan, da prevladam svagdanje probleme i brige? Previše se govori o patnji, bolje bi bilo šutjeti!

Nije mi namjera da ovim razmišljanjem, a i s nekoliko sljedećih, nešto plitko, razvodnjeno kažem o patnji ili da onima koji trpe pokušam dati neke jeftine odgovore, nego da donesem nekoliko misli, malo svjetla onima koji ne trpe teško, koji su - recimo - zdravi, da ugradimo patnju u svoj život jer joj i tako ne možemo vječno izmicati. Ako život ima smisla, kaže Frankl, onda i patnja kao dio života ima svoj smisao. Bilo bi pogubno reći: ali, o tome ću razmišljati i učiti kad me pogode i pohode patnja i trpljenje. Poznata je činjenica da se u kriznim vremenima jedva mogu naučiti novi sadržaji, nego se nosi ono što je u životu bilo usvojeno i pohranjeno kao sadržaj koji sada u mukama donosi svjetlo i snagu.

Svatko od nas poznaje povijest Adama i Eve, zmije i jabuke. Tom slikovitom pripovijesću Biblija nam želi reći jedno: ljudska se sloboda otkinula od Boga! Ona nije ispunila zadaću koju joj je dodijelio Stvoritelj. Čovjek je htio - a želi još uvijek - postati sam Bog. Time je započela bijeda i nesreća, započela je besmislena gradnja babilonske kule. Pošto je čovjek počeo zlorabiti svoju slobodu, time postaje odgovoran za mnoge patnje u svijetu: spaljivanje vještica, masovna ubojstva u plinskim komorama, atomske bombe, ekološke katastrofe - ekocid, etnička čišćenja, ratovi, ubojstva naroda - etnocid. Pokušaj zamisliti da si pred divnom zgradom, građevina bez ijedne pogreške, ponos i vrhunac graditeljstva, bolja i ljepša ne može se zamisliti. U njoj ima mnogo stanova. Obuzimaju te radost i sreća pri pomisli da ćeš ući u nju i razgledati je.

No, radost brzo nestaje, u tebe se uvlači razočaranje. O čemu se radi? Zbog čega takav obrat u tebi?

Ulaziš u mnoge stanove i prostorije. U sobama nered, stolice razbacane, stolovi isprevrtani, ormari polomljeni, po kutovima smeće, zidovi zaprljani, slike razbijene...

Vjerujem i siguran sam da nećeš postaviti pitanje: "Pa što je taj inženjer, taj graditelj te divne zgrade od nje učinio?" Nitko razborit i pametan neće optuživati graditelja.

Gledajući tu užasnu sliku pred sobom, pitat ćeš se: "Pa što su ti ukućani učinili od ove sobe, kako su se to stanari mogli tako užasno ponašati? Kakve su to osobe koje žive u takvoj sredini?"

Ovaj je svijet upravo takva divna građevina, no stanari su oni koji daju sadržaj pojedinim stanovima, napokon, te su sobe slika čovjeka, odraz njegova shvaćanja slobode! Je li Bog stvorio čovjeka koji bi bio čudovište? Je li sloboda dana čovjeku samo otrovni dar, dar koji bolje da mu Stvoritelj nije poklonio? Nipošto!

Što si učinio od svoje slobode? Sloboda je cijena ljubavi!

SLOBODA - CIJENA LJUBAVI

Jučer smo završili razmišljajući o slobodi kao cijeni ljubavi. Bez slobode nema ljubavi! Zato što Bog želi ljubav, želi time i slobodu, premda se u slobodi krije i mogućnost njezine zlouporabe koja može uzrokovati trpljenje.

Bez slobode nema ljubavi! Tko od nas ne poznaje roditelje koji su godinama činili sve za svoje dijete, nisu se bojali ni posla, nisu škrtarili ni s vremenom ni s novcem ili ljubavlju da bi dijete postavili na noge, da bi završilo neku školu ili fakultet, a dijete im je okrenulo leđa, pobjeglo u drogu, možda u neku sektu. I roditelji su posve nemoćni, srce im se lomi i krvari zato što vole svoje dijete, no, ako ono samo ne želi, roditelji ne mogu učiniti ništa ili mogu vrlo malo.

Često moramo zdvajati i bespomoćno gledati kako se naši najdraži lome i utapljaju. To je nemoć ljubavi - bespomoćnost pred slobodom drugoga.

Naravno, mogli bi roditelji u pojedinom slučaju svoju kćer, svojega sina zadržavati prijetnjama i pritiscima ili čak vratiti silom. No, treba pokušati, no postoji i opasnost da svoje dijete zauvijek izgube. Ljubav treba slobodu. Bez slobode nema ljubavi. Možemo provaliti kroz vrata, možemo obiti vrata trezora, možemo cijepati atom, ali za nas ostaje neprelazan prag ljudskog srca koje se ne da, koje se uskraćuje i zatvara. Nemoćni smo pred slobodom drugoga. Ne samo mi nego i Bog. Tko želi ljubav, mora željeti i slobodu, a tko želi slobodu, ulazi u rizik. Bog je ušao u taj rizik zato što je sam ljubav.

Da, to je nečuveno! Suveren, neograničen Bog želi biti ovisan o nama, želi biti ranjiv, želi biti zarobljen kao zemaljska majka, kao zemaljski otac od svojeg djeteta. To je čudo nad čudesima: Bog koji nas ne treba da bi bio Bog, Bog kojemu bez nas nije dosadno zato što je u sebi vječno sretan, taj i takav Bog ne želi biti Bog bez nas, ne želi biti sretan bez nas. Ludost ljubavi! Skandal za svijet i njegovu filozofiju!

Budući da je Bog ljubav, stvorio je za nas povijest ljubavi koja ima svoj početak, ali nema kraja. Ona mora početi ovdje i sada i bit će usavršena u vječnosti. Ali ta povijest ljubavi između Boga i čovjeka mora ići kroz ljude. Boga ljubimo tada kad ljubimo čovjeka, sve ostalo bilo bi samo zavaravanje. Ako netko kaže da ljubi Boga, a mrzi brata svoga, lažac je (1Iv 4,20). Ljubav prema Bogu i prema čovjeku ne mogu se dijeliti. Bog želi da se upustimo u tu ljubav, a to znači: treba da stvarateljskom fantazijom, maštom i sveobuhvatnom solidarnošću učinimo od svojega skućenog svijeta komadić neba i toplo ognjište za promrzla čovjeka. Kad se Bog-ljubav upustio u tu avanturu, donio je svjetlo u našu patnju, očistio je od očaja, učinio je tu patnju sporednom, prijelaznom, ali ne i zaobilaznom, učinio ju je dobrim materijalom od kojega se može sagraditi divna građevina.

Ako želim slijediti Boga, moram se odlučiti upravo za takvu avanturu, pustolovinu, koju treba da ostvarujem svaki dan, živeći i žrtvujući se za bližnje. To je i jedini uvjet ljubavi prema Bogu!

TOPLI POKRIVAČI

Može li nešto jače pokrenuti čovjekovo milosrđe nego što su patnja i bol bespomoćne djece? Isus bi rekao da njihovi anđeli gledaju lice Oca nebeskog, a Očevo je lice puno boli i oslikava crte ispaćenoga i promrzloga djeteta.

- * Vjerujem da ima mnogo djece koja nikada nisu osjetila hladnoću, koja su na vrijeme bila cijepljena, koja su okružena svime što žele i ništa im ne nedostaje za njihov rast.
 - * Vjerujem da ima mnogo djece koja su postala središte obitelji kao mali prinčevi i male princeze pred kojima se roditelji klanjaju.
 - * Vjerujem da ima mnogo djece koja se guše u igračkama koje im otac ili majka znaju donijeti nakon čestih izbjivanja od kuće zbog poslovnih putovanja.
 - * Vjerujem da ima mnogo djece koja najveći dio dana provedu sa svojim dadiljama.
 - * Vjerujem da ima mnogo djece koja djetinje razgovaraju s papigama i kanarincima, djece koja se u svojem tihom plaču povjeravaju psu kao svom jedinom prijatelju.
 - * Vjerujem da ima mnogo djece koja dobivaju razglednice i pisma od mame ili tate u kojima oni pišu kako ih vole, kako mnogo rade, kako je to sve za njih.
 - * Vjerujem da ima mnogo djece koja u naručju djeda ili bake tonu u san, snivajući da se nalaze u majčinim ili očevim rukama.
 - * Vjerujem da ima djece koja u toploj sobi pokraj ostavljenih igračaka ili razbacanih DVDa dugo, dugo gledaju u smjeru odakle će im doći roditelji.
 - * Vjerujem da ima djece koja mole svojeg anđela čuvara da tata i mama ne rade dani i noći i da se igraju s njima.
 - * Vjerujem da ima mnogo, mnogo, vrlo mnogo djece s tužnim i stisnutim srcem koja u svojoj dječjoj sobici čuju svađu mame i tate.
- Da, sva ta djeca imaju tople pokrivače koji griju njihovo majušno tijelo, ali nedostaje im pokrivača koji bi ogrijali njihovo srce, srce žedno roditeljske ljubavi i topline. Bez toga će se smrzavati čitav život i tražiti nedobivenu ljubav na pogrešnim mjestima.
- I kad darujemo djecu, pokušajmo naučiti darivati i pokrivače ljubavi i ljudske topline jer će nam Isus, sigurno, vratiti, uostalom i sam je rekao: "Što ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, ovim potrebnima, meni ste učinili."

VOLJENO DIJETE BOŽJE!

Ovog jutra želim pročitati pismo koje sam ti napisao!

Bez obzira na to gdje si, kako živiš, jesi li žalostan ili radostan, opterećen, ranjena srca, uvele duše i očajna izraza lica, strepeći možda pred nekim velikim i teškim trenutkom ovoga dana, znaj da si dijete Božje, bez obzira na to kako ti je.

Reći ćeš mi: "Ah, kakve koristi od toga kad mi je teško!"

No, pitaj Boga je li njemu drago što je tebi teško! Pitaj ga slobodno!

Je li otac sretan ako je dijete žalosno, je li neka majka spokojna i mirna ako joj je dijete bolesno, je li liječnik radostan ako bolesnik trpi?

Kakav bi to bio Bog kojeg ne bi dirnule tvoje suze i životne rane?! Nije to Bog, nemoj vjerovati u njega! Naš je Otac nebeski - i tvoj i moj - drukčiji!

Naš se Bog zove ljubav i sam je ta ljubav. Ništa nije zadržao za sebe, nego je preko Krista sve dao svojoj djeci. Pokazao nam je kako živi, što misli o ljudima. Sišao je među nas ne samo zato što ga trebamo, nego zato što i on nas treba. želi ti darovati ljubav, želi biti s tobom, želi podijeliti svoj nebeski krov s tobom. Mislim da nisi nigdje naišao na takvu ponudu. Svagdje gdje se nešto nudi, ponuđeno treba se platiti, ništa se ne može dobiti badava, moraš sa sobom imati novac. Ali ova ponuda ne traži ni tvoj novac ni tvoje bogatstvo. Sve što Bog želi ovog jutra, kucajući na tvoja vrata, jest da ustaneš i da otvoriš vrata srca. On najviše kuca na vrata ranjenih, grešnih, izgubljenih, uplakanih i nesretnih. Radi njih je, kako kaže, i došao.

Ne možeš reći da nisi bar u nečemu sličan takvim ljudima. No, to je i spasonosno za tebe! Uvrštavajući sebe u tu skupinu, osiguravaš se da čuješ Kristove korake pred svojim pragom i njegovo kucanje na vratima.

Nemoj reći da nemaš snage ustati i otvoriti mu srce. Snage ćeš imati uvijek, no imaš li odvažnosti?

I ovaj dan koji je pred tobom traži smionost. Preko ljudi i kroz različite situacije kucat će Bog na vrata tvoga srca.

Možda ti se nameće pitanje: "Dobro, Bože, otvorit ću ti, no hoće li mi onda biti lakše?"

Poteškoće neće nestati, bit će, možda, i dalje bolno, ali ti ćeš biti drukčiji. Bit ćeš hrabriji, jači, imat ćeš u toj borbi, u tom hodu kroz bodljivu žicu i minska polja života, velikog saveznika koji će biti uvijek s tobom, koji će biti uvijek prvi tamo gdje bude najteže.

Čvrsto vjerujem da si ovoga jutra spreman na suradnju i savezništvo s njim!

Završavajući ovo pismo, želio bih da ti i ja izmolimo nešto, možda Očenaš, za one koji čuju kucanje, ali nemaju još smionosti otvoriti.

Budi ovog dana odvažan!

SOL I SVJETLOST SVIJETA

Jednom je zgodom Isus rekao da smo sol zemlje i svjetlost svijeta. Toj zadaći prethodi ono što nam daje snagu da možemo biti sol i svjetlost, a to su veza i odnos s Kristom.

Što nas čini da budemo sol i svjetlost?

Krštenje je početak naše snage kojom ulazimo u trojstven Božji život. Postajemo sinovi i kćeri Očeve, braća i sestre Kristove, hram Duha Svetoga. Apostol Pavao piše: "Ljubav je Božja razlivena u srcima vašim po Duhu Svetom koji vam je dan" (Rim 5,5).

U Euharistiji, sv.misi postajemo ono što primamo: Tijelo Kristovo. Kakva li posvećenja i preobrazbe!

Nastalo je nešto posve novo i po tome smo sol i svjetlost. U stvarnosti možemo zasoliti svijet time što smo drukčiji, kao što se sol razlikuje od jela i svjetlost od tame svijeta i takvim životom činimo svijet svjetlijim, svijet u kojem je više ljubavi, radosti i mira.

Sol i svjetlo po sebi nemaju nikakvo značenje ako su odijeljeni od drugih stvarnosti, jer sol je tu da zasoli jelo, a svjetlost je da razagna tamu.

Vrijednost se kršćana ne sastoji u brojčanosti. Ako usporedimo sol jelom, onda vidimo kako je treba samo malo, a ipak mijenja, čini jelo ukusnim, napokon daje mu smisao. Maleno svjetlo može osvijetliti veliku prostoriju.

Zato može zvučiti čudno da je stotinu kršćana koji su sol i svjetlost više nego tisuću kršćana koji su samo po imenu kršćani. No, "ne boj se, malo stado, jer je vaš Otac odlučio dati vam Kraljevstvo" (Lk 12,32).

Sveci su nam kroz povijest Crkve pokazali kako se sve može biti sol i svjetlost svijeta.

Ali takav život ne pripada samo prošlosti.

I danas, u tvojoj blizini, ima mnogo tihih, nevidljivih i nepoznatih ljudi koji žive život za druge jednostavno i ponizno. Njihova imena ne stoje u novinama, njihove se slike ne pojavljuju na televiziji.

Majke koje ne žele ništa drugo osim dobro svojoj obitelji i tu se žrtvuju, u tihoj mirnoći i ljubavi žive za svoju djecu i svojega muža, iz dana u dan, iz godine u godinu.

Očevi koji svakog jutra odlaze na posao da bi priskrbili najpotrebnije za obitelj, koji se nerijetko odriču svojih planova i želja u prilog onih koji su im povjereni.

Nadalje, to su ljudi koji u čvrstom pouzdanju u sebe i u vjeri u Boga idu svojim putem kroz zbrku mnogih dnevnih mišljenja. Imaju svoje uvjerenje i snagu da mogu plivati protiv struje. Pritom im pomaže Riječ Božja prema kojoj se orijentiraju. U životnim mijenama: u teškoj bolesti, u gubitku voljene osobe, u procesu starenja, stoje čvrsto.

Dakle, ljudi koji posve žive od Boga postaju sol i svjetlost svijeta, oni unose istinsku radost i toplinu.

Ako je ljudima oko tebe život postao bljutav i taman, požuri se Kristu jer ti trenutno u životu nedostaje soli i svjetlosti!

URED ZA IZGUBLJENE STVARI

Na svakom se željezničkom ili autobusnom kolodvoru nalaze različiti uredi i agencije. Postoji i jedan zanimljiv ured, naime, ured za izgubljene stvari. U njemu se mogu vidjeti različite stvari koje su nijemi svjedoci čovjekove zaboravljivosti. Ima na stotine kišobrana, šešira, rukavica, torbica različitih veličina, kovčega s različitim sadržajima: naočalama, knjigama, brevijarima, rubljem, aparatima. No, sve to i nije neki posebni problem jer one se ovdje u uredu mogu potražiti i dobiti natrag.

No ima mnogo stvari koje gubimo i ne možemo ih više naći. Najdragocjenija je vrijednost, dakako, izgubljeno vrijeme i za nj nema ureda za izgubljene stvari.

Kako je silno vrijedan kapital od 24 sata koji mi je darovao Bog za svaki dan, pa i danas. Što mogu započeti s ta 24 sata o kojima ću jednom morati položiti račun? Dvadeset četiri sata podijeljena su na radne sate, na sate odmora, na mir, na daljnju izobrazbu u pozivu, na slobodno vrijeme koje može biti ispunjeno korisnim ili beskorisnim zanimanjem.

Apostol Pavao piše Efežanima: "Prema tome, pomno pazite kako živite! Ne kao ljudi, nego kao mudri; iskorisćujte vrijeme, jer su ovi dani zli" (Ef 5,15.).

Ovaj se dan sastoji od 24 sata, to je 1440 minuta ili 86400 sekundi. Svaka je sekunda biser ili može to postati, ako je dobro iskorištena. Vrijeme je ono što napravimo iz njega, jer samo po sebi ono nije ništa. Možemo mu nešto dati, svaki trenutak može biti obogaćen. Nemojmo gubiti nijedan trenutak u neradu, lijenosti, u nedjelima, nego učinimo od svakoga trenutka nešto trajno, nešto vječno, jer svaki trenutak prolazi kroz naše ruke, kroz našu glavu i kroz naše srce. On ostaje naš posjed za svu vječnost. No, ovisi o tome što smo učinili s njim. Ne postoji ured za izgubljeno vrijeme.

Jednom je netko kazao: "Koristi se vremenom." Svatko može postati velik, samo ako želi, ali malo ljudi to želi. Većina od njih ne treba snagu koju ima, ne koristi se prilikom koja im se pruža, trenutkom koji im je dan, koji je tu, nego uvijek čekaju na neke veće snage, na bolje prilike i povoljnije trenutke i u tome pustom i besposlenom čekanju na bolje prilike i trenutke u nepovrat nestaju i snaga i prilika i vrijeme.

Kreni u ovaj dan s geslom: ne postoji ured za izgubljeno vrijeme.

ŽIVOT - GRADILIŠTE

Pred nama je novi radni dan, godišnji su odmori prošli, mnogo izdataka za novu školsku godinu koja za osnovce i srednjoškolce počinje danas.

Svi nastavljamo ili započinjemo na neki način opet nešto graditi i svoj bismo posao mogli usporediti s gradilištem. Na njemu nema ništa lijepo, sastoji se od hrpa građevnog materijala, skela, dizalica, radnika i sve je to popraćeno bukom strojeva i miješalica, pozivima, upozorenjima, svagdje prašina i blato, negdje leži bačeno nekoliko praznih pivskih boca.

S vremena na vrijeme pojave se manje zaprljani ljudi s velikim papirima i metrima. Dugo se ne može prepoznati što se tu gradi. Na ulazu u gradilište obično stoji povećana ploča s osnovnim podacima kao što su: slika buduće zgrade, ime projektanta, ime izvođača radova i datum mogućeg završetka.

Kao kršćani možemo svoj život usporediti i s gradilištem na kojemu se neprestano gradi. Često se ide dolje-gore, često više ne prepoznamo ni sami sebe, izgubljeno lutamo po gradilištu, a planovi su stari; nešto se prilikom gradnje sruši, premda je na početku izgledalo lijepo i počinje se nanovo.

Često stojim sam, želio bi naprijed i pitaš se: Čemu sve to, ništa ne dolazi na vidjelo, nikad kraja onome što stoji u planu. I premda si kadšto na gradilištu izgubljen, ipak si na njemu s ostalim radnicima. Kao kršćani, možemo reći, da smo na zajedničkom poslu i na istome gradilištu.

A što stoji napisano na našoj ploči na ulazu u gradilište? Kakva se zgrada gradi, tko je projektant, a tko izvodi radove? Na njoj je napisano: ovdje se grade novo nebo i nova zemlja. Izvođač radova: Duh Sveti, Papa and Company. Vrijeme gradnje: do svršetka svijeta. Projektant: Isus Nazarećanin, nesretno stradao na početku radova.

Svi mi doista neprekidno radimo oko novog neba i nove zemlje, sasvim je svejedno koje je naše zvanje i sve što stvaramo male su cigle za ono što dolazi. Znamo da nećemo dovršiti zgradu, a ipak gradnja vrlo mnogo ovisi o tome koliko ćemo pridonijeti svojim sposobnostima i mukama.

Znanje o cjelokupnom i konačnom djelu čuva me od oholosti jer bih lako mogao pomisliti da smo samo mi oni koji čine sve i sve mogu, da je s nama započelo i da će s nama završiti. No, naraštaji prije nas radili su na tome i mnogi će koji dolaze poslije nas još graditi i uložiti sebe. No svi nosimo istu nadu da ćemo jednog dana doživjeti ispunjenje, završetak gradnje, stvarnost onoga što nijedan čovjek nije mogao ni u snu sanjati, a ipak je surađivao svojim životom radeći na njegovu gradilištu.

Podi hrabro ovog dana na gradilište i ne boj se jer ćeš neprestano dobivati snagu i svjetlost Duha Božjega.

SADAŠNJOST LJUBAVI

U budućnosti nema ljubavi, kaže Tolstoj; ljubav je uvijek u sadašnjosti: čovjek koji ne pokazuje ljubav u sadašnjosti, nema zapravo nikakve ljubavi.

Ovu rečenicu treba ponoviti dva-tri puta da bi se shvatile njezina dubina i poruka. Nema ljubavi u budućnosti, misli ruski pisac. Ljubav je čin sadašnjosti. Tolstoj ne tvrdi kako nije moguća ljubav u budućnosti, sutra, sljedeće godine ili za 100 godina. Pritom zapravo on misli da ne mogu reći: "Volim nekoga sutra ili prekosutra, ali ne još danas." To ne ide! Ne mogu reći: "Danas još ne, danas imam nešto drugo, nešto važnije, ali sutra ili prekosutra, možda, to mogu." Ne može se voljenog čovjeka prestati voljeti na određeno vrijeme zato što sam zaokupljen drugim, važnijim stvarima i brigama. Teško bi mi bilo ostvariti istodobno te dvije dimenzije. Kad sredim poslove, onda ću ga opet voljeti.

"Strpi se još nekoliko dana!"

"Strpi se još nekoliko godina!"

Tolstoj ima pravo. To ne ide. Tko ne voli u sadašnjosti, ovdje i danas, taj nema ljubavi u sebi.

Krhko je ljudsko srce pogotovo u vremenu adventa, božićnom i novogodišnjem vremenu, posebno svjesno da je čežnja uvijek veća od ispunjenja.

U tim vremenima je u čestitkama izgovoreno bezbroj različitih želja. Mogu li se te želje ispuniti? Dječje je želje još prilično lako ispune, no kako stoji sa željama starijih? Želje koje ne možemo prekriti i zadovoljiti nekim darovima i poklonima jesu:

- * želja za zdravljem i poslovnim uspjehom;
- * želja da se opet susretne draga osoba;
- * želja da u obitelji i među rođacima vladaju sloga i praštanje;
- * želja da se živi u miru i sigurnosti;

Svaki je čovjek dijete Božje, dijete bogatog, a ne siromašnog Oca. Samo ono što ti je prisutno i dohvatljivo jest sadašnjost. Ono što ćeš uvijek u svom srcu imati za drugoga jest ljubav.

SRČANA BOLEST

Vjerujem da ste već čuli za riječ "sepsa". I ako tu riječ nađete u nekom kvizu u kojem je ponuđeno nekoliko odgovora, tada ćete zaokružiti broj kod kojeg piše: sepsa je opća zaraženost organizma štetnim mikroorganizmima koji cirkuliraju po krvi, otrovanje krvi.

Da biste to spriječili, npr. kod operacije, postoji samo jedno rješenje: apsolutna aseptična obrada: sterilizirani instrumenti. I tamo gdje je ona već buknila, mora se brzo i temeljito postupati protiv nje antiseptičnim lijekovima: antibioticima, pencilinima... To je barem današnjem čovjeku jasno, o tome ne treba više govoriti.

Ali, ako vas sada pozivam na razmišljanje, tada naravno nije to razmišljanje o nečemu što se samo po sebi razumije.

Želio bih mnogo više govoriti o jednoj drugoj bolesti koja je opasnija, koja se čovjeku današnjice gotovo i ne čini kao neka bolest, nego naprotiv kao znak posebna zdravlja.

Tu bih bolest želio označiti, nazvati srčanom bolešću, bolešću srca. Jeste li oboljeli od nje ili niste, morate sami odlučiti i priznati. Nakana mi je skrenuti vam samo pozornost na nju. Ta bolest ima prilično veliku sličnost sa sepsom već u samom imenu: jedino morate umetnuti jedno slovo. Možda ste pronašli tu zagonetnu riječ.

To je skepsa, što znači sumnja, nepovjerenje. Nju držim, doista, za posebno opasnu srčanu bolest današnjeg čovjeka, za duhovno trovanje krvi koje tjera prema smrti, smrti koja je mnogo gora od umiranja našega tjelesnog bića.

No, želim vam to radije izraziti pričom koja mi je došla pod ruke. Radi se o modernoj, aktualnoj priči, premda ni u kojem slučaju nije loše sve što je moderno. To je priča o modernome čovjeku.

Neki se moderan čovjek izgubio u pustinji. Sunčana ga je vrućina nemilosrdno osušila. Tada u daljini ugleda oazu. "Aha, fatamorgana, igra zraka koja me vara i pravi budalom, tu u stvarnosti nema ništa." Približavao se oazi, no ona nije nestajala. Sva jasnije vidio je palme datulja, zelenu travu, a prije svega izvor. "Naravno, fantazija gladi, koja mi zavarava moj napola izluđeni mozak. Takve su mi fantazije i prividi u tome stanju dobro poznati. Čujem i žuborenje vode. Slušna halucinacija. Kako je priroda okrutna!"

Kratko vrijeme nakon toga nađu ga dva beduina mrtva.

"Možeš li ovo shvatiti", kaže jedan drugom, "datulje mu rastu nadomak ustiju, tu kraj njega je izvor, a on je umro od gladi i žeđi, kako je to moguće?" Tada drugi odgovori: "Bijaše on moderan čovjek."

Tako kaže priča.

Kako stojite sa svojom "zdravom" sepsom?

KAKO ČUTI?

Arapska poslovice kaže da čovjek napreduje kao stablo: ljudi ga okružuju dok je pokriveno plodovima, ali čim plodovi otpadnu, ljudi se razilaze u potrazi za boljim stablom.

Čovjek nije ukrasno stablo obasuto cvjetovima kojemu bi se ljudi samo divili.

Kakvi su čovjekovi plodovi da se ljudi okupljaju oko njega, da žele biti u njegovoj blizini? Naše bi riječi morale uvijek sadržavati toplinu, radost, ljubav, mir, nadu, svjetlo, blagost i dobrotu. Ista takva moraju biti i naša djela.

No, čini mi se da je važnije postaviti pitanje: kakvo sam stablo? Jer po plodovima se raspoznaje i vrsta stabla. Plodovi mogu biti različiti, no sigurno je: ako je stablo dobro, bit će i plodovi dobri.

Kakva sam vrsta stabla? Pitanje me vraća Ocu nebeskom, mojem Stvoritelju koji me je stvorio, zasadio tu gdje živim, gdje sam okružen ljudima koji su možda često nestrpjivi i otkidaju zelene plodove ili sam napušten zato što nemam plodova. Naviknuo sam se da me okolina hrani onime što me truje i tako me polako pretvara u neko drugo stablo: bombardira me svojim vrednotama i tako gubim sluh za Boga i njegove stvari.

Jednom je neki Indijanac šetao sa svojim prijateljem bijelcem najprometnijom newyorškom ulicom. Najednom zastane i kaže svojem prijatelju: Stani, tiho, čuješ li cvrčka? Na to mu prijatelj odgovori: Kako u toj galami u kojoj se čuju automobili, škripa kočnica, možeš čuti cvrčka? Indijanac se približi jednom zidu i u pukotini nađe cvrčka. Kad je to bijelac vidio, odvrati: Kod vas primitivnih naroda nije ni čudno što u gradskoj vrevi čujete kakvu životinjicu; mi civilizirani ljudi ne možemo više čuti nešto takvo. Indijanac će na to: Nije točno, moj prijatelju! Ne radi se o tome koliko su jake buka i galama, nego o tome koliko ste naviknuti na ono što čujete. Potom uzme kovani novčić i baci ga na nogostup. Istog se trena ljudi oko njih okrenu i tada će Indijanac: Vidiš, taj novčić nije bio ništa glasniji od cvrčka, a ipak su ljudi odmah čuli taj zvuk. Radi se o tome što smo naviknuli slušati, na koju smo vrstu zvuka naviknuli svoju nutrinu.

Tako je to i s nama. No, ako se trudimo okretati svoju nutarnju antenu prema Bogu i njegovim stvarima, tada ćemo u sebi čuti njegov glas usprkos svim zaglušujućim glasovima svijeta, tada ćemo biti pozorni i tankoćutni prema njegovom Duhu u sebi i tada ćemo kao Božje stablo donositi i Božje plodove, a to su plodovi Duha: radost, mir, ljubav, dobrota, strpljivost, blagost...

A tko se od tvojih bližnjih ne želi hraniti takvim plodovima?

VRIJEDNOST PUSTINJE

Netko reče da je čovjekov život pustinja. Doduše, s vremena na vrijeme naiđemo na oazu, zelenilo, osvježenje, no to su samo postaje, a između njih opet nepregledna pustinja.

Govoreći o današnjim pustinjama u životu ljudi, mislimo na osamljenost, napuštenost, na ono nemati nikoga. Pustinja je bespomoćnost.

Današnji čovjek stanuje u gradovima koji su postali velika mjesta osamljenosti i ostavljenosti. Nisu li stanovi, apartmani znakovi moderna osamljivanja. Četiri zida među kojima se osamljeno čeka na nečiji poziv, na posjet, na nekoga tko će prekinuti zdvajanja. Tko može uvijek čitati, slušati ploče, gledati televizor? Tu je rasprostranjen velik komad suvremene pustinje, mjesto napuštenosti i osamljenosti.

No, možemo reći da spasenje dolazi iz pustinje. Bog vodi čovjeka s ljubavlju u pustinju. U pustinji je Mojsije bio pozvan, Ilija u njoj čudesno ojačan, Ivan se Krstitelj pripravlja u djelovao u njoj, Duh je odveo Isusa u pustinju. Zakon pustinje proteže se kroz čitavu povijest Crkve, prihvaćen od pustinjaka, preko Ivana od Križa, Terezije Avilske, Ignacija Loyolskog do Edith Stein. Taj zakon pustinje iz dana u dan susrećemo u vlastitu životu. Pustinja - cijela ljestvica tjelesnih i duševnih trpljenja, psihičkih nedostataka, granica našeg temperamenta, neuspjeha, nesporazuma, prezira i odbačenosti.

I danas ćeš iskusiti pustinju na sebi. Nemoj nikada kazati da je neki put u tvom životu pogrešan, nemoj nikad imenovati uzaludnim zaobilazne putove kojima si hodio. Ako se osvrneš unatrag, možeš možda reći da je Bog dopustio mnoge naizgled neplodne putove, no na tim si stazama iskusio Božju stvarnost.

Tvoja pustinjska povijest postaje povijest Božje pomoći. Kršćanski je život nemoguć, ne dolazi do zrelog ploda bez osobnoga iskustva pustinje jer ima iskustava koja se mogu dobiti samo u pustinji, postoji bogatstvo koje te samo u njoj čeka. Što zna čovjek koji ništa nije trpio? Kako tko može tješiti ako nikad nije bio žalostan?

Nemoj se bojati teških trenutaka, bolnih udaraca života. To su u isto vrijeme i trenuci Božje blizine, Njegove pomoći. Tu nema nikoga od ljudi, nikakve ljudske potpore, ali zato možeš jasnije, snažnije i dublje doživjeti susret s Bogom.

TRPLJENJE - ZLO

Čovjek je često sklon olako reći da je trpljenje najveće zlo, a uživanje najveće dobro. Ako mu to postane životnom filozofijom, živjet će neprestano uronjen u jedino zlo koje bezuvjetno treba izbjegavati: a to je grijeh.

Za neke je situacije jedini izlaz da podnosi trpljenje koje mu se čini manje zlo jer samo tako može izbjeći najveće zlo, grijeh.

Postavimo si pitanje: kakva je razlika između fizičkoga zla koje se naziva trpljenje i moralnoga zla koje se naziva grijeh?

Fizičko zlo nema snage prodrijeti ispod površine našeg bića, ono može dodirnuti naše tijelo, naše srce i našu osjetljivost, ali ne može naškoditi našem duhu. Ako imamo snage mirno, hrabro nesebično i pomirljivo podnositi situacije koje lome naše vanjsko biće, tada nas takvi trenuci usavršava iznutra.

Naprotiv, grijeh udara u dno naše osobnosti, pokušava razoriti našu usmjerenost prema Bogu, želi nas skrenuti u neku slijepu ulicu, želi nas usmjeriti prema tami, okupirati nas, odvojiti od izvora snage i tada nemilosrdno, dio po dio, odgrizati i lomiti.

Fizičko zlo može postati stvarno zlo tada kada nastoji da u nama nikne grijeh.

Bilo bi pogrešno drugome reći: "Dobro je što trpiš." Kršćanin se mora truditi da na sve moguće načine olakša drugima trpljenje jer je ono prigoda za grijeh, nepovoljno ozračje za osobu, za dušu. Trpljenje je propalo ako trpimo posve sami i upravo oni koji na bilo koji način ne poznaju Krista, trpe sami. Doživljava strašnu osamljenost. Ljudska nam simpatija malo može pomoći u smrtnoj opasnosti. Strašna je činjenica i spoznaja kako je ta ljubav nedovoljno velika da nadvlada trpljenje. I zato su mnogi očajno prisiljeni odbijati trpljenje koliko god mogu. Isusovo ime, Njegov križ i krv sve su to promijenili. Kršćanin posjeduje mnogo više od neke filozofije o trpljenju. Njegova vjera može često biti nerazgovijetna tako da izgleda besmislena. Ipak on poznaje mir Nekoga koji je pobijedio sve. Kako to? Jednostavno! Kršćanstvo je Krist koji živi u nama, a Krist je pobijedio sve. Niti mi trpimo sami, niti pobjeđujemo sami, niti idemo u vječnost sami. U Njemu smo nerazdjeljivi i nerazdvojni.

TRPLJENJE - ŽRTVA

Treba li ovoga jutra govoriti o trpljenju i žrtvi?

Je li potrebno nekome pričati o trpljenju kad ga ionako i te kako već osjeća u svojem životu?

Svaki čovjek trpi zbog nečega na svoj poseban način, pogotovo danas kad je mnogima sadašnjost uronjena u trpljenje i kad žive životom žrtve i križa. No, nekima trpljenje nosi blagoslov i posvećenje, drugima pak prokletstvo i propast. Potrebno je donijeti malo svjetla i pročistiti svoje trpljenje.

Ako trpljenje ne posvećuje, ako čovjeka ne čini više čovjekom, ako ga ne približava Bogu, onda ono postaje hladna, zlosretna, neizbježna sudbina koja se može junački nositi, ali me ne može posvetiti.

Neki ljudi vjeruju u vrijednost i silu trpljenja, no takva je vjera samo zavaravanje. Trpljenje samo po sebi nema nikakve snage ni vrijednosti.

Ono vrijedi samo kao kušnja vjere. Što će biti ako tvoja vjera padne u kušnji? Je li tada za tebe dobro da trpiš? Što, ako ti se dogodi da s čvrstom vjerom uđeš u trpljenje i tada na svoju žalost otkriješ da te trpljenje uništava? Vjerovati u trpljenje jest oholost, a trpjeti, vjerujući u Boga, jest poniznost.

Nije kršćanin onaj koji prihvaća trpljenje zato što ga voli i priznaje tu ljubav pred Bogom i ljudima kako bi onda dobio nagradu.

Kršćanin je osoba koja može jako mrziti trpljenje, kao i bilo tko drugi, ali koji nastoji toliko ljubiti Krista, koga ne vidi, da će dopustiti da se njegova ljubav iskuša nekim trpljenjem.

Ima li nečega osobnijeg od trpljenja? Ono nas najviše iskušava kao osobe. Što ćemo odgovoriti, kada nas bol bude ispitivala? Kršćanin bez Boga gubi svoju osobu, čovječstvo i svoje dostojanstvo. Postaje nijema životinja, sretna ako se može vladati mirno i umrijeti bez velika uzrujavanja.

Poznavati križ ne znači poznavati samo svoje trpljenje, jer križ je znak spasenja, a nitko se ne spašava svojim trpljenjem. Poznavati križ znači znati da se spašavaš Kristovim trpljenjem, još više, znači poznavati njegovu ljubav, tj. poznavati njega.

Ako ideš stazom boli, patnja, suza, ako posrćeš, padaš, učini svoju stazu križnim putem, tj. pridruži se Kristu na njegovu putu. To je i jedini način da uskrснеš!

TRPLJENJE - KORIST

Kako se može čovjek okoristiti trpljenjem a da ono za njega ne postane prokletstvo, pad i dubok unutrašnji nemir?

Ako se želi trpjeti smireno:

- * potrebno je da se drugima ne nameće teorija o trpljenju, da se sebe ne proglašava mučnikom, da se ne ističe vrijednost vlastite jakosti;
- * potrebno je priznati svoju slabost i svoju bol, ali ih ne moram razglašavati, ne kušati Boga u svojem trpljenju, želeći se oholo gurati na neko područje gdje se ne može izdržati;
- * priznati sebi kako je mnogo teže podnositi dugu jednoličnost lagana trpljenja nago prolazan napadaj snažne boli;
- * prihvatiti gorku istinu da ćemo na kraju biti na teret onima koji nas vole; i to je potrebno podnijeti kao trpljenje, naime, prihvaćanje naše bijede kako bismo kroz poniznost dopustili drugima da nas uzdržavaju;

Bez pogleda na Krista ne možemo dobro trpjeti, vidjeti Krista i u trpljenju i u ljubavi onih koji dolaze u pomoć našoj nevolji.

Ako želiš Kristovom ljubavlju svladavati trpljenje, tada je potrebno:

- * trpjeti bez prigovaranja, bez mržnje, trpjeti bez ikakve nade u osvetu ili naknadu, a to je danas i te kako teško;
- * ne nestrpljivo očekivati kraj trpljenja; nisu važni ni početak ni završetak trpljenja, nisu važni ni izvor trpljenja ni njegovo razjašnjenje, ako je to volja Božja. Znamo da On ne želi beskorisno trpljenje. Da bi mogao trpjeti a da se ne zadržavaš u svojem jadu i jadikovkama, treba da se okreneš Kristu na križu.

Ako želiš trpjeti bez mržnje, tada moraš istjerati gorčinu iz svojega srca, naći svoj mir u uvjerenju da si sjedinjen s Isusom. Te stvari nisu predmet neke tehnike duhovnog vježbanja nego je posrijedi jednostavna vjera.

Bez molitve, bez pouzdanja u brižnu Božju ljubav nije moguće izdržati u trpljenju.

Nije potrebno čekati trpljenje pa se tek tada početi moliti i okretati Bogu.

Takva je filozofija opasna za nazovi zdrave ljude, jer su već zaraženi bolešću bolesne neovisnosti o Bogu. I zato se već sada okreći prema Njemu koji ti jedini može pomoći.

NEUSPJEH

Mnogi od nas ovoga trenutka stoje pred novim danom koji neće donijeti željene učinke, zacrtani se planovi neće ispuniti, doći ćemo u manje ili veće sukobe sa svojom okolinom, jednom riječju: ništa nam neće ići od ruke. Na kraju dana umorno ćemo pogledati prazne ruke, sve ono što nam nije uspjelo ostvariti i pitati se: "Zbog čega sve to, zašto sam se mučio i trudio, zašto tolike žrtve, a nikakvoga uspjeha, sve je uzalud."

To iskustvo i takvi doživljaji i nisu nešto novo, premda svaki dan donosi nešto novo, drukčije boje na ovo platno, koje se zove život. Možda će te boje izgledati sive i tamne.

U duhovnom životu poznaješ trenutke kad ti je sve išlo divno, kad si doživljavao Boga tako bliskim, kad ti je sunce sjalo, premda je bilo oblačno, kad su ti svi ljudi izgledali divni, u toj si situaciji rastao kao čovjek i kršćanin.

No, poznaješ i trenutke kad je sve bilo naopako, kad je Bog bio udaljen tisućama svjetlosnih godina, kad više nisi nalazio razloge za molitvu, kad je izgledalo oblačno, premda je sjalo sunce, kad su ti simpatični ljudi stvarali mučninu u želucu. Poželio si da uopće ne živiš, jer takav život nema smisla.

No, znaj da je ta situacija i te kako veliko bogatstvo i šansa, nemoj pomišljati da ti je vjera u opasnosti, da si je zbog svega toga izgubio. Prihvati tu situaciju mirno i predano jer nisi prestao voljeti Oca nebeskog i u toj se krizi tvoja ljubav prema Njemu naziva vjernost i ustrajnost. Živi mirno i predano i dalje izvršuj tekuće poslove i Otac će ti nebeski zahvaliti na toj vjernosti, a njegova su plaća mir i radost u tvom srcu!

ŽIVOT - SMRT

Boraveći nekoliko dana na brežuljku nedaleko od Mirogoja, svaki bih dan čuo posmrtnu glazbu. U meni su se rađale različite misli, osjećaji, budila se različita pitanja i razmišljanja.

Ima li negdje na ovome svijetu života a da pokraj njega, ili u njemu, ne bi ležala klica smrti?

Može li se roditi život, ako prije toga nešto ne umre?

Što je važnije i prvo: smrt ili život?

Može li se smrt suprotstaviti životu? Treba li između tih dviju stvarnosti biti "ili" ili treba da stoji "i" koji ih tajanstveno povezuje?

Svake sekunde netko se rađa i te iste sekunde netko umire. Prvi krik života i zadnji smrtni izdisaj! Svake sekunde radost života i svake sekunde žalost. Ovaj svijet jednostavno pliva u suzama radosnicama i žalosnicama.

Nedavno sam se susreo prvi put s jednom osobom, poslije nakon nekoliko tjedana čuo sam da je umrla; bio je to ujedno i naš zadnji susret. Budući da nije mogla na sv. misu, pričestivši ostale, otišao sam pričestiti i nju. Uz Krista sam joj pružio i smiješak, a i ona meni. I to je bilo sve, ne znam ni kako se zove. Ovaj je svijet veliko rodilište i umiralište da bismo se rodili za drugu, pravu i jedinu Domovinu. Jesi li imao doživljaj, pokušaj ga danas imati! Ideš gradom, mnogo ljudi. S velikom većinom tih ljudi to je Tvoj prvi i zadnji susret. Toliko različitih lica sa svojim radostima i nadanjima!

Kad kreneš putem života, kažu da s druge strane isto tako krene i smrt i da se, sigurno, negdje susrećete. Znači: svaki je trenutak tvojega života istodobno i trenutak smrti. Neki ruski pjesnik slikovito opisuje život. Na jednom ti ramenu sjedi anđeo života, radosti, nade, ljubavi, sokoli te, daje ti snage i svjetla, a na drugom ramenu sjedi anđeo žalosti koji te obeshrabruje, vuče u tamu i zlo. I njihova je međusobna prepirka i vika, kaže pjesnik, tvoj život.

Psalmist slikovito opisuje život:

Dani su čovjekovi kao sijeno, cvate kao cvijetak na njivi, jedva ga dotakne vjetar i već ga nema, ne pamti ga više ni mjesto njegovo!

Sinoć sam duboko u travi ugledao krijesnicu kako svijetli. Ne obazire se vidi li je tko ili ne, ne strepi hoće li se istrošiti ta energija u njoj, ona živi da bi svijetlila. Jednostavno ispunjava razlog svojeg postojanja: svijetli i tako slavi svojega Stvoritelja, uzvraća mu ljubav.

Nijedna travka ne raste
da je nebo ne orosi
i cvijet ne cvjeta
da ga sunce ne obasja

Pa ako si duboko potišten
u mračnoj šumi sam
jednom će ti stići od Boga
tvoja rosa i sunca sjaj.

Niknut će jednom što ti je
ko klica u srcu ležalo.
Nijedna stvar zaboravljena nije
svakoj dođe dan cvjetanja.

Nemoj čuvati svoj život jer ćeš ga izgubiti, a ako ga izgubiš radi Krista, tek ćeš ga tada imati.

Budi ovaj dan Božja krijesnica, unesi svjetla u tamu ljudskih života, donesi mir u nemirna srca, ljudima oko sebe učini život radosnijim i jednostavnijim.

JELA

Šećući prirodom, šumicom, pogled mi se zaustavio na vitku stablu, na jeli. Tako skladna, uspravna, glatka i nježna. Gledam njezinu svježinu, nigdje ništa smeđe, osušeno, sve je tako zeleno i odmarajuće. Sva je posuta malim zelenim iglicama kojima ni zima ne može naškoditi. O svakoj se grani vodi računa, nijedna iglica nije zanemarena. Čudesno, tajanstvena međusobna povezanost koja rađa tako divnim skladom. To je ono što je vidljivo, što raste iz zemlje. No, ničeg ne bi bilo da nema onog nevidljivog, onoga što nosi život i onoga što je sam život. To je korijen tamo duboko u crnoj zemlji. Nema drveta koje ne bi bilo ukorijenjeno, koje ne bi dobivalo hranu od nečega.

Sigurno si vidio porušeno stablo. Ono polako umire, grane se suše, lišće vene i otpada jer nema povezanosti s korijenom, prerezana je žila života i možeš ga zalijevati vodom i hranjivim sastojcima, ali sve je uzalud, to je drvo mrtvo, izgleda kao čovjek koji nema duše, zapravo kao neko mrtvo tijelo.

Ista sudbina čeka i ono drvo koje je iščupano s korijenom. Prerezan je dovod hrane, a to je uvjet života i opstanka. Ako želiš da drvo živi i raste, nemoj mu rezati korijenje i ne čupaj ga iz zemlje jer postaje kao čovjek kojemu su presušili svi duhovni i materijalni prehrambeni izvori.

Koju nam poruku šalje jela, što nam želi reći drveće? Kakva je situacija s nama ljudima? Ljudi su kao drveće i pokazuju slične značajke življenja.

Ima ljudi koji su zdravi, željni napretka i života, korijen im je zdrav, no ono što upijaju i mjesto odakle crpu snagu i energiju vrlo su škrti. Izvori su loši, nestabilni i zatrovani. Čovjek gubi svježinu, zelenilo, počinje venuti, spuštati pogled s neba prema zemlji, gubi životnu orijentaciju, nepouzdan je, nekoristan i štetan za ljude oko sebe.

Ima ljudi koji životare, nemaju snage, korijen im je bolestan premda je u dobroj i plodnoj zemlji. Postoje svi preduvjeti za uspjeh, ali su duhovno boležljivi, previše žive negdje vani, na periferiji, sva im je briga u tome da izgledaju što zelenije, no zanemarili su nutrinu, korijen im je zakržljao, magnetska se moć za duhovnim smanjila, nutarnji je kompas poremećen.

Ima ljudi koji su zdravi, puni radosti, koji su ukorijenjeni u dobroj zemlji, korijen im je na pravome mjestu i to je tajna života:

prikladan i sukladan život korijena i izvora hrane. Oni, za razliku od prijašnjih kiselih plodova, donose zrele, sočne plodove ljubavi, nade i životnosti.

Oni su kao stablo zasađeno pokraj voda tekućica, lišće im nikad ne vene i, što god rade, dobrim urodi.

Kakvim plodovima hraniš bližnjega? Jer upravo tvoji plodovi pokazuju je li tvoje korijenje zdravo, jesu li izvori na kojima krijepiš svoju dušu smrtonosni ili životvorni?

Ako si umoran, opterećen, uvenuo, približi se Kristu, on će te okrijepiti i oživjeti!

ŽIVOT IZ SRCA

Život nije trkaća staza između rođenja i smrti, nego put susreta. Naravno, bude trenutaka kad se ujutro osjećamo kao na startu i trčimo od jednog kontrolnog mjesta do drugog, gledajući kako bismo današnji dan pretrčali i ostavili ga iza sebe.

Tamo gdje naš život postaje staza za trčanje, tamo se i besmisleno vrtimo u krugu. Prvo, nikamo ne stižemo i, drugo, nemamo vremena za susrete, premda oni bili kratkotrajni i u prolasku.

Zašto je to tako? Gdje je tome uzrok?

Sigurno, nije daleko od mene, dapače, u meni je.

Pozivam vas da pođemo na jedno mjesto gdje se održavaju utrke različitih vrsta, i to neprestano: kad jedna završi, druga je već spremna za start. Ulaz je besplatan, a od tebe se samo traži da se potrudiš sam doći tamo. Rekli smo da to mjesto nije daleko, premda je možda najdalje i najteže je doći do njega. Uđi u svoje srce, pogledaj svoju nutrinu, neprestano neka natjecanja. Mnogo trkača, a sve si to ti. Neprestana gužva, napeta očekivanja, kratkotrajnu slast pobjede već nagriža napetost buduće utrke.

Kinezi su tu stvarnost prikazali lijepom slikom: rastrgane su želje i misli kao majmuni koji na stablu tvoje nutrine skaču s grane na granu. Nećeš imati mira dok ih ne streseš s grana i tako oslobodiš svoje stablo. Dok ne pokušamo unijeti mira i reda u sebe, dotle ćemo trčati i bit će nam nemoguće susretati se s drugima. Budući da nemam vremena da se susreti događaju u mojoj dubini, nemam ni postojana ni čvrsta temelja, život mi postaje površan, razvodnjen i bez dubine; školjka je zaboravila ili izgubila svoj biser.

Što više moj život postaje susretanje s ljudima, prirodom i s Bogom, to više iz toga raste smisao, to više širim bogatstvo Duha oko sebe.

Isus je bio ispunjen Duhom susretanja, za svakog je čovjeka imao vremena, nije se dao zarobiti nijednom viješću kao npr. kad su mu javili da je njegov prijatelj Lazar teško bolestan. I kad je umro, mogao ga je Isus kroz susret s njim uskrisiti.

Jedino tamo gdje smo kao vjernici sposobni za dubok susret, možemo darivati život, no prije svega treba da se susretnemo s pravim životom u sebi, tj. da uspostavljamo neprestano susretanje, iz dana u dan, s Bogom i Njegovim Duhom u sebi.

OČEKIVANJE - NADANJE

Čovjekov je život protkan očekivanjima i nadanjima. Pa i ovaj dan koji je pred tobom već nosi neka očekivanja.

Seljak očekuje dobar urod, učenik dobru ocjenu, bolesnik se nada brzu ozdravljenju, radnik se nada boljoj plaći, znanstvenik se nada i nakon mnogih pokusa očekuje bolje rezultate, mornari priželjkiju mirno vrijeme, ribari dobar ulov, očekujemo da će se ovaj rat završiti, da će zavladata mir.

Na televiziji možemo vidjeti ili na radiju čuti kako mnoge žene s djecom ne znaju gdje su im muževi, očevi, jesu li na ratištu, jesu li živi ili su u zarobljeništvu, nadaju se da će se vratiti i da će svi opet biti zajedno.

Ne vjerujem da negdje na svijetu postoji neko ljudsko biće koje se na ovaj ili onaj način ne bi nadalo.

U tome stavu očekivanja i nadanja spoznajemo i želimo da se naša očekivanja ispune. Nada nam diže pogled prema nebu, prenosi nam srce, misli i djela preko trnovite i bolne situacije. Svatko je na nekoj postaji križnog puta, a nada je upravo snaga kojom možemo strpljivo prihvatiti tu postaju. No, nada nije ograničena na vidljiv napredak i ne zaustavlja se samo na nekom vidljivom cilju, nego nas konačno vuče kroz ovu dolinu suza prema Bogu čiji slavni dolazak iščekujemo. U sv. misi molimo za blaženu nadu koja je istovjetna s dolaskom Spasitelja našega Isusa Krista. Ako si bez nade, tada te vjera samo upoznaje s Bogom. Ako si bez ljubavi i nade tada vjerom upoznaješ Boga, ali samo kao stranca.

Možda je i ovaj rat donio stanovito otrežnjenje, pokazao je da su mnogi stavljali nadu u svoju snagu i u vidljive materijalne stvari. Jer da imaju istinsku nadu, ne bi sada očajavali nad materijalnom propašću. A upravo su očaj, beznadnost i izgubljenost grijesi protiv nade.

I što možeš danas pružiti drugima kroz sebe?

Ako se ne trudiš živjeti svoju vjeru, ne možeš im darovati Boga, a ni svjetla jer nemaš nade. Biti bez nade znači biti bez ljubavi i vjere.

Vjera je bez djela kao zdjela bez jela, a jelo će drugima biti tvoja djelotvorna, požrtvovna ljubav i svjetlo nade.

ČOVJEK

Ima mnogo definicija čovjekova bića. Jedna od njih glasi: čovjek je socijalno, društveno biće. To znači da ne živi odvojeno, nego u međusobnu suživotu s drugim ljudima. Čovjek koji tvrdi da mu nitko nije potreban, takav i te kako čezne za blizinom, toplinom i ljubavlju drugih koji mu na ovaj ili onaj način nedostaju. Čovjeku nikada ne može ponestati te međuljudske dimenzije, jednostavno, ne bi mogao živjeti kao ljudsko biće kad bi mu nedostajala ta društvena dimenzija; kad bi bio sam na svijetu, ne bi se uopće doživljavao kao ljudsko biće. Kako shvatiti one koji se povlače u samoću, u pustinju, u stroge, zatvorene Redove? Nije to bijeg od svijeta i ljudi, samoća nije svrha, nego sredstvo i upravo u toj dimenziji takva se osoba i te kako susreće s ljudima, nosi ih u sebi pred oltar, u svoje molitve uključuje patnje i suze čitavoga svijeta. Nitko ne može doći sam pred Boga jer će uvijek biti pitan o svojem bližnjemu.

Često se na dvorišnim ogradama može vidjeti natpis: "Pazi oštar pas" ili "Pristup zabranjen" ili na kućnim vratima piše "Odsutan do daljnjega" ili "Na putu, izvan kuće". No, to i nije nešto neuobičajeno, ali je prilično porazno ako to iskusimo i doživimo pred srcima ljudi. Nisi dobrodošao, tvoje potrebe, brige, suze i boli neće naići na toplo gostoprimstvo, nego na hladnoću, proračunatost i rezerviranost! Tvoje srce neće naći zavičaj i odmor, nego hladnu i bezosjećajnu tuđinu. Životna te škola uči da nije razborito pokazivati drugima svoje rane ako nema trunke sigurnosti da će ih oni s poštovanjem i ljubavlju pogledati. Takav je odnos samo posljedica i pokazatelj da su učinili od svojeg života tamnicu u kojoj su i ne znajući sami postali zatočnici. Radi se o većem i dubljem odnosu i suživotu koji je izbljedio, a to je suživot s Bogom u srcu. Čovjek je postao gluh na Božje kucanje. Otac je nebeski tankoćutan, nenametljiv, no kucanje je dovoljno jako da bi se moglo čuti. On stoji na vratima srca i kuca, tko čuje njegov glas i otvori mu vrata, ući će On k njemu i ostati s njim!

Sve što Otac nebeski može jest da kuca, zvoni i ništa drugo ne može, ne može On otvoriti, čovjek mora otvoriti jer se kvaka vrata nalazi s unutrašnje strane.

Ako se u svojem životu, u svojem srcu trudiš uspostaviti odnos s Bogom, onda nećeš biti ni stranac ni tuđinac za boli i patnje ljudi oko sebe! Postat ćeš izvor žive, okrepljujuće, bistre vode, mjesto kamo će ljudi rado dolaziti, osjetit ćeš kako ljudi vole tvoju blizinu, kako odlaze ohrabreni, ojačani i puni nade jer si ih obogatio u svojem rudniku, tj. podijelio ono što imaš u suživotu s Bogom.

Na početku ovog dana, na početku susretanja s ljudima, pođi najprije doma, pokucaj na vrata svojega srca s nadom da ćeš se naći kod kuće i tada otvori vrata Bogu jer iza Njega već čekaju kolone ljudi ovoga dana. Dopusti da se Bog kroz tebe susretne s ljudima!

PUTNIK

Čovjek je po svojem načinu života, gledajući njegovu unutrašnju strukturu i vanjsko ponašanje, putnik. U njemu neprestano živi duh nomada, glas koji ga neprekidno poziva da ustane, da krene, jer mjesto na kojemu se zadržava osuđeno je na privremenost i ne može ispuniti njegovu glad.

U ovo, ljetno vrijeme ljudi putuju na ljetovanja, pronalaze nove putove, pogotovo se češće može naići na prognanike. Svatko traži svoje odredište, cilj i mjesto gdje će stati i smiriti se.

No, život ne bi bio život kad ne bi dovodio i do raskrižje, na mjesta gdje se katkada ne zna kamo: treba li izabrati ovaj ili onaj put. Asfaltirana cesta ne jamči još i ispravan smjer, a ni neasfaltirana pogrešan. Životni su putovi svakakvi, no nikada samo laki ili teški. Ima uspona, nizbrdica, zavoja i opasnih strmina.

Svako ljudsko biće sanja o lakoći življenja i tome podređuje sve: misli i djela. Nerijetko se u takvoj filozofiji pojavi i određena nestrpljivost, pa čovjek, tamo gdje se od njega traže čekanje, strpljivost, izdržljivost, gdje treba voziti 60 kilometara na sat, vrlo brzo upada u opasnost jer brzinu života nije prilagodio uvjetima koji mu signaliziraju da je ovaj dio ceste težak, opasan i da je potreban unutrašnji oprez.

S druge se strane, u nekim razdobljima života, zna jednostavno ići puževim korakom, nepotrebno se troše snaga i rezerva na nevažne stvari, čovjek se gubi, gušeći unutrašnji motor u prvoj ili drugoj brzini, a svi su uvjeti za vožnju preko 100 kilometara na sat!

Važno je poštivati pravila životnih putovanja jer potrebno je stići do cilja, do mjesta na kojemu možemo reći: "Da, to je mjesto o kojem sam čitav život sanjao."

Jedva bi bilo moguće dospjeti na konačno odredište kad ne bismo imali suvozača, nekoga tko ne samo da nas ravna pomoću karte, upozorava na moguće opasnosti, nego on sam poznaje taj put, tu cestu: ja sam put! Ja sam s tobom u sve dane do svršetka svijeta! E, pa sad je lako, ništa više ne trebam, mogu slobodno pustiti upravljač, Krist me vodi, sigurno ću doći do cilja! No, tu leži opasnost! On neće ništa učiniti bez tebe, povjerio ti je život, dao ti je slobodu da odgovorno putuješ i sve što želi jest: surađivati s tobom, ali svoj dio odgovornosti moraš sam uzeti u ruke. On će te upozoravati na prazne rezervoare, na benzinske crpke, no o tebi ovisi hoćeš li stati i uzeti životnog goriva. Na svojem ćeš putovanju nailaziti na nepromišljene i treba da im pomogneš, treba da im daš nekoliko kapi goriva da dođu do sljedeće postaje. Nezamislivo je imati takva suvozača i u isto vrijeme biti bespomoćan pred potrebama ljudi koji su stali i klonuli.

Na početku ovog dana pogledaj u svoje spremnike jesu li puni ili prazni jer sigurno ćeš susresti malaksale, iscrpljene i prazne ljude na cesti života.

OPTIMIST – REALIST – PESIMIST

Ljudi se mogu podijeliti na optimiste, pesimiste i realiste.

Riječ optimist dolazi od latinskog, što znači: najbolji. Optimist u životu vidi samo ruže, a ne trnje, samo svjetlo, a ne tamu, dobro, a ne zlo.

Riječ pesimist dolazi također od latinskog, a znači: najgori. Pesimist posvuda vidi samo trpljenje, zlo, tamne oblake i strah, a druge smatra lošima.

Pesimist vidi samo rupe, a ne sir, optimist pak samo sir bez rupa. Optimist se veseli boci koja je još napola puna, pesimist se, naprotiv, ljuti zato što je boca napola prazna. Optimist se raduje ruži, a pesimist je ljut zbog trnja.

Optimist kaže: svaka noć leži između dva dana, a pesimist kaže: svaki dan leži između dviju noći.

Obojica imaju pravo, no njihov se temeljni stav razlikuje, a povezan je s pogledom na svijet, sa životnom filozofijom.

Između optimista i pesimista stoji realist koji stvari vidi i želi ih vidjeti onakvima kakve jesu.

On u ljudima vidi dobro, ali i nagnuće na zlo. U novinama čita o avionskoj nesreći u kojoj je poginulo 90 ljudi, ali misli i na mnoge tisuće onih koji su ušli u zrakoplov i sretno stigli do svojeg odredišta. U svakom slučaju, realist je više optimist nego pesimist.

Ovdje se postavlja pitanje: treba li da kršćanin bude realist, optimist ili pesimist?

Nije li odgovor da on treba da bude realist s velikom dozom optimizma.

On mora biti optimist jer vjeruje u Boga o kojem Ivan kaže: Bog je ljubav.

On mora biti optimist jer Bog želi da svi ljudi postanu sveti.

On mora biti optimist jer je Krist svojom smrću na križu i uskrsnućem oslobodio svijet od grijeha.

On mora biti optimist jer Božja providnost ne skreće s pravoga puta.

On mora biti optimist jer će nebo i zemlja proći, ali riječ Božja ostaje vječno. On mora biti optimist jer čvrsto vjeruje da je čovjek zaštićen u srcu i rukama Božjim.

Ako sad još jednom kažem: dobro jutro, dragi slušatelji, time želim reći da sam kršćanski optimist, jer bi pesimist najradije rekao: loše jutro!

Budući da ujutro nikad od nekog čovjeka nisam čuo takvu želju, sklon sam reći da su ljudi većinom optimisti i zbog toga želim jedno: dobro jutro!

VRIJEDNOST POJEDINCA

Neki je slikar na zidu svoje sobe napisao ovu izreku: "Ja mogu nešto što ti ne možeš!" Vrijedi li ova rečenica za svakog čovjeka? Držim da vrijedi jer je svaki čovjek neponovljiv, jedinstven i nezamjenljiv. Svatko ide svojim putem, ispunjava svoju zadaću i ostvaruje svoje planove.

Apostol Pavao rekao bi isto to: "Svatko ima od Boga svoj poseban dar, jedan ovakav, drugi onakav"(1Kor 7,7).

Na drugome mjestu kaže: "Jednomu se po Duhu daje mudrost, drugomu znanje - po istom Duhu; jednomu se daje vjera u istom Duhu, drugomu dar ozdravljanja u ovom jedinom Duhu; jednomu moć čudesa, drugomu dar proricanja; jednomu sposobnost razlikovanja duhova, drugomu različiti jezici, a trećemu dar tumačenja jezika. A sve to čini jedan te isti Duh koji to razdjeljuje svakomu kako hoće"(1Kor 12,8-11).

Ovo što Pavao govori nalazimo u svakidašnjem životu.

Poznajemo mnogo liječnika koji imaju dar ozdravljanja. Nisam liječnik i ne razumijem ništa od medicinskog umijeća, premda se vrlo rado njime koristim.

Poznajemo velike znanstvenike koji su gotovo prodrli do posljednje tajne atomskoga svijeta. Trudim se nešto od toga shvatiti, ali mi ne uspijeva.

Slušam zvuk zrakoplova iznad sebe i mislim na pilote koji njima upravljaju: oni mogu nešto što ja ne mogu.

Vozim se brodom po lijepom ili ružnom vremenu. Kapetan broda zna nešto što ja ne znam.

Pitam za savjet arhitekta koji može toliko mnogo toga što ja ne mogu. Vidim mesare, pekare, seljake, mehaničare, vlakovođe: svi oni mogu nešto što ja ne mogu.

Vidim odgajateljice u vrtićima, kuharice, kuhare, krojače, električare, pospremačice, medicinske sestre, frizerke, čistače, cestare, poštare, policajce: svi oni mogu nešto što ja ne mogu.

Vidim novinare, knjižničare, trgovce, djelatnike na radiju i televiziji: svi znaju nešto što ja ne znam.

Nešto mogu i ja. Znam neke stvari koje drugi ne znaju. Svatko ima posebne darove. Staviti te darove u službu Bogu i ljudima svakidašnja je zadaća. To što ti možeš, moraš danas doista učiniti. Ne smiješ svoje planove baciti na stranu. Premda imamo različite darove, povezuje nas isti Duh i tako svjedočimo da smo svi djeca jednog Oca nebeskog. I danas te Otac poziva na njivu da se duboko uključiš u to jedinstvo, stavljajući darove u službu ljudi oko sebe.

ČEŽNJA ZA IZVOROM

Farizeji i pismoznanci osuđivali su Isusa zbog druženja s grešnicima i carinicima. Isus nije bježao ni od jednog susreta jer svaki je susret donosio ozdravljenje i spasenje za osobu. Sigurno bi se prilično bili uzбудili farizeji da su našli Isusa sa Samarijankom na Jakovljevu zdencu. Apostoli su vjerojatno bili začuđeni: Isus sa ženom i još k tomu Samarijanka, a Židovi se nisu družili sa Samarijancima.

Isus kaže Samarijanki: "Kad bi znala dar Božji i tko je onaj koji ti veli: daj mi piti, ti bi u njega zaiskala i on bi ti dao vode žive."

Kakva je to živa voda? Nameće nam se pitanje: ne postoji li i neka druga, recimo, mrtva voda?

Posljednjih smo godina svjedoci učestalih nesreća na moru, tankeri puni nafte prevrću se i razbijaju u olujama, na stotine kilometara duge naftne mrlje plove površinom mora, rijeke onečišćene ispuštanjem različitih otrovnih otpadaka iz tvornica, na tisuće mrtvih riba, uništena okolna vegetacija...

Jasno nam je da postoji živa i mrtva voda. No, to razlikovanje nije postojalo u Isusovo vrijeme. Za njih je bilo jedino pitanje: ima li uopće vode? Ona je bila dragocjenost; u pustinjama je voda pitanje života za ljude i vegetaciju.

St. Exupery, koji se kao pilot morao prisilno spustiti u Saharu i danima lutati pustinjom, u knjizi "Vjetar, pijesak i zvijezde" napisao je što znači žeđa i nedostatak vode: "To nije tako kao da te trebam za život: ti si sama život. Ti si najdragocjeniji posjed ove zemlje." Voda je za njega bila sam život.

Sve ovo rečeno samo je pozadina za razgovor Isusa i Samarijanke. Isus zna da je čovjek žedan: žedan ne samo vode nego žeđa za posjedom i blagostanjem, za zdravljem i dugim životom, za bezbrižnošću i udobnošću, za znanjem, za prijateljstvom i ljubavlju, za životnim smislom. U samom odnosu Samarijanke prema pet muževa koje je imala, Isus vidi dokaz njezine žeđe za životom.

No, ni zahtjev za bistrim izvorom ni žeđa za srećom nisu dostatni da se utaži prava žeđa na koju misli Isus. Postoji životna žeđa, dubok zahtjev duše koji se odražava u Psalmu 42,2: Kao što košuta žudi za izvor-vodom, tako duša moja čezne, Bože, za tobom. Čovjek naslućuje kako ga mogu malo zadovoljiti svi darovi i odgovori svijeta. Poduzima vlastite korake, vlastita bušenja, koja ne idu u dubinu i tako promašuje prave izvore žive vode.

Paul Claudel moli: "Gospodine, sačuvaj u meni čežnju za vječnim." To je zadaća svakog kršćanina: otkrivati prave izvore žive vode i u vlastitu životu, ali i u drugima, u njihovim svakodnevicama, u poslu, u donošenju vode poput Samarijanke, pozivati ih na dublje životne izvore, tjerati ih od mrtvih voda koje svijet nudi, dozivajući i posvješćujući im čežnje njihova vlastita srca za Bogom.

ČOVJEK - ODAŠILJAČ

Čovjek ostavlja svoj trag i kad ga nestane iz ovog života. Ti su tragovi kod svakoga različiti: u znanosti se očituju u novim otkrićima, u umjetnosti i književnosti te u građevinarstvu u različitim stilovima. No, takvih ljudi u usporedbi s čovječanstvom nije mnogo.

Ipak svaki čovjek u drugima ostavlja nešto, ne samo materijalno nego i duhovno, bilo pozitivno bilo negativno.

Pokušajmo razmisliti što će biti od valova koje iz dana u dan, od jutra do ponoći, u eter šalju radijske i televizijske postaje? Postaju li ti valovi slabiji i na kraju nestaju ili pak i dalje nečujno titraju?

Događa se da se slika na televizijskom prijemniku pokazuje i tada kad je program već završen. Najpoznatiji takav događaj zbio se u Engleskoj. Tamo se primala slika neke tv-postaje iz Texasa, iz Amerike. Reći ćete da to i nije nešto posebno, danas i tako preko satelita primamo program različitih tv-postaja iz Amerike. No, veliko je iznenađenje tek uslijedilo kad su inženjeri otkrili da je ta postaja zadnji put svoj program emitirala prije tri godine. Gdje je bila slika te tri godine? Kako je to moguće? Čudesna stvar, zar ne.

Ne razumijem se i nisam stručnjak za elektronsku sliku i taj mi događaj ostaje tajanstven i neobjašnjiv.

Ovog me jutra, međutim, zaokuplja pitanje: ne događa li se isto i s izgovorenim riječima? One su izrečene i nestaju u vrijeme. Ali tko zna gdje su ostale i što su pokrenule?

Isus je prije više od 2000 godina izgovarao riječi. One su iza sebe ostavile trag, nestale su i vratile se. Poslane su u nepoznato carstvo riječi i danas su među ljudima u svijetu i nijedna se ne vraća prazna, nosi sa sobom plodove.

Osjećamo li ovoga trenutka veliko strahopoštovanje pred riječima? Kakve su tvoje riječi? Ako su natopljene topline, radošću, ljubavlju, mirom, nadom, svjetlom, blagošću, dobrotom tada si Kristov odašiljač. Kroz tebe struji vječna Riječ koju je poslao Otac nebeski, ljudi oko tebe čuju Krista i u tvojim djelima prepoznaju i vide njega.

Ako si umoran, iscrpljen i prazan, znaš tko će napuniti tvoje prazne akumulatore duše i srca!

Vrati se Kristu i njegovu Duhu jer ćeš inače dotle emitirati slabo i nečujno, dapače, na druge ćeš prenositi svoj umor, prazninu i nezadovoljstvo.

ČOVJEK BEZ RELIGIJE - PUTNIK BEZ CILJA

Jednom je sv. Augustin rekao da je čovjek bez religije kao putnik bez cilja, kao upitnik bez odgovora, kao borac bez pobjede, kao umirući bez novog života.

Čini mi se u današnje vrijeme, kada se toliko teško nazrijeva neki izlaz iz ove teške situacije koja je pogodila naš narod, kad je sve puno upitnika, kad se teško dolazi do zadovoljavajućih rješenja, nekih pobjeda, kad umiranje i klanje u nama budi sliku ovaca koje tiho i mirno stoje pred krvnikom bez nade očekujući smrtni udarac, tada te Augustinove riječi počinju ozbiljno zahvaćati, da tako kažem, i ljude koji imaju religiju.

Čovjek je bez religije kao putnik bez cilja!

Što bismo mislili i rekli o nekom putniku koji putuje a da ne zna kamo? Čovjek je bez religije kao putnik bez cilja, ali i religiozni čovjek može biti putnik bez cilja. Za takvoga je religija nešto vrlo općenito i neodređeno. Nismo li već doživjeli, i sada doživljavamo, da ljudi koji se drže religioznima i vjernima Bogu, muče druge, bacaju ih u tamnice, masakriraju, spaljuju čitava sela, tjeraju nedužnu djecu, žene i starce s njihovih stoljetnih ognjišta. Takvi nikada nisu pravo vjerovali u Boga i ne susreću ga!

Nama kršćanima religija je postala konkretna i dohvatljiva preko osobe Isusa Krista. Tek kroz njega i po njemu znamo što je to religija. Ona je više od uljuđenosti i etike. Ona nam je više nego neka filozofija. Ona nam je više nego katekizam u kojem su sažeta sva vjerska teološka učenja. Ona je usko povezana s čovjekom koji je Bog. Nama kršćanima Bog je više nego bog filozofa. On je nama živi Bog koji nam je došao u čovjeku Kristu: sve se u njemu drži u redu (Kol 1,17), kako kaže apostol Pavao. Da se Isusovu imenu pokloni svako koljeno nebeskih, zemaljskih i podzemaljskih bića (Fil 2,10). On je, kako je sam rekao: put s ciljem i nakanom da sve odvede k Ocu!

Jedino On ne razočarava! Svi takozvani vođe na političkom ili gospodarskom području donose veća ili manja razočaranja. Krist već oko 2000 godina vodi sve koji žele biti s njim.

Naš narod, a i svaki pojedin i, napokon, čitav svijet možemo usporediti s brodom koji je opremljen najjačim i najmodernijim motorima. Što nam koristi takav brod, ako nas vozi u pogrešnu smjeru? Tada mi je mnogo draži posve staromodni jedrenjak. On nema motora, ni turbina, nema električne struje, no ako drži ispravan smjer, tada mi je posve dovoljan. Tako, ističem, pogotovo u ovo vrijeme, za kormilom našega životnog broda mora stajati Krist. Tada, i samo tada, mirno putujemo kroz oluje, vjetrove i ratove.

Zato samo hrabro u ovaj dan, na ovaj put koji je Krist, k cilju koji se zove Krist!

ČOVJEK BEZ RELIGIJE - UPITNIK BEZ ODGOVORA

Sv. Augustin kaže da je čovjek bez religije kao putnik bez cilja, kao upitnik bez odgovora, kao borac bez pobjede, kao umirući bez novog života.

Čovjek je bez Krista kao upitnik bez odgovora!

Pitanja o smislu i vrijednosti života prije ili poslije pokucaju na vrata svakog čovjeka. Pitanja koja nam plamte u srcu: odakle dolazim, kamo idem, zašto sam ovdje? Jesam li doista besmrtni, je li smrt svršetak? Zašto ratovi, zašto ubijanja i masakri? Zašto mržnja, nesreće? Zašto siromaštvo, bolesti, patnje, boli i križevi? Zašto nema pisma od ljudi koje volim? Zašto uvijek nove i mučne neizvjesnosti u ovo teško vrijeme? Zašto strah za svagdašnji kruh? Zašto? Zašto?

Mnogi odgovaraju: sve je to sudbina. To nije ama baš nikakav odgovor, jer time samo izbjegavam odgovor koji mi nedostaje.

Jedna jedina riječ uključuje odgovor na sva pitanja, jedna me jedina riječ oslobađa duševnih gorućih problema, a ta je riječ Krist, koji je rekao za sebe: ja sam Istina (Iv 14,6). Iako je Bog, podijelio je kao čovjek s nama našu sudbinu. Nije ostao samo na riječima, nije nam samo primjerom pokazao kako se može pobjeđivati, nego nam je svojom smrću na križu dao snagu, kako bismo bez očajanja hrabro pogledali svakoj patnji u oči, kako bismo je zgrabili i osmislili te ugradili kao vrijednost u život.

U Kristu se rješavaju sva pitanja koja se tiču ljudskog bitka: njegova odakle, zašto i kamo.

On nam kaže: svi izlazimo iz ruke dobrog Oca.

On nam kaže: vaš je cilj na drugome svijetu, u srcu tog Oca.

On nam kaže: uzimam vas za ruku i vodim vas tom cilju.

On nam kaže: vi niste od ovoga svijeta (Iv 17,14). Nijedna vam vlas s glave neće pasti bez Očeve volje (usp. Mt 10,29). Govori nam o nužnosti križa kojim je svijet oslobođen od očaja i tame.

Zna također i odgovor na sva pitanja znanosti, ali nam nije dao taj odgovor. Prepušta ga nama jer sami možemo riješiti ta pitanja. On daje

odgovore na pitanja koja su mnogo važnija za naš život. Ako kršćanin ne nalazi odgovor u Kristu, onda je to znak da je on vjeru u Krista prihvatio samo djelomično i to je velika opasnost u svakome trenutku njegova života, a pogotovo u ovo doba veće prisutnosti zla. Takvi kršćani nemaju čvrstoće, ne znaju se svojim životom pričvrstiti za temeljac, sidro njihova životnog broda bezuspješno pluta ne nalazeći čvrstu stijenu. Takve će ga situacije lako zdrobiti u duši, pomutnje i progoni u njemu samom zbog svega što se oko njega događa otplavit će ga i lako se može razbiti. Sve postaje nejasno, nestalno, a sumnje se i pitanja množe.

Čovjek bez Krista upitnik je bez odgovora. Čovjek s Kristom jest onaj koji pita, koji traži od Krista ispravne odgovore i dobiva ih.

Upitajmo ga za odgovor na sve naše goruće probleme, pa i ovog dana, ovog jutra. A kako? Molitvom i sakramentalnim životom. Vjerujem zato što molim, rekao je slavni teolog o. Rahner!

ČOVJEK BEZ RALIGIJE - BORAC BEZ POBJEDE

Razmišljajući ovog jutra o Augustinovim riječima, zaustavljamo se na trećem izričaju: čovjek je bez religije, tj. čovjek bez Krista, kao borac bez pobjede.

Ne radi se o borbama u kojima ljudi upadaju u vruće ili hladne ratove ili u gospodarske ratove, često samo, da tako kažemo, zbog volje želuca ili zbog bogato postavljena doručka ili pak dobrog automobila. Naravno, može se ratovati i ratuje se i zbog takve vrste ideala.

Naprotiv, mislimo na drukčiju borbu u kojoj se svaki čovjek mora obračunati sam sa sobom i sa zlom i dobiti tu bitku: borbu protiv vlastita krivog ponosa, oholosti, taštine, nagnuća prema jalnosti, zavisti, lakomosti, protiv pohlepe za novcem, protiv izvrtanja istine, ranjavanja ljubavi.

I Krist je prihvatio borbu s đavlom u pustinji: ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta; ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega, odlazi sotonu.

Sotonina osveta zbog Kristova odbijanja bila je mučenje i probadanje ljudi sve dok Krist nije iskrvario na križu. No, tada su se đavlu otvorile oči i uvidio je da je Kristovom smrću poražen i pobijeđen.

Krist je morao prihvatiti borbu s đavlom pa i mi kršćani nismo ni u kojem slučaju pošteđeni te borbe.

Krist nas je, doduše, otkupio i oslobodio, ali nam svojim otkupljenjem nije oduzeo muku i težinu borbe, nego baš obratno, on nas postavlja usred borbe, potiče nas na natjecanje da bismo se kroz pobjedu mogli okruniti. On je naša pobjeda, njegovom, a ne vlastitom snagom, pobjeđujemo.

Tko se bori, želi pobijediti. No, u duhovnoj borbi vidimo da smo s vlastitim snagama nemoćni. Samo je jedan tu koji je naša jakost i snaga. Krist je pobjednik, Krist je kralj!

On je onaj koji je na našoj strani, koji se s nama bori i pobjeđuje. Kad jedna bitka završi, odmah počinje nova.

Protivnik vaš, đavao, kao ričući lav obilazi tražeći koga da proždre. Suprotstavite mu se čvrsto u vjeri, kaže sv.Petar.

Kršćanin se bori uz Kristovu pomoć i s njim pobjeđuje. Kršćanin nije borac bez pobjede, kruna mu je pripravljena i obećana. Hoćeš li se boriti? Upusti se uz Kristovu pomoć jer te kruna već čeka, lovorika je pripravljena!

ČOVJEK BEZ RELIGIJE - UMIRUĆI BEZ NADE

Ovog ćemo jutra razmišljati o četvrtoj Augustinovoj misli: čovjek bez religije, tj. čovjek bez Krista, jest kao umirući bez nade!

Biti kršćanin znači vjerovati i čvrsto se nadati onostranosti, drukčijem i boljem životu, čeznuti za drugom obalom.

Tako mnogi među nama žive kao da će uvijek ostati na ovome svijetu!

Oni svoju dušu pune jedino brigom oko stana, u što će se odjenuti, što će pojesti, kako će se provoditi i uživati.

Katkad nas Bog budi iz toga sna i razbija sve ono što nam se do tada činilo životno važnim i vrijednim. Tada se može dogoditi da Duh u nama opet oživi i uviđamo da postoje više vrednote od posve materijalnih: tražite najprije kraljevstvo Božje, a sve će vam se ostalo nadodati (Mt 6,33). Nije li također i obratno: tko najprije traži kraljevstvo ovoga svijeta, tome će se sve drugo iz ruku izbiti?

U sebi nosimo drukčiji život od onoga koji živimo sa svojih pet osjetila, sa svojim duhom i razumom. Taj drukčiji, novi darovao nam je Krist. On nas povezuje s Kristom kao što su loze povezane s trsom.

U času smrti struja će se prirodnog, tjelesnog života koja nas vodi sve do Adama iznenada slomiti, ali onaj drugi život koji nas je pri krštenju povezao s Kristom, taj život neće biti prekinut smrću. To je život iz Božjeg izvora koji diže i usavršava naš prirodni, tjelesni život. Bez Krista taj se život ne može dati. Život u Kristu postaje u smrti prepoznatljiva stvarnost. Naši se umirući rađaju za nov život, vjernima se život mijenja, a ne oduzima!

I dandanas Crkva smrtni dan svetaca i mučenika naziva rođendanom. Trenutak je kršćaninove smrti ujedno i njegov trenutak rođenja za novi život. To je sadržaj naše nade! Mi nismo kao oni koji nemaju nade i misle da se smrću sve završava, da je svemu kraj. Ne, smrću sve tek počinje!

I današnji dan moramo staviti u tiho svjetlo te nade. Čovjek bez religije jest kao umirući bez nade, no religiozni čovjek, kršćanin, umirući je sa silnom nadom jer je njegov dan smrti njegov rođendan.

Na tisuće ljudi na ovome svijetu danas, u ovaj trenutak, završavaju svoj život. Neka svima njima to ujedno bude i rođendan za novi život!

MATERIJALNA I DUHOVNA OBNOVA

Uz materijalnu obnovu našeg naroda ide i duhovna obnova.

Materijalna se obnova, očito, odnosi na materijalnu, gospodarsku stranu: kuće, bolnice, tvornice, sakralni objekti, ceste i pruge.

Duhovna se pak obnova odnosi na duhovnu stranu, na duhovno liječenje naroda.

I upravo u vezi s tom obnovom možemo čuti i pročitati različita mišljenja i stavove. Pojmom "duhovna obnova" barata se na različite načine a da se pravo ne zna što je posrijedi.

Sadržaj projekta s obzirom na državnu vlast još nije jasan, pa zato razmišljanja pa i zaključci građana mogu biti prilično promašeni.

Na neki način i sam pojam "duhovna obnova" poprma negativni predznak i obilježje, a to je samo logički rezultat neinformiranosti i znak neformiranosti.

Opasnost da se duhovna obnova pogrešno shvati leži u razmišljanju da bi duhovnu obnovu naroda trebalo reducirati i staviti, da tako kažemo, pod kapu Katoličke crkve. Što to znači? Jednostavno rečeno: Crkva će svakome, bio on vjernik ili ne, propisivati kako će se vladati i što će morati poduzimati da bi se duhovno obnovio. Morat će možda pripadati nekoj vjeri, bit će prisiljen od nevjernika postati vjernikom.

Činjenica je da svjetovna vlast ne može Crkvi propisivati način na koji će ona svoje vjernike voditi u duhovnoj obnovi. Čitav je život Crkve, od njezinih početaka, obilježen pokretima obnove i ona sama, vođena Duhom Svetim, ima svoj specifičan sadržaj, način i put kako će obnavljati vjernike.

Mislim da se projekt duhovne obnove nije pojavio na obzorju života većine građana. Kod nekog vrlo malog kruga ljudi pobudio je stanovito zanimanje. No preokupacija širokoga sloja ljudi leži negdje drugdje. Narod živi u neimaštini i ekonomskoj nesigurnosti. Pitanje je koje iz toga izlazi:

Što je nužnije i važnije: materijalna ili duhovna obnova?

Gledajući cjelokupno stanje naroda, reći ćemo:

Naravno, materijalna, gospodarska obnova, a potom duhovna obnova.

No taj odgovor krije u sebi zamku.

Čovjek se, naime, ne može najprije obnoviti materijalno, a potom krenuti u neku duhovnu obnovu. Da karikiramo: najprije ću na sve moguće načine, pošteno i nepošteno, laktašenjem, bezobzirnošću steći kruh, a onda ću duhovnim obnavljanjem popraviti te nepravde.

Duhovna obnova nije negdje u oblacima, u zraku, nego je prisutna tu gdje živim i radim i u tome kako živim i radim.

Poštenim pristupom prema životu, prema poslu, prema materijalnim stvarima, prema ljudima izgrađujem sebe, svoju nutrinu, stvaram ozračje slobode u svojem biću. Jer samo čovjek slobodan u dubini svojega bića, miran i pošten, može donositi i širiti plodove slobode, mira i čovjekoljubivosti među bližnjima.

DUHOVNA OBNOVA I ATEIZAM

Što bi značila duhovna obnova za onoga koji ne vjeruje?

Razmišljanje o tome vodi nas do jednog prizora iz Evanđelja. Ivan Krstitelj na obali rijeke Jordana propovijeda obraćenje, poziva ljude da se pokrenu u svojem životu. Narod je hrlio k njemu i tada mu ljudi različitih zanimanja, u želji da se obrate, postavljaju pitanja.

U Lukinu Evanđelju čitamo: "Pitalo ga mnoštvo - Što nam je, dakle, činiti?"

On im odgovaraše: "Tko ima dvije haljine neka podijeli s onim koji nema. U koga ima hrane, neka učini isto tako. Došli su i carinici, a on im reče: "Ne utjerujte više nego što vam je određeno." Pitahu ga i vojnici, a on im reče: "Nikome ne činite nasilja, nikoga krivo ne prijavljujte, i budite zadovoljni svojom plaćom." Nastavio bi: "Donosite plodove dostojne obraćenja. Svako stablo koje ne donosi dobrog roda, siječe se i u oganj baca." Zamisli si takav prizor tamo gdje živiš: kod neke rijeke, potoka, izvora, na kraju ulice, na nekom trgu, u tvorničkoj hali stoji Ivan Krstitelj. Ljudi dolaze k njemu, iz njegovih usta žele upoznati način na koji treba da se obrate, što treba da učine u svojem životu da bi on donio dobre plodove.

Dolaze nositelji vlasti, državne i gradske, i pitaju: "Što treba da činimo?"

Možeš li nazrijeti Krstiteljev odgovor?

Dolaze direktori, privatnici. Kakav odgovor dobivaju?

Dolaze liječnici koji bi morali biti čuvari života. Koji je odgovor njima upravljen?

Radnici, vojnici, nastavnici, odgajatelji, roditelji, dolaze prognanici, dolaze novinari. Kakav odgovor dobivaju?

Napokon se približiš i ti i pitaš Ivana Krstitelja: "Što mi je činiti?"

Kakav odgovor ovog jutra čuješ u dubini svojega bića?

Svako ljudsko biće, bez obzira na životni nazor i uvjerenja, poznaje trenutke prevarenosti, osjeća nemira i praznine u sebi nakon nekih djela. Upravo mu duhovno stanje pokazuje koliko su ti njegovi čini bili moralni i pozitivni.

Biti istinoljubiv, pravedan, požrtvovan, širiti oko sebe mir, biti solidaran, pošteno zarađivati svoju plaću, brinuti se za obitelj i one koji su nam povjereni, biti otvoren i imati suosjećanja za patnje i potrebe bližnjih, biti pažljiv i vjeran nekom glasu u sebi koji mi govori da živim dostojanstvom čovjeka znači neprestano duhovno rasti. Napokon, živjeti te dimenzije znači postajati sve više ono što treba da postanem - čovjek, tj. bližnji drugome.

CRKVENA DUHOVNA OBNOVA

Ovoga jutra razmišljamo kao vjernici, pripadnici Katoličke crkve, u čemu se sastoji crkvena duhovna obnova. Proći ćemo ukratko povijest obnove od samih početaka Crkve pa sve do danas.

Čitav je život Crkve obilježen pokretima obnove koje možemo podijeliti u pet razdoblja:

U prvom razdoblju koje obuhvaća prvo tisućljeće Crkve - naglasak se stavlja na obnavljanje sličnosti s Kristom, na unutrašnju obnovu pojedinca.

U drugom razdoblju osjeća se nedostatnost takve obnove pojedinca, obnova mora zahvatiti i juridičku stranu Crkve, mnogo je toga bilo spojeno i pomiješano sa svjetovnom vlašću, a ideal bi te obnove bio da se vjerski doživi struktura Crkve.

Treće razdoblje stavlja naglasak na obnovu glave i udova Crkve.

U četvrtom razdoblju na pozornicu stupaju Luther, protestanti, reformatori stavljaju u pitanje temelje Crkve - hijerarhiju, svećenstvo, sakramente (izuzevši krštenje), crkveno Učiteljstvo i Predaju. Nije se išlo za tim da se poprave životni stavovi, nego da se obnove temelji Crkve: nauka, strukture i sakramenti.

U petom razdoblju - koje obuhvaća današnju situaciju - Crkva uviđa da joj je, kao i uvijek, potrebna obnova, a ujedno uočava vlastite nedostatke.

Obnova ne smije mijenjati bitne elemente Crkve, nego mora biti usmjerena na moralne i disciplinarne negativnosti i to su područja koja treba revidirati. Potrebno je preispitati nauku, naviještanje, liturgiju i strukture. Crkva mora neprestano sve dublje ulaziti u smisao evanđelja i Božje Objave sve boljim shvaćanjem vremena i očitavanjem znakova. Osjeća se potreba za povratkom na biblijske, liturgijske izvore a, s druge strane, kao vjernici treba da odgovorimo na zov današnjega vremena.

Za obnovu se moraju ostvariti neki preduvjeti:

1. ljubav - pastoralna korist koja ima prednost pred apriornim razumskim umovanjima;
2. briga oko cjeline i za cjelinu;
3. spremnost napustiti vlastite položaje koji su još možda na snazi, ali ne odgovaraju zahtjevima cjelovite obnove;
4. izbjegavanje i odricanje od žurbe.

Katolička crkva nije jedini svjetionik u ovome svijetu, a i svijet nije sama tama i zlo. Obnova ne počinje negdje izvan mene, nego od mene, od postupna okretanja mog života u svakodnevnim situacijama prema Bogu i da tako svojim životom, a ne dokazima, postajem sve više znak Božje prisutnosti onima koji ne vjeruju. I danas, kad se budeš susretao s ljudima, moraš se čuvati dviju krajnosti:

1. da ne postaneš farizej - tj. da strogo čuvaš baštinu, kult slova, da ti je čovjek radi subote, a ne obratno i
2. da ne postaneš saducej - tj. u nastojanju da vjeru približiš ljudima, počinješ iz nje izbacivati sve ono što se svijetu ne sviđa.

KRŠĆANIN

Što znači biti kršćanin?

Da bismo donekle mogli osvijetliti ovo pitanje i naći odgovor, moramo razmisliti: što znače tvrdnja i izričaj naše vjere: Bog je postao čovjekom.

Bog, Apsolutni, sasvim Drukčiji, Udaljeni i Neshvatljivi ušao je u situaciju u kojoj ga se može dodirnuti, nalazi se u našoj blizini, netko nama u svemu jednak, osim u grijehu. Postao je dijete, živio među nama, izučio stolarski obrt, hodao okolo, bio je umoran i žedan, ispunjavao je svoje poslanje kroz krvav znoj i strah, kroz užasnu napuštenost od svih.

Bog postaje čovjek. U Kristu se među nama pojavio čovjek pun razumijevanja i dobrote, osoba koja je uzela u zaštitu grešnike i slabe. U njemu je, da tako kažemo, zasvijetlilo "čisto čovještvo". Da bismo mogli donekle razumjeti utjelovljenoga Boga, moramo shvatiti da je u Kristu i izvornost čovjekova bića, ostvario je svoj život u divnom jedinstvu. Nije bio podijeljen između onoga što je bio i onoga što je činio. Čovještvo je bilo potpuno integrirano u njegovoj egzistenciji, nepodijeljeno, ali i nepomiješano. Bio je potpuno čovjek jer je bio potpuno Bog. Od toga trenutka ne postoji za čovjeka nikakav drugi put prema Bogu: Krist je jedini put. On je bio čovjek, a to znači da mi sami još nismo pravi ljudi. Čovještvo je u nama na putu, nismo još završeni u ovome svijetu. U nama živi napetost između onoga što jesmo i onoga što bismo željeli, između onoga što smo već ostvarili i onoga što još stoji pred nama, što treba postići.

Ako želim postajati sve više čovjek, moram uvijek nanovo započinjati i sve se više ostvarivati i upotpunjavati kao čovjek.

Nakon Božjeg utjelovljenja čovjek ne treba činiti ništa drugo doli postati čovjek, da bi tako našao Boga. Crkveni bi Oci rekli: "Bog je postao čovjek, da bi čovjek mogao postati Bog."

Ako se čovjek uvježbava u svojem čovještvu, postaje sve sličniji Bogu.

Bog je postao naš brat, naš bližnji: "Što ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, meni ste učinili." Stoga je susret s bližnjim uvježbavanje čovječnosti i time ujedno susretanje s Bogom.

Ako postaješ bližnji drugom čovjeku, približavaš se i Bogu. Time što nalaziš put prema bratu, sve više postaješ istinski čovjek i istodobno dopijevaš do Boga.

U svjetlu našeg razmatranja možemo odgovoriti na pitanje: što znači biti kršćanin? Znači postajati sve više čovjek kakav je bio Krist, truditi se da budemo bližnjemu drugi Krist. Za kršćanina se duhovna obnova sastoji u tome da gleda, živi, radi i osjeća kao Krist.

Put je do bližnjega često dalek i neasfaltiran, ali to je i tvoj jedini put prema Ocu nebeskom.

TJESKOBNA BRIGA

"Ne budite zabrinuti za život svoj: što ćete jesti, što piti; ni za tijelo svoje: u što ćete se obući. Zar život nije vredniji od jela i tijelo od odijela? Pogledajte ptice nebeske! Ne siju, ne žanju niti sabiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš nebeski Otac. Zar niste vi vredniji od njih? A tko od vas zabrinutošću može svome stasu dodati lakat? I za odijelo, što ste zabrinuti? Promotrite poljske ljiljane, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih. Pa kako travu poljsku, koja danas jest, a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, neće li još više vas, malovjerni? Nemojte, dakle, zabrinuto govoriti: što ćemo jesti? Ili: što ćemo piti? Ili: u što ćemo se obući? Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo nebesko i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo nadodati. Ne budite, dakle, zabrinuti za sutra. Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova" (Mt 6,25-34).

Slušajući ove retke, brzo izvire pitanje: dobro, Isuse, pa zar Ti ne vidiš u kakvoj smo situaciji danas? Tako nestvarno zvuči ovo što govori, kao da je to savjet nekog sanjara koji je daleko od ovoga svijeta. Kakav to može biti recept za majke i očeve s troje ili više djece? Doduše, Isuse, slažemo se s Tobom da je život vredniji od jela i tijelo od odijela, ali što će mi život bez jela i odijela? Što nas mogu naučiti ptice i cvijeće? Ako samo četvrt sata promatramo ptice, vidimo kako veliku ulogu u njihovu životu ima traženje hrane.

Što nam Isus želi reći?

Ako iz ovih Kristovih riječi želimo učiniti zakon za vanjsko djelovanje, upadamo u kobnu pogrešku i nesporazum.

Jasno je da i kršćanin mora raditi, računati i brinuti se za budućnost.

"Tko ne radi, ne treba ni jesti", piše sv. Pavao, i tko se ne brine za svoje gori je od poganina. U Kristovim se riječima ne radi o vanjskom djelovanju, nego o unutrašnjemu stavu. I taj stav koji on ovdje zahtijeva, jest posao koji mora biti prožet pouzdanjem u Božju pomoć. Ne osuđuje se briga kao takva, nego tjeskobna zabrinutost.

U čovjeku postoji mentalitet da je najvažniji materijalni posjed, dapače, jedino važan. Prema tome mnogi ocjenjuju cjelokupni život. Ali, uz to postoji i profinjena sklonost prema materiji. Krist jednako odvrća i od takve sklonosti. Toj skupini pripadaju i ljudi koji smatraju duh, i prije svega, religiozne vrednote bitno najvažnijima. Uvjereni su u primat, prvenstvo duhovnoga, oni načelno i stvarno priznaju Božju veličinu. No, pokraj toga, materijalno zauzima još previše prostora. Pitanje jela, pića i odijela zadaje im mnogo brige, a da i nisu toga svjesni, veći dio svojega vremena tjeskobno troše na te brige.

Kako je u tvom životu? Koliko ćeš danas vremena potrošiti za tjeskobno osiguravanje materijalnoga?

NEVJERA - NEPOUZDANJE U PROVIDNOST

Nastavljamo razmišljati o Isusovim riječima koje smo u prethodnoj meditaciji pročitali iz šestog poglavlja, 25. do 34. redak, Matejeva evanđelja gdje nam Isus govori kako se ne moramo tjeskobno brinuti, već treba da vjerujemo u Božju providnost.

Krist, sigurno, ne želi svoje odvratiti od brige za svagdanji kruh i pripreve životnih potreština. On nije sanjar koji ne poznaje svijet, ni neki čudni karizmatik koji bi bio daleko od stvarnosti. Ono što želi jest da nam sačuva slobodu duha i srca, i zato sva briga oko zemaljskog, materijalnog treba da bude sporedna i podređena brizi za kraljevstvo Božje. Krist zahtijeva: tražite najprije kraljevstvo Božje, ali se on ne zadovoljava samo zahtjevom, nego ga i opravdava.

Prvi motiv čovjek dobiva promatranjem prirode. I ptice, sigurno, idu tražiti hranu, a i cvijeće čini nešto da bi moglo rasti. No, ni životinje ni biljke ne misle tjeskobno i zabrinuto na budućnost. Nešto toliko bezbrižno, lako, poletno i mirno leži u rastu prirode. Čovjeku je potrebno nešto od te bezbrižne slobode jer zna da je zaštićen brigom i ljubavlju nebeskog Oca. Time se ne daje prostora nemarnosti, a ni lakomosti jer to nisu vrline i kreposti. Tjeskobna bojažljivost za egzistenciju osuđuje se kao nedostojna i traži se vjerno pouzdanje u Boga.

Drugi je motiv prolaznost materijalnoga. Sve zemaljsko podložno je inflaciji, dragocjena odijela izjedaju moljci, sve je materijalno konačno određeno da propadne i zato čovjek ne smije "visjeti" na tome.

Treći je motiv pobjednička svijest da je Božje kraljevstvo došlo i da smo pozvani u Njegovo kraljevstvo. Volja je Očeva bila da nam dade svoje Kraljevstvo. Sve drugo pred time gubi svoju privlačnu moć.

Gotovo je moguće eksperimentalno ustanoviti da obilje materijalnih dobara čini srce praznim. I, obratno, da sloboda od materijalnog pripravlja Bogu put u čovjekovu dušu. Bogatstvo u tome smislu osiromašuje, a siromaštvo obogaćuje. Pohlepa za materijalnim unesrećuje i razara obitelji i zajednicu. Zato je profinjena sklonost prema materiji opasna jer je ne uočavamo i, dapače, smatramo je potrebnom. Takva sklonost stavlja čovjeka na put tjeskobe, neprospavanih noći, nemira i nepouzdanja. Kršćanin u takvu stanju gubi orijentaciju: pogled na Boga i odnos prema Njemu postaju nepouzdanji, ne može se osloniti na Boga. A ako ne vjerujemo i nemamo pouzdanja u Božju providnost, to je očit znak naše nevjere.

TJESKOBA - POMANJKANJE VJERE U PROVIDNOST

Ako nemamo vjere i pouzdanja u Božju Providnost, to je očit znak nevjere.

Ako smo se upustili razmišljati o vjeri u Providnost Božju, onda nam polazište ne može biti ništa drugo nego onog što je Isus rekao o njoj. Čuli smo iz Matejeva Evanđelja da je Isus o vjeri u Providnost govorio u vezi sa strahom, tjeskobama i brigama, želeći po svoj prilici već time naznačiti da vjera u Providnost nije nešto izvanjsko, nije neka sporedna i usputna krepost, kršćanska vrlina, nego je naša životna potreba. Nema, naime, života bez straha, brige i tjeskobe. Stoga vjera u Providnost nužno izlazi iz čovjekova bića, jer on nije dovoljan sebi, jer je ograničen.

Vjera u Providnost, mogli bismo kazati, počiva na dva stupa, tj. može se raščlaniti na dva psihološka doživljaja, a to su:

- * negativan pol jest sveprisutna tjeskoba koja pokreće čovjeka da zauzme stav prema životnome smislu;

- * pozitivan pol jest nada u vječni život u potpunu sjedinjenju s Bogom.

Svoj bismo odnos prema Providnosti mogli staviti negdje između tih dvaju polova.

Tjeskoba je složeni doživljaj koji dobro poznajemo iz vlastita iskustva. Strah bez uočljiva razloga otkriva nam pravu narav tjeskobe. Istraživanja u dječjoj psihologiji otkrila su zanimljivu pojavu. Ako naglo izvučemo podlogu ispod dojenčeta koje spava, ono će na to reagirati znakovima straha i tjeskobe. To je prauzor tjeskobe koji bismo mogli imenovati gubitkom sigurnosti. Najkarakterističniji slučaj jest tjeskoba zbog osjećaja izručenosti silama koje ne možemo kontrolirati, podrediti: prirodne katastrofe poput požara, poplave, potresa. U tim situacijama doživljavamo svoju ograničenost, zapravo doživljavamo sebe kao stvorenja. Zbog svega toga treba shvatiti da je tjeskoba pra-osjećaj. Važno je istaknuti da je ovdje posrijedi osjećaj, a ne mišljenje. To znači da tjeskoba nije stvar ni razuma ni volje, pa se ne može razriješiti ni znanjem ni htijenjem. Isto tako nije ni nagon, pa se ne može umrtviti nikakvom askeзом, pobožnim vježbanjem.

Čovjek se na različite načine pokušava osloboditi tjeskobe i straha. Bijeg je tu najčešća obrana. U nekim je situacijama opravdan, no ne može se uvijek pobjeći od ljudi, od života još manje, od smrti nikako. Može se, međutim, bježati i "prema" - to je agresija, napad i agresija na nekoga ili nešto zapravo je u biti bijeg zbog straha i tjeskobe.

Bijeg u skrivenost da me drugi ne vidi i ne ugrozi. Danas su sve više privlačniji tzv. opasni športovi: slobodan let u zraku, slobodan pad s nekog mosta ili litice, pri čemu sigurnost pruža samo gumeni, elastični konopac, penjanje uza strmine bez sigurnosnih pomagala. Sve su to pokušaji da se životna tjeskoba umani ciničnom smionošću izazivanja sudbine. No, takvim se bjegovima ne može do kraja razriješiti tjeskoba, budući da njezin korijen nosimo u sebi. Sigurno, to nije sve što se može reći o tjeskobi. Ipak možemo iz toga izvesti zaključak za sebe, da, naime, tjeskoba ima duboku poruku koja glasi: sjeti se, čovječe, da si stvorenje, tvoj život pripada Bogu i samo s Njim i kroz Njega možeš naći svjetlo i sigurnost za svoj život!

PROVIDNOST - DRUGO IME ZA BOGA

Ovog jutra želimo razmišljati o kršćanskoj nadi koja je zdravi i pozitivni izričaj vjere u Božju Providnost, ali je prije toga korisno i potrebno reći nekoliko riječi o mogućim iskrivljenjima vjere u Providnost.

Možemo reći da je Providnost samo drugo ime za Boga. Stoga, da tako kažem, kvaliteta naše vjere u Providnost ovisi u prvome redu o tome kakvu imamo predodžbu, sliku o Bogu. Ispravna predodžba o Bogu treba odražavati sliku Isusova Oca koji je ljubav.

Možda zvuči neuvjerljivo, ali činjenica je da najveću poteškoću za vjeru u Providnost znači upravo vjera u Božju dobrotu i ljubav. Gotovo neizbježno, napose danas, u nama se javlja pitanje: pa kako dobri Bog može dopustiti toliko nesreća, tragedija i ratova? Sama pomisao da bi Bog mogao jednom svojom riječju ukloniti sve patnje i ratove stavlja na kušnju vjeru mnogih. No, to su djetinjaste predodžbe o Božjoj svemogućnosti. Bog ne može učiniti da dva puta dva bude pet, a ne četiri. On je čovjeku dao slobodu, a znamo iz Sv.pisma da su patnje ovoga svijeta posljedica krivog iskorištavanja čovjekove slobode i nepoštivanja Božjega plana.

Druga velika kočnica vjere u Providnost jest iskrivljena savjest koja u Bogu gleda samo stroga suca i kažnjavatelja. Takva religioznost ne samo da ne razrješava tjeskobu nego je još više pojačava.

Nada je stanje, a kao temelj ima povjerenje u Boga. Sigurno, nada najviše dolazi do izražaja kad nam se ruše sve ljudske potpore i sigurnosti, ali to ne znači da je nada samo časovita krepost. Ona je, naprotiv, trajno stanje, ona je krepost, vrlina sadašnjega trenutka, po kojoj čovjek svoj život uvijek i svuda živi u Božjoj prisutnosti. Objava Božja nije samo tumačenje sadašnjega svijeta nego naslućivanje svijeta kakav će on biti. Na ovo Božje obećanje čovjek odgovara nadom. To je ona vjera i nada kakvu je imao Abraham koji je bio pozvan u nepoznato, no s vjerom i nadom da ga je Bog pozvao. To je bit vjere u Providnost, a okvir svemu tome jest vjera u Božju ljubav. Odgovor na tu ljubav jest dvostruka zapovijed ljubavi. Zanimljivo je uočiti da su velikani vjere u Božju Providnost, poput Terezije Avilske, Vinka Paulskog, Franje Ksaverskog, danas Majke Terezije i tolikih drugih kroz povijest, istodobno bili i velikani ljubavi prema bližnjemu. Oni se nisu pouzdavali u Providnost radi sebe, nego radi drugih jer novozavjetna ljubav nije za sebe, nego za druge.

Mogli bismo reći da je vjera u Providnost isto što i vjera u Božju sveopću ljubav. Naša je zabluda često u tome što tu ljubav želimo razmijeniti na sitniš i tako Providnost pretvoriti u osiguravajući zavod za vlastitu dobrobit. Vjera u Providnost jest promatranje svijeta, povijesti, ljudi i događaja Božjim očima, a to će se očitovati u tvom životu tako da se postupno smiruješ u radosnoj sigurnosti da te Bog voli.

ČOVJEK DOŠAŠĆA

Na početku smo došašća, adventa, znači na početku nove crkvene godine, ali i u vremenu koje s pravom znači da svijet kao cjelina živi u jednoj povijesti, koja se - znali mi ili ne - kreće prema ponovnom slavlom Kristovu dolasku, prema konačnoj Božjoj pobjedi.

Došašće znači također da je svaki čovjek i kršćanin u svojem cjelokupnom životu, a ne samo u ovom vremenu došašća, adventski čovjek, osoba došašća, koja ide ususret Božjem dolasku kroz slobodu, vjeru, nadu i ljubav.

Došašće nije neko pusto sjećanje na prošlo, nego ulazak čovjeka vjere, nade i ljubavi u onu stvarnost koja je počela, u povijest svijeta, u koju je Bog sam ušao i učinio je svojom poviješću. Ta je stvarnost i budućnost već u čovjeku skriveno prisutna i ona počinje upravo kroz vjeru. Sadašnjost nosi, kršćanski gledano, već budućnost u sebi, ta je budućnost Božja budućnost, snaga prisutna već u sadašnjosti, ali ne smijemo to u adventu svog života zaboraviti.

Krist živi u vjerniku kroz vjeru. On je već tu, on je već u meni upravo zbog toga što vjerujem i taj advent završava tek onda kad budeš čuo: "Uđi u radost gospodara svoga"(Mt 25,21).

Ovo nam teško vrijeme unosi zdvojnost, adventska se radost čini teškom. Ne očajavaj, već reci svom srcu: "Ti si, moje srce, već izabralo adventsku radost." To je advent velikog Boga. Reći to s punim pouzdanjem, znači da u ove riječi već ulaze spasenjska prošlost tvoga života i budućnost koja je vječna i bezgranična, u tvoje srce ulazi Onaj koji je sam advent, najavljena bezgranična budućnost, sam Krist.

Potradi se u ovom došašću živjeti poniznu i trijeznu radost, punu iščekivanja. Tiha radost i nada kakvu ima zatvorenik koji sjedi u svojoj ćeliji i želi upravo ustati jer su se baš otvorila vrata njegove tamnice.

Pokušaj danas živjeti kao osoba došašća, tada ćeš oko sebe unositi svjetlo u tamu, radost u tužna srca, ohrabrenje u klonule duše, nadu u očajne i beznadne, konačno, živjet ćeš kao čovjek vjere koja jedino živi u ozračju adventa i nade.

PRETEČA

Došašće nam otkriva divan lik, osobu Ivana Krstitelja, čovjeka koji stoji između Kristova dolaska i prošlosti. Jedini prorok koji je vidio Onoga kojega su toliki starozavjetni proroci naviještali; prorok, koji nam svojim životom i djelovanjem pokazuje kako bi trebao izgledati naš životni advent.

Za svoje obitavalište izabire pustinju. Pustinja - mjesto samoće, gdje se ne može biti kod kuće, mjesto gdje nema ljudske pomoći i potpore, mjesto kušnje i životne škole, u kojoj je jedini učitelj Otac nebeski. On je jedina potpora i utjeha u pustinji gdje vlada fatamorgana, gdje mi se čini na dohvat ruke ono što je daleko i ono daleko kao tu prisutnim. Tu je Ivan u pustinji izvršavao zadaću koju je dobio od Boga: da bude glasnik, preteča Isusova, glas koji viče u pustinji, glas koji zove na obraćenje. Židovi su zahtijevali da se legitimira, da kaže tko je, jer su mislili da je Mesija. No, on spremno otklanja ta nagađanja: "Ja nisam Krist." Nisam ja taj. U našem životu ima situacija u kojima bismo upravo tako trebali reagirati: nisam ja taj za koga me vi držite. Ja nisam snažan, nisam svetac.

Ivan je glas u pustinji, u kojoj vjetar guta svaki glas. I mi želimo biti glas u pustinji, glas koji viče za Bogom, ljudi koji uvijek pozivaju pa i onda kad se čini da se taj zov gubi u bezgraničnoj tišini i osamljenosti, kad se čini da nema nikakva odgovora s druge strane. No, čut ćemo odgovor, koji ne izgleda jasan i razgovijetan, koji nije samo utjeha u vjeri, nego je sama riječ Božja, koja se kao vječno svjetlo, vječna istina, vječna i jedina stvarnost spušta u tu prazninu, u pustinju moga srca, koje tako često beznadno čeka bez vjere u praznini tog života. No, ne smije se izgubiti iz vida da je već u našoj sredini Onaj koji treba doći, Nepoznati i Očekivani, kojeg najbolje poznajemo.

Čuti Ivanov glas znači pripravljanje neprestano put Gospodinu u svom srcu, pretvarati pustinju, неплодно tlo u plodnu zemlju, dopustiti da Duh Sveti struji i teče kroz isušene duhovne kanale, da donese svjetlo, da pretvori grobnicu našeg srca mjestom Isusova rođenja.

SRCE - PLAMIČAK

Neka priča govori o vitezu koji se zakleo da će sveti plamen, upaljen na Kristovom grobu, iz Svete zemlje prenijeti u svoju domovinu. Ta ga je namjera preobrazila u drugog čovjeka, od ratobornog viteza u miroljubivog čovjeka. Na putovanju su ga napali razbojnici, ali se nije borio. Obećao im je da će im dragovoljno sve dati što traže pod uvjetom da mu ne ugase plamen. Razbojnici su mu uzeli oružje, konja i novac, a ostavili mu samo neko jadno kljuse. Putem su mu mnogi zlonamjerni ljudi htjeli ugasi vatru, no nisu uspjeli. Konačno, nakon teškog putovanja, štiteći plamen svojim tijelom od vjetra, stigne u svoju domovinu. U domovini je bjesnio rat. Prolazeći kroz neprijateljske linije, nekim čudom i svojom snalažljivošću uspio je spasiti plamen. Napokon njime zapali svijeće na oltaru svoje crkve. Neki ga čovjek upita: "Što bih trebao učiniti da mi se svjetlo ne ugasi?" On odvrati: "Plamičak zahtijeva da prestaneš misliti na nešto drugo, na sporedne i nevažne stvari. On je najvažniji u tvome životu."

Na početku smo došašća. Ako ga želimo čitavim bićem doživjeti i proslaviti, onda je također potrebno i duhovno se pripremiti, dočekati i uklopiti ga u vjernički advent.

U tvom se srcu nije ugasio plamičak. Ako ga ne doživljavaš, razgrni pepeo i pobrini se da u ovom vremenu odstraniš iz sebe sve ono što se u srcu nataložilo. Raspiri tu iskru života, iskri vjere napravi prostora u sebi, da bi Krist opet bio za tebe Emanuel, tj. Bog s tobom.

TRAJNI BOŽIĆ

Božić je prošao, ali on ne smije nikada proći, tvoje srce, tvoj dom ne smije nikada ostati bez Krista jer to znači ostati bez hrane na pola puta iscrpljen i izgubljen, bez jasna cilja pred sobom!

Svatko je od nas upućen, prislonjen na drugoga, ne možemo živjeti sami, pa čak ni sami biti sretni. No, u svemu tome znamo doživjeti razočaranja i nema većih boli nego što su često u ljubavi. Čitav život, sreća i trpljenje i sudbina ovise o drugim ljudima. Nije nam dostatno ispuniti svoje tjelesne potrebe, nego je mnogo važnija naša duševna i duhovna upućenost na drugoga. Erich Fromm kaže: "Ljubav je odgovor na probleme ljudske egzistencije." Čeznemo za nekim koji bi bio savršen, koji nas neće razočarati. No, znamo da je ljudska ljubav vrlo krhka i prilično nesavršena. Ne dolazimo li do graničnih iskustava u kojima čeznemo za ljubavlju neke osobe, čeznemo za sveopćim prihvaćanjem i toplinom ljudskoga srca!? Pritom uviđamo dvije činjenice:

Prva: samo nas ljudska ljubav može usrećiti;

I druga činjenica: samo nas upravo ta ljubav često unesrećuje jer nije savršena;

Mnogo mi je draži Bog koji dolazi na svijet nego neki bog daleko od svijeta. I upravo je to divno i ujedno čudesno u našoj vjeri: imamo, da tako kažem, ljudskog Boga i zato ga možemo voljeti.

Ovdje imamo oboje:

- * ljubav koja ne podliježe ljudskoj nesavršenosti, sebičnosti ili strahu, nego je potpuna i posvemašnja jer je božanska;

- * ljubav koja je isto tako ljudska i ostaje takva i kao takva može biti ispunjenje ljudskih čežnji;

Ta ljubav ima ime: Isus Krist!

Čovjek se upravo kroza svoju čežnju okreće Isusu u kojem nalazi svoje ispunjenje. Da se Bog konkretno očitovao u Isusu iz Nazareta, to je povijesni čin, a ne rezultat čovjekova umovanja i htijenja.

Bog ti se nudi kroz Isusa i neprestano ti dolazi blizu, kuca na tvoje srce. On ne želi biti bilo kakav bog, nego želi biti Emanuel. U tom se nazivu krije njegovo ime - Bog čiji je program da bude s ljudima.

Neka ti danas Bog bude Emanuel!

SILVESTROVO

Što reći ovoga jutra, zadnjeg dana ove godine? Ovaj će dan, kao što je bila većina dana u godini, mnogima biti: trčanje. Mnogi će u novu godinu ući s glavoboljom nakon triježnjenja, s tjeskobom pred poslovima i životom.

Ljudi znaju provoditi vrijeme razmišljajući o prošlosti, tuže se na sadašnjost i boje se budućnosti.

Prvo: razmišljanje o prošlosti: obično se to, makar nakratko, čini 31. prosinca, a ne 1. siječnja u kojem se otvaraju vrata nove godine. Ipak, želimo danas malo razmisliti o godini koja odlazi, koja će potonuti u vječnost, o godini koja nam nije donijela samo oluje i crne oblake nego i sunčane dane.

Koji su bili tvoji najvažniji doživljaji? To ne mogu znati. Možda poslovni uspjesi, ljubav ili neuspjeh, nestašica, razočaranje ili gubitak voljene osobe?

Drugo: optuživanje sadašnjosti. Ništa nije lakše od optuživanja, kritiziranja, jadikovanja i psovanja. I kad se ljudi nađu u takvoj situaciji, tada im psovke nevjerojatno glatko teku, što inače nije slučaj kad su smireni. Ljudi se tuže na malu plaću, na prevelik porez, na raznorazne bolesti, na susjede koji bi morali imati više obzira. Svatko ima popis, registar tužbi i marljivo ih izvlači ako se radi o političarima, službenicima, o Crkvi, o ovom ili onom stanju u obitelji ili u tvornici.

No tuži li se netko zbog svojega ponašanja? Žali li se netko zbog slabe vjere ili zbog toga što je pogazio savjest? Žali li se netko zbog nedostatka ljubavi prema bližnjima, zbog neuviđavnosti?

I treće: strah pred budućnošću. Današnji je svijet zahvaćen nekom psihozom straha. Kako kršćanin stoji pred strahom? Dužnost mu je raditi protiv straha, i to može uspješno snagom svoje vjere. Ima solidan pod na kojemu stoji, stijenu za koju se drži. Temelj na kojem stojim naša je vjera u Krista, vjera koja nadvladava svijet, koja nam oduzima pretjerani strah.

"Ja sam s vama sve do svršetka svijeta" i s njim idemo hrabro u sljedeću godinu.

Ako danas razmišljamo o protekloj godini, onda u sebi moramo doživljavati i duboku zahvalnost zbog Božje milosti koja nas je vodila kroz mnoge muke i katastrofe, duboko smo zahvalni zbog Providnosti koja ne čini pogreške: pogreške pravimo mi, no njih ispravlja Isus uz našu otvorenost i spremnost na suradnju. Kroz njega i s njim svladavamo prošlost i budućnost.

Ako gledamo na sljedeću godinu, onda se ne moramo tjeskobno brinuti, nego svu brigu povjerimo Bogu koji nas nosi na svojim rukama, a mi se potrudimo držati za Njegovu ruku. Ako nam to pak ne uspije, onda budimo samo toliko udaljeni od Njega da nas On ipak još uvijek može pratiti svojim pogledom.

Želim ti takvu novu godinu u kojoj će nad tvojim životom i koracima biti Božja ruka i Njegov blagoslov.

TRI KRALJA

Današnji se blagdan naziva Bogojavljenje. Sadržaj mu je objavljivanje Božjeg veličanstva, no u narodu se udomaćio naziv Tri kralja. Čudno je kako su oni oduvijek privlačili kršćansku svijest. Već u prvim kršćanskim vremenima njihove su se slike nalazile po zidovima katakomba. Danas su nezamislive jaslice bez njihovih slika ili kipova. Zapitajmo se: "Zašto su nam toliko draga ta tri istočna kralja?"

Vjerujem da vas neću razočarati, ako kažem da to nisu bili kraljevi, dapače bili su puno više, oni su bili mudraci, učitelji kraljeva. U znanosti o religiji bili su na prvom mjestu u svojim narodima, odgajali su i savjetovali kraljeve, bavili su se astrologijom, zvijezdama. Jedne su noći ugledali na nebu neku novu zvijezdu. Mnogi su vidjeli tu neobično sjajnu zvijezdu, ali se nisu dalje zanimali, kao ta tri mudraca: što znači ta zvijezda, što se krije iza tog znaka, što ona pokazuje i što želi objaviti?

I krenuše na put, slijedeći zvijezdu. Ostaviše svoj siguran život, svoje namještenje, svoj zavičaj. Cilj je njihovog napornog i za ono vrijeme opasnog putovanja bio Jeruzalem. Željeli su se pokloniti novorođenom kraljeviću, o kome je u njihovim narodima živjela prastara predaja da će se pojavkom čudne zvijezde roditi kralj svijeta.

Ali su se začudili jer nisu našli narod u silnoj radosti zbog novorođenog, već su upoznali prestrašena kralja Heroda i zbunjene svećenike i pismoznance. Gdje je, dakle novi židovski kralj? Poslali su ih u Betlehem, no još jednom su bili iskušani. Nigdje nikakvog sjaja oko malog kralja, njegovi roditelji - neki siromašni ljudi. No, njihova čvrsta vjera učinila je da su pali na koljena pred siromašnim djetetom, pokloniše mu se i darovaše: zlato, jer će on vladati kao kralj, tamjan, jer će živjeti kao svećenik i mirnu, jer će umrijeti kao čovjek.

Koja je poruka ta tri mudraca, znanstvenika?

Osjetivši u sebi neki nutarnji zov, ostaviše sve. Istina je za njih puno više od časti i bogatstva. Taj je put traženja naporan, pun iznenađenja, no vjera i nada su neprestano unosile svjetlo i snagu koja ima je bila itekako potrebna u susretu s istinom, s Isusom bez kraljevske krune i žezla, bez svećanih i toplih odaja, bez straže.

Nalazimo se na početku nove godine, koja će proći u traženju i nalaženju Krista, kralja srdaca. Lako je naći kralja koji nosi krunu i drži žezlo te mu se pokloniti, no prepoznati kralja u siromaštvu, bijedi, osamljenosti, ranjenosti, u suzama i nemoći i kao takvome pokloniti mu se, pomoći mu i služiti mu - nije lako. Ali to znači slijediti i živjeti s Kristom, živjeti njegovim stilom. On se ne zanima u prvom redu za one kojima ide sve glatko u životu, koji su, rekli bismo, već u svojim genima predodređeni da uspiju u životu na bilo kojem planu. On se kretao među izgubljenima, ranjenima, grešnima, ostavljenima, prezrenima. Ako budeš želio ići za Kristom i služiti mu ove godine, naći ćeš ga upravo najviše među takvima.

IMATI VREMENA

Veselje je i slavlje oko dočeka Nove godine brzo iščezlo. Na različitim se životnim područjima zaključuju godišnji obračuni, inventure i statistike o onome kako se poslovalo, stavlja se potpis i pečat na dnu papira na proteklu godinu, na vrijeme koje nam je bilo darovano. Vjerujem da svatko od nas ima razloga za zahvalnost. Ne mislim na velike stvari o kojima svijet u ovim danima govori i zbraja, već mislim na one male nevidljive događaje života, jer zapravo najveći je dio života satkan od tih "malih" stvari: trenuci kada sam očuvao strpljivost, trenuci kad nisam izgubio hrabrost, trenuci poštenja, odricanja, požrtvornosti, ljubavi i zauzetosti.

Danas se zna najčešće čuti: "Nemam vremena." Neću reći da je uvijek, no često je to samo isprika za nepožrtvornost i neljubav prema drugima. Daj mi, Gospodine, da u ovoj godini imam više vremena za tebe jer se moj odnos prema tebi odvijao protekle godine kroz isprike i bježanja; da bih imao više vremena za sebe, prošle sam godine puno vremena uzimao za sebe, za svoj posao, za svoja zadovoljstva, no to nisu bili i trenuci kad sam nalazio sebe, kad sam osjećao mir u sebi. Želio bih imati više vremena za druge jer sam protekle godine živio prilično mimo njih, nisam im dopuštao da dođu do izražaja pokraj mene, nisam imao sluha za njihove unutarnje rane, nisam imao oka za ono što je drugome potrebno. Jer, imati vremena za te tri stvarnosti Bog, ja, drugi u kojima živim, znači imati ljubavi i svjetla za druge.

S Filipina nam je stigla priča o nekom kralju koji je htio postaviti za svoga nasljednika jednoga od dvojice sinova. Jednom i drugom dade pet srebrnih novčića i reče: "Napunite s nečim dvoranu našeg dvorca, a čime, to je vaša briga!"

"Kako s tim sitnišem napuniti tako veliku dvoranu?", umovaše prvi sin. No, sinu mu ideja. Ode, kupi slamu te njome do vrha napuni dvoranu. Drugi je sin nakon toga dao da se slama odstrani. Stavi na sredinu dvorane svijeću te je zapali. Tada kralj reče mlađemu: "Tvoj je brat dao novac za beskorisnu slamu. Ti nisi potrošio novac, ali si napunio dvoranu onim što ljudi trebaju - svjetlom!"

Da! Ova nam je godina darovana. Čime ćeš puniti dvoranu svog života? Bit će i beskorisnih stvari, ali ono što je za tu dvoranu potrebno jest Božje svjetlo, njegova riječ i milost. Njegovim ćeš svjetlom i ljubavlju jedino puniti svoje srce ako budeš imao vremena za Njega, za sebe i za druge. Konačno, sve ono u čemu nisi uspio, gdje si zakazao, svu prošlost, sve to stavi u ruke njegovog milosrđa. Sve ono lijepo i teško što ćeš doživjeti, svu svoju budućnost stavi u ruke njegove providnosti, a sve ono što jesi, ono što sada proživljavaš, sve ono što i kako živiš, svu svoju sadašnjost, sve to stavi u Njegovu ljubav!

SVIJEĆNICA

Danas slavimo divan blagdan, 40. dan poslije Božića, blagdan prikazanja Gospodinova u hramu. Što se sve u tih 40 dana dogodilo? Blagdani i svečanosti su zaboravljeni, godina se sa svojim brigama i problemima, a i s radostima, zahuktala.

No, je li se dogodilo nešto novo, jesmo li postali malo bolji, možemo li reći: "Božić nije prošao pokraj mene bez traga, ono što sam želio, to je ostalo, nešto od mira na zemlji o kojem je bilo toliko govora za Božić?"

Ovaj datum, 2. veljače, nije neki posebni datum, ali ima u Novom zavjetu i za nas posebno značenje. Četrdeseti dan poslije rođenja morali su židovski roditelji po Zakonu prvorodeno dijete prikazati Bogu, posvetiti Bogu. Tako se upravo dogodilo s malim Isusom kojega su Marija i Josip prikazali Bogu u Hramu.

Današnji se blagdan također naziva i Svijećnica i slavi se simbolom svjetla, blagoslovom svijeća.

Svijeće su prisutne u svim važnim trenucima našega vjerničkog života, život nam je praćen svijećom: svijetli pri svakom krštenju i pritom svećenik kaže: "Postao si svjetlo u Kristu, svagdje živi kao dijete svjetla." Kod prve pričesti djeca drže upaljene svijeće, svijeće su upaljene kod svete mise, na grobovima palimo svijeće.

Istočna crkva naziva ovaj blagdan: blagdan susreta. Susreću se dvije generacije: starac Šimun i Isus. Starac je ganut, smiren i radostan, susreo je Spasitelja, svjetlo svijeta, može biti sretan i spokojan. To je svjetlo za kojim je čeznuo i živio, to će svjetlo mnoge obasjavati i donositi im spasenje.

Kao što priroda bez Sunca umire, tako i čovjekovo srce umire u tami, nitko ne želi živjeti u mraku koji unosi nesigurnost i strah.

Što ti želi poručiti ovaj blagdan?

Želi te vratiti na tvoje krštenje, kad si bio donesen u hram, u crkvu, na trenutak kad je Krist-Svjetlo, Sunce, zasjao u tvom srcu.

Što je ostalo od toga svjetla i plamička, koliko sam bio i jesam svjetlo svijeta, ovisi o tome koliko sam se trudio da bude sve više Krista u meni!

Nadalje, današnji blagdan u nama budi zahvalnost prema roditeljima, kumovima koji su nas prikazali Gospodinu i tako omogućili da Krist zasja u nama; budi zahvalnost prema tolikim naraštajima kršćana koji su nam predali svjetlo kao dar, a i dužnost da to Svjetlo - Krista predamo mlađim generacijama. To je, mogli bismo reći, istinska, prava kršćanska štafeta.

I ovoga blagdanskog jutra susreću se u tebi te duboke stvarnosti i istine naše vjere. Nemoj skrivati taj plamičak pod posudu. Krist kroz tebe i preko tebe i danas želi zasvijetliti mnogima koji u sebi nose maglu i tamu. Budi njihov svjetlonoša, njihova svijećnica.

BLAGOVIJEST

Blagovijest je veliki događaj navještenja, navještenja Gospodinova, za devet je mjeseci Božić.

Ako želimo donekle rasvijetliti taj blagdan, onda je poželjno govoriti o Mariji. Ako o njoj razmišljamo, onda bi naša razmatranja trebali početi uvijek s njezinom vjerom, jer je Marija bila u svemu i prije svega vjernica, žena vjere. Sveti je Bernard u 12 st. napisao: djevica je vjerovala i u svojoj je vjeri začela, time se on nadovezuje i na Augustinovu izreku: prije nego je Marija začela Isusa u krilu, začela ga je u svom srcu. S pravom se može reći da su pisci prvih 4 stoljeća pridavali više pažnje Marijinu činu vjere kod navještenja, nego otkrivenju njezinog božanskog majčinstva kod rođenja Isusova.

Marija je bila odgojena u starozavjetnoj vjeri, a ipak s njom počinje Novi zavjet. Od sada nije više Bog u svojoj veličini beskrajno daleko, već je u svojoj čovječnosti veoma blizu. U Mariji se ispunjava ta preobrazba, pretvorba, koja - ako Bog postaje čovjekom - zahtijeva preobražaj vjere. U svom činu vjere dopušta Marija da Bog raspolaže njome ne samo preko njezina razuma i srca, nego i preko njezina tijela. Taj čin vjere oblikuje duboko čitav njezin život, ta je vjera zahvaćala sve ono što joj je život donio i nudio.

Marijin je odgovor na poruku navještenja bio jednostavno i potpuno predanje života po vjeri. U tom je trenutku bila potpuno pogodna Božjoj Riječi, Riječi koju još nije do kraja shvaćala, ali je na njoj željela izgrađivati svoj život. Od trenutka navještenja počela je za nju nepoznata budućnost, a njezin je jedini oslonac bila Riječ Božja.

Katkad te obuzima tako ljudska kušnja u kojoj želiš utvrditi vjeru, da točno znaš na čemu si. Ipak vjera isključuje upravo takav oslonac. Ne možeš ništa shvatiti, na nekoga se prikačiti. To uvijek znači: stavljati se na put, biti na putu. Uvijek moraš nešto napustiti, ostaviti i ne okretati se natrag. Ako ne ideš naprijed, ako se čvrsto držiš, hvataš svom snagom za nešto opipljivo i vidljivo, tada sužavaš svoju vjeru i stvaraš od nje nevjeru. To sužavanje vjere bilo je uzrokom Isusove smrti. Umro je zato jer se nije uklapao u zamišljenu sliku mesije kod farizeja. Ubili su ga jer nisu htjeli promijeniti vlastito napravljeno očekivanje sa stvarnošću Bogočovjeka.

Prava je vjera uvijek otvorena vjera, uvijek spremna na rast. Upravo je Marija imala takvu vjeru u kojoj je doživljavala iznenađenja jedno za drugim. Nije znala kamo će je Božja riječ voditi, ali je bila spremna čitavim životom slijediti je.

Danas se može susresti ljude koji se bune i žale zbog mnogih promjena u Crkvi, zbog mnogih izgubljenih nazovi sigurnosti. Tada se treba nasmiješiti. Kakve je tek promjene morala doživljavati Marija, a ipak se nije bunila, nego je ispunjavala tiho i ponizno taj prijelaz kao nešto samo po sebi razumljivo.

Svatko je od nas sposoban na velike stvari, samo ako se izruči i otvori Bogu, da se Otac nebeski može njime poslužiti.

POST

Po prastarom običaju svih religija pozvani smo u određenim vremenima na post. Islam npr. drži vrlo strogo Ramazan, mjesec posta, u kojem se tek nakon zalaska sunca jede i pije. Kod Židova su Mojsije i Ilija bili štovani uzori s obzirom na post.

Kršćani su označili četrdeset dana pred Uskrs kao vrijeme posta. To se nadovezuje na četrdeset dana Isusovog posta u pustinji neposredno pred javni nastup.

Ne smije nas čuditi da su opseg i strogost zapovijedi o postu u različitim vremenima također bile i vrlo različite.

Danas je podosta onih koji smatraju da uzdržljivost u jelu i piću nije više tako važna, no zato se uzdržljivost proširuje na druga područja života, u kojima se borimo protiv raznih oblika pohlepe i u tom se pokazuje religiozno sadržajni učinak pokore.

Kad stari običaj, način izgubi zanos i polet, tada će takvo pomicanje naglasaka biti uvijek potrebno.

Već je prorok Izaija predbacivao Izraelcima: "Je li to post koji se sviđa Bogu? Vi postite da se prepirete i svađate. Ne sastoji li se post, kakav Bog voli, u tome, da kidate nepravde okove i dijelite kruh svoj s gladnima?" (Iz 58,4-7).

Naša se odricanja trebaju uvijek nanovo potvrđivati u pravoj povezanosti sa svagdašnjicom: tko svoje strasti svladava i želi naći Božju volju, uspijeva u tome, ako to pošteno drži posvuda, na svim područjima života.

Dokaz, koji će pokazati istinitost našeg uvjerenja, naime, da Boga ljubimo iznad svega i blišnjega kao samoga sebe, može uvijek postati vidljiv u novim naporima. No, ne tamo, gdje to činimo kao od šale, gdje je najlakše, zato jer smo se na to navikli ili jer si time možemo stvoriti alibi, izgovor protiv Boga: "Pogledaj Bože, ja postim. Sada me pusti na miru sa svojim željama."

Danas smo postali osjetljivi za takve krive naglaske u pobožnosti. Neki tzv. isposnici dopuštaju pobožnost prema Bogu kao jedino dobro i tada put milosrđa prema blišnjima postaje prekratak. Takav način odmah baca sumnju na religioznu vrijednost njihovog posta, koji mnoge odbija.

Kršćanin će uvijek naći osobito poštovanje i simpatiju ako ostvari ono što se upravo kroz post, i ne samo kroz post sam, treba postići: čistoću svojih nakana i djelovanja te oslobođenje od bolesne težnje koja ide za posjedovanjem, za užitkom i bolesnom priznatošću.

U vremenu naduvenosti i oholosti, kakvo je ovo naše, manje se griješi kroz neumjerenost nego kroz oholu i bezdušnu samovolju.

S već spomenutim Izaijom doviknut ćemo tom vremenu: "Postite od nepravde!" Prihvatio si vanjski profinjeni stil života, ali ti strasti još uvijek zarobljuju duh.

Velik si rat možda okončao s prividno svetim riječima, ali zato vodiš neprestano lokalne ratove za svaku stopu samovolje i koristoljublja bez obzira na pravdu i ljubav.

Ništa manje nego i našim precima, potreban nam je poticaj u korizmenom vremenu koje ljekovito vraća ono što smo tjelesno i duhovno tako bez mjere prepustili trnju, pustinji i grabežljivcima.

USKRSLI - ŽIVOT

Živimo u pouskršno vrijeme, stoljeća prolaze, do konca svijeta kršćani će živjeti u pouskršnom vremenu, živjet ćemo od Uskrsloga. Sve ostalo bi bila prevara. Sv.Pavao kaže: Ako Krist nije uskrsnuo, onda je naša vjera prazna, uzaludna, onda smo još u grijesima. Onda radije jedimo i pijmo, jer sutra smo mrtvi(usp. 1Kor 15,17). Kakvu to stvarnost ispovijedamo u Vjerovanju "i uskrsnuo je treći dan"?

Svako mi jutro donosi radost: otvaram snene oči i vidim. Svaki mi novi dan donosi nešto lijepo ili ružno.

I nehotice mi iz srca izvire uzdah koji je topli, ljudski, kršćanski i čeznutljiv: "Ah, kako bih Te, Isuse, htio vidjeti. Želio bih Te vidjeti onako kako su Te vidjeli i gledali učenici nakon uskrsnuća. Rekao si da ćeš biti s nama u sve dane do svršetka svijeta. Spomenuo si i Tomi apostolu da su blaženi koji ne vide, a vjeruju. Da, mi vjerujemo, premda Te na način kako su Te vidjeli apostoli, ne vidimo, pomozí našoj nevjeri!"

Pristup u taj nedostupni svijet, u kojem sada jesi, prolazi teškim stepenicama kroz ovu našu dolinu suza, konačno to je put i život naše vjere.

Razmišljajući, bez možda neke dublje teološke refleksije, ne služeći se možda ni riječima Novog zavjeta - premda mi se čini da nije u suprotnosti - gledam ovaj naš teren, mjesto gdje čovjek živi i umire, plače i raduje se, postavljam pitanje: što bi bilo da Krist nije uskrsnuo?

Da On nije uskrsnuo:

apostoli bi se neprimjetno vratili iz Jeruzalema u Galileju svojim mrežama, svojim obiteljima, sjećajući se još neko vrijeme kako im je bilo lijepo s Isusom, govoreći o tim uspomenama svojim unucima;

Marija Magdalena i druge žene vratile bi se s groba umornim i teškim korakom, pune žalosti;

Dvojica učenika, koji su se nadali, nastavili bi putovanje kroz Emaus dalje i ne bi se radosno nikad vratili u Jeruzalem;

Toma Blizanac ne bi stavio prste u rane Uskrsloga;

Kršćane ne bi mučili i ubijali zbog nekog mrtvog čovjeka;

Čovječanstvo bi bilo siromašno za veliku duhovnu i kulturnu dimenziju, ne bi bilo divnih katedrala, ne bih susreo kao svećenik toliko divnih ljudi, ne bih vam, sada, ovaj trenutak govorio;

Da Krist nije uskrsnuo, tama bi ga povijesti progutala i sve bi bilo tako nezamislivo.

Vjerojatno mi želite sada reći: "Pa zašto nam to pričate kad je Krist uskrsnuo!" Da, zaista, Krist je stvarno uskrsnuo. On je živ! Želio sam posvijestiti tu veliku, najvažniju činjenicu od koje jedino možemo živjeti, s kojom i po kojoj jesmo kršćani. Nikakva molitva, nijedna riječ Novog zavjeta nema smisla i bez svake je vrijednosti ako nema Uskrsloga. Jedino si vjernik, ako živiš s uskrsnim Kristom.

USKRSLI - PRISUTNI

Ako naša vjera želi biti vjera, potrebno je da se neprestano korigira upravo kroz uskrsnu dimenziju.

Isusovo je uskrsnuće Božje djelo. Bog ga uskrisi od mrtvih svojom snagom, svojom silom. Novi zavjet osobito naglašava identičnost Raspetog s Uskrslim. Raspeti je Krist uskrišen, a nikakav drugi. Uskrsli je isti s Raspetim, ali na posve drugačiji način. Isus se uskrsnućem nije vratio u zemaljski život kao što se npr. Lazar, kojeg je Isus uskrisio. Krist se ne vraća na ovu razinu našeg života, u ovu raspadljivost. Sv.Pavao kaže: "Krist, uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt više njime ne gospoduje"(Rim 6,9). On je ušao u život koji je izvan dometa bilo kakve smrti, u novi način tjelesnog egzistiranja, to je uskrsno tijelo. Uskrsnuće je, nadalje, etapa na putu prema Ocu, prema uzašašću. Upravo jedinstvom uskrsnuća i uzašašća isključen je povratak u zemaljski život.

Opet naglašavamo, uskrsnuće je temelj naše vjere, a središnji dio, najvažnija dimenzija uskrsnuća su ukazanja.

Isusovo se uskrsnuće dogodilo bez svjedoka, nitko nije vidio na koji se način to dogodilo. To nije neki događaj na području vjere, duha, nego konkretan događaj, koji se dogodio na ovom našem terenu, u ovom svijetu i ukazanja su konkretizirala uskrsnuće u našu povijest.

Što se događalo između Uskrslog i svjedoka, očevidaca?

Inicijativa se nalazi kod Krista. Novi zavjet govori da se Isus ukazao, on se dao vidjeti. Nikakav napor ne bi pomogao apostolima da vide Isusa. Svjedoci su vidjeli Uskrslog zato što im se on sam dao pokazati.

Uskrsli se javlja tako da ga ljudi vide, ali im odmah i izmiče. Oni ga ne mogu zadržati. Javlja se i nestaje im s očiju. Svako ukazanje ujedno je i opraštanje od njih, Krist se nalazi na putu prema Ocu, prema uzašašću. Njegovo nestajanje jest činjenica da on sada pripada jednoj nedostupnoj Božjoj stvarnosti, a među njima ostaje prisutan po svome Duhu, zato on nadilazi i svoja ukazanja, ne može se zatvoriti u njih.

Ukazanja su se odigrala na razini osobnog susreta. Isus razgovara s apostolima, pokazuje im svoje rane, jede pred njima, pozdravlja se, blagoslivlje ih, potiče, tješi, šalje ih. Vidjeti Uskrsloga uključuje slušanje i osobno prihvaćanje.

Gdje susrećem Uskrsloga? Sv.Pavao kaže da "u njemu, doista, živimo, mičemo se i jesmo"(Dj 17,28). Vjera je otvorenost i rast, odvaljivanje kamenja s groba, svega onog što me zarobljava, udaljuje, što stvara nasipe i brane prema drugim. Živjeti u dubini svoga bića s Uskrslim i taj suživot dijeliti oko sebe, znači biti na liniji sa svjedocima i očevicima ukazanja te kroz život omogućiti drugima da im se Krist pokaže, da ga vide, da razgovaraju i žive s njim.

UKAZANJE - POSLANJE

Čitajući u Novom Zavjetu različite izvještaje o situaciji Isusovih učenika i ostalih koji su ga pratili, nailazimo, manje-više, na isti kalup. Bez Uskrsloga su prestrašeni, bez nade, razočarani, nemirni, ali kad se Krist pojavi među njima, postaju radosni i puni života.

Promatrajmo pod tim vidikom osobu Marije Magdalene.

Evandelist Ivan nam opisuje kako ona rano ujutro žuri na grob. Ljudski govoreći i sudeći njezin je put besmislen. Ona, žena, ne može odvaliti težak kamen s groba. Ali ljubav ne važe i ne pita za mogućnosti. Krist je tajna i sadržaj njezina života. No, grob je prazan, što će ona u životu bez Isusa i zato plače, ne može bez njega živjeti, nema budućnosti. Tko je jednom doživio Krista, taj se ne može više ničim zadovoljiti i ispuniti. Stoga je onaj koji je izgubio vjeru tragična egzistencija, ugasli krater, ocvali cvijet bez ploda u budućnosti.

U takvoj se situaciji Krist ukazuje Magdaleni u proslavljenom, uskrsлом tijelu, ali njezina prevelika bol ga ne prepoznaje. Međutim čuje iznenada svoje ime i koprena pada. Samo ju je on znao tako zvati. Njegov glas ima u sebi nešto neponovljivo, toplo i silno. Teško je prečuti glas Uskrsloga u životu. Magdalenin je odaziv predanje u ljubavi, baca mu se pred noge i grli ih. Uz poziv "Marijo!" povezano je i poslanje. Čovjek se ne može predati Isusu, a da se u isto vrijeme ne preda, posveti i okrene bližnjemu. Nema religiozne sebičnosti u kršćanstvu. Što čovjek primi, mora dalje dati, jer samo tada, ono što primi od Boga, postaje i darom za njega samog. Poslanje je bitno.

Žena je bila ta koja je prva došla na grob, prva kojoj se Isus ukazao, no ona ne razglašava okolo, nego mora javiti učenicima, a njihova je zadaća naviještati.

Služba žene je nenametljiva i pozadinska, ali nipošto manje važna od vidljive i vodeće službe muškarca. Tamo gdje u tome postoji harmonija, sklad, živi red koji je Isus htio. Bilo bi sasvim pogrešno poreći ženi svaku misiju, poslanje u Crkvi i za Crkvu. Apostolsko je poslanje podijeljeno muževima, no da kažemo današnjim ratnim rječnikom, žena ima udjela kroz "logističku" podršku.

Tako je žena bila prva koja je vidjela Uskrsloga, ali ne nastupa u javnosti, nego nosi tu radosnu vijest apostolima. Na toj se sceni Crkva nadahnjivala kroz stoljeća i prilagođivala svoje ponašanje.

Tvoje je ime urezano u Božje dlanove, imenom te tvojim zove. Njegov je zov ujedno i tvoje poslanje. I ovog se jutra upućuješ raditi u Njegov vinograd. On će biti, kao i uvijek, s tobom, a ti dijeli taj suživot drugima oko sebe.

USKRSLI - SREDIŠTE

Dvadeseto poglavlje Ivanova evanđelja završava velikim izvještajem o uskrsnuću. Učenici su doživjeli Uskrsloga u svojoj sredini. Međutim, ovom je evanđelju dodano i 21. poglavlje, koje počinje riječima "poslije toga", te riječi označavaju vrijeme prve Crkve, vrijeme zajednice nakon Uskrsa. Čini se da je ovo dodatno poglavlje napisano u zajednici i za zajednicu koja se nalazila u nekom sivilu i izgubljenosti s pitanjem: "Je li Uskrsli još s nama?"

Zajednica nema nikakvog plana što treba raditi i kamo dalje. U tom neplanskom raspoloženju Petar kaže: "Idem ribariti", ostali mu se šest apostola pridruže. Kao u praznim trenucima "hajde da nešto radim". Nad čitavim izvještajem leži nešto neobično i nejasno. Neki stranac, kojega ne poznaju, kaže im, njima iskusnim ribarima, da bace mrežu još jednom i oni poslušaju. U noći, u povoljnom vremenu za lov, ništa nisu ulovili, u svijetlo jutro mreža im se napunila. Stranac ih pita imaju li što za jesti i šalje ih na obalu, a tamo je već bilo nešto za doručak. "Nitko se nije usudio pitati ga: tko si? Jer su znali da je Gospodin"(Iv 21,12).

Opet sasvim dva različita raspoloženja. Učenici bez Uskrsloga i učenici s Uskrslim.

Kroz povijest Crkve neprestano se ponavlja ovaj izvještaj. Svatko ga od nas može pronaći u životu svoje vjere. Trudimo se, okolnosti su povoljne kao i ribarenje noću, no trud i konačni rezultat su prazne mreže.

Je li to situacija ako Uskrsli nije u našoj sredini, ako središte naše vjere nije Krist? I u tom neuspjehu i slomu najednom susret s Kristom koji stoji na obali. Obala je njegov uskrsni svijet, odatle se sve mijenja, odatle mora svatko raditi i biti nanovo poslan i tek tada će biti blagoslova i rezultata. Sada šalje Krist i ono što se nije učinilo, kad smo s ljudskom logikom bili sigurni da nema promašaja, događa se upravo u suradnji s Uskrslim. Ono što je besmisleno i bez izgleda, preobražava se u puninu i život.

Svaki ti dan postavlja Isus pitanje: "Imaš li što za jesti?" Ima li nečeg kod tebe od čega možeš živjeti? Pa trudio si se i radio čitavu noć, no možeš li od toga živjeti? Sav trud na temelju vlastitog planiranja ne donosi nikakav urod, nešto od čega bi se moglo živjeti. Ako središte tvoje vjere nije uskrsli Krist, sve je uzalud, ti nemaš vjere i ne možeš živjeti. To je neophodno i nezaobilazno iskustvo u rastu vjere. Upasti u situaciju u kojoj se Kristu nakon posla moraju pokazati prazne ruke, prazne mreže. Zatim hrabro ostaviti svoje planove, vidjeti i čuti glas Uskrsloga s obale, učiniti ono što On kaže, jer On jedini puni tvoje mreže i prazne ruke, hrani tvoje gladno srce i tako ti omogućava da možeš uvijek ponuditi hranu gladnome, bližnjemu.

UZAŠAŠĆE

Kristovo Uzašašće ili Spasovo. Krist odlazi k Ocu, to ispovijedamo u Vjerovanju: uzašao na nebo: sjedi s desne Ocu! Njegov odlazak počeo se zapravo događati samim uskrsnućem koje je bilo samo etapa na putu prema Ocu. Svako ukazanje učenicima istodobno je i opraštanje od njih.

Obično znamo reći da je Isus otišao na nebo, da je On na nebu. U staroj gnostičkoj mitologiji nebo je bilo najgornji kat ovoga materijalnog svijeta. U pučkom shvaćanju nebo je "prazan prostor" u koji ulazi Isus, a potom i drugi ljudi. Svatko si pokušava predložiti nebo. Ono što moramo razlučiti i odlučiti jest postaviti pravo i ispravno pitanje! Je li ispravnije pitati: gdje je nebo ili što je nebo? Sigurno, moramo se pitati što je nebo?

Jer ono nije neki prostor, nešto gore u visini, dolje, lijevo ili desno, nego je to dimenzija, nov način egzistiranja, postojanja. Možemo reći da je nebo dimenzija koja nastaje kad stvorenje konačno dospije do Boga. Konkretno, nebo je nastalo u onom trenutku kad je prvo stvorenje definitivno, čitavim svojim bićem, svojom materijalnošću došlo do Boga. Isus, možemo konačno reći, nije unišao u nebo, nego je nebo nastalo njegovim uskrsnućem i uzašašćem. Moglo bi se kazati: nebo je duhovno tijelo Isusa Krista. Sve oznake preobraženog, uskrsnulog tijela, kao što su npr. nemogućnost patnje, besmrtnost, pokazuju da je to tijelo prožeto duhom, potpuno u vlasti duha, svladana su sva otuđenja i zapreke koje su ga ovdje ograničavale. Nebo je stvarnost koja već ulazi u ovo vrijeme, vrijeme dotiče vječnost. Nebo je već tamo gdje je Krist prisutan po vjeri, ufanju i ljubavi. Kad Pavao kaže da je naša domovina u nebesima (Fil 3,20), da smo s Kristom preneseni u nebo (Ef 2,6), onda on time opisuje početni oblik neba u kojem ljudi po vjeri, ufanju, ljubavi i strpljivosti borave s Kristom već kod Boga. Taj se početak neba očituje na različite načine: kroz pravednost, otkupljenje, mir, oproštenje, slobodu, ljubav. Svako vrijeme stavlja posebne naglaske u ostvarivanju tog neba. I za nas u naše vrijeme važno je pronaći prave izraze, načine kojima se može izražavati, naviještati i živjeti uskrsnuće koje je usmjereno i već uklopljeno u uzašašće, u proslavu, u nebo.

Najplodniji će biti pojam slobode u Kristu, slobode od grijeha, od smrti, od gladi, od svakog otuđenja.

Kristovo uzašašće nije samo proslava za njega, to je i trijumf za nas jer se nalazimo na putu Onoga koji je prvi od braće i sestara došao do Boga. Isusov put Ocu i naš je put u svijet koji čeka na nas. Idem pripremiti vam mjesto, kaže Isus. Bez nade nema života, ostajemo prikovani na pola puta. Kao što se nadamo plodovima voćke, čekamo, brinemo se da donese svoje plodove, tako je i s očekivanjem neba koje je već ovdje, doduše, kao u pupoljku, u cvijetu, u zametku, dok ne dođe do konačna ploda. Jednostavno rečeno: nebo je plod naše nade.

Želim vam pouzdano putovanje ovim svijetom s nadom u srcu i s velikom radošću da ćemo se konačno susresti i biti vječno zajedno!

TIJELOVO

Što je ta svetkovina Tijela i Krvi Kristove ili Tijelovo ?

Spominjemo se Isusove Posljednje večere s učenicima, kada je ustanovio Euharistiju, sv. Misu, uzevši kruh i vino: "Uzmite i jedite ovo je tijelo moje, uzmite i pijte ovo je krv moja."

Stara je narodna mudrost da jelo i piće drže tijelo i dušu na okupu, i ako bolesnik izgubi apetit, tada je liječnik u brizi da će se izgubiti tjelesna i duševna snaga i konačno sam život.

Mahatma Gandhi, koji je svoj indijski narod vodio u nezavisnost kroz nenasilje, jednom je rekao: " Na svijetu ima tako puno gladnih ljudi da im Bog samo u obliku kruha može doći." Isus je upravo uzeo kruh i vino, koji pripadaju elementarnim sredstvima tako potrebni za život, da bi kroz te znakove pokazao veliku tajnu, tajnu Božje ljubavi.

Kruh i vino u Euharistiji su više nego simboli, više nego znakovi koji upućuju. Kruh i vino, posvećeni na oltaru, sadrže realnost, stvarnost, istinsku prisutnost Isusovu, njegovo tijelo, njegovu krv, događaj njegove smrti i uskrsnuća.

Dopusti danas posve mirno da ti ovi simboli govore, jer ti oni pomažu, da ono što se nevidljivo u velikoj tajni događa - tj. tvoj susret s Isusom - dublje shvatiš, također i s tjelesnim osjetilima, a ne samo nutarnjim očima vjere!

Kršćani su od samih početaka pa sve do danas, a tako će biti sve do svršetka svijeta, dobivali snage i svjetla upravo okupljajući se kao zajednica oko oltara s kojeg ih je Krist hranio i davao im život.

Sjeti se da pripadaš također i jednom narodu koji putuje prema vječnoj domovini. Možda ti je izbljedio taj doživljaj. Obnovi ga! Pođi u crkvu, u koju si možda kao dijete zalazio, ili potajno u odrasloj dobi, pridruži se opet tom narodu kojemu si oduvijek pripadao. Možda nećeš puno razumjeti, ali ćeš u sebi doživjeti toplinu, mir i radost, a to su znakovi koji ti govore da ti je Krist, za kojim gladiješ, taknuo dušu i da te želi nahraniti i oživjeti. Neka te on takne, pokrene i privuče sebi; vjeruj mi da ćeš naći mir za sebe i svoje bližnje.

PREOBRAŽENJE

Blagdan Preobraženja Gospodinova se u nekim krajevima zove i Božje lice. Isus povede Petra, Jakova i Ivana na goru i preobrazi se pred njima. Lice mu zasja kao Sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlost. Iz oblaka se začu glas: "Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U njemu mi sva milina! Slušajte ga!"

Veliki događaj Kristova otkrivenja kao Mesije, kao onoga koji ispunjava obećanja i kao ljubljani sin Božji koji je svojim djelima i životom ljudima pokazivao Božju ljubav.

Svatko od nas treba prijatelje, ljude čija nas blizina obogaćuje, ljudi koji bude želje, čežnje i nadu u nama da budemo kao i oni.

Već preko 2000 godina izlazi silna svjetlost. Na koga padne Galilejčeva sjena, doživljava dragocjeno iskustvo koje mu govori da je na svijetu bio čovjek koji nije bio samo bez grijeha, nego je on sam bio nebo na zemlji: ozdravljao ljude, donio zapovijed ljubavi, mirotvorce proglašavao blaženima, hranio gladne, tješio žalosne...

Lako možemo shvatiti njegove suvremenike koji su toliko čeznutljivo htjeli biti u Njegovoj blizini da ga više nisu željeli napuštati. Apostoli su iz dana u dan živjeli s njim, upijali nebo.

Priželjkujemo si onu Petrovu i Ivanovu iskrenost, kad su stupili pred židovsko vijeće koje im je zabranjivalo da uče u Isusovo ime, a oni su im odgovorili: "Nemoguće je ne govoriti o onome što smo vidjeli i čuli."

Što su sve doživljavali učenici, a nije zapisano u Sv. pismu! Svjedoci preobraženja na Taboru, očevici Uskrsloga, primatelji Duha Svetoga. No ipak, usprkos svih izabranja, bili su ljudi kao ti i ja. Isus ne traži samo da budeš kao on nego nam pokazuje i put kako možemo postati njemu slični.

Bit ćemo mu slični ako se okrenemo i Bogu i čovjeku. Ako gladne hranimo, tažimo žeđu žednima, primamo strance i izbjeglice, posjećujemo bolesne, ne otpisujemo zatvorene, postajemo tada preobraženi ljudi, tada s pravom nosimo u sebi ime Isusovo jer ne govorimo samo: "Gospodine, Gospodine", nego izvršujemo volju Očevu.

Što doista jača apostole i neizmjerni broj svetaca i kršćana pa oni postaju dobročinitelji čovječanstva? Oni nam bez iznimke pokazuju vlastiti doživljaj Tabora i govore nam: "Isus je bio više nego dobar čovjek. Kod svojega životnog Tabora prihvatili smo glas Božji: Isus je moj ljubljani Sin, slušajte ga. I zato što ga slušamo, činimo dobro ljudima. Zato smo postali i vaši prijatelji."

Imaš li prijatelje koji prijateljuju s Kristom, koji u svojem životu imaju iskustvo Tabora, gdje ih svjetlo obasjava i s tim svjetlom omogućuju i tvoje životno putovanje?

ALELUJA ZEMLJE

Uskrsna se radost na različite načine, kao tisuću potočića, slijeva u jednu riječ: Aleluja, hvalite Boga!

Prema toj radosti liturgija Crkve usmjerava nas riječima: Zbog tvog uskrsnuća, Kriste, nebo i zemlja kliču od veselja!

Zašto nebo i zemlja treba da kliču zbog Kristova uskrsnuća? Zato što je tom činjenicom u svemiru započelo nešto novo i nečuveno.

U kojoj mjeri?

Želimo o tome razmišljati, započinjući riječima francuskog isusovca patra Teilharda de Chardina, prirodoslovca i pjesnika. On kaže: svemir postaje kristificiran, okristovljen. Taj je izraz nov, ali ne kaže ništa novo jer ponavlja, samo s novom riječi, ono što je sv. Pavao davno napisao na mnogim mjestima.

Čitamo u Poslanici Kološanima: On - Krist - je Glava Tijela, Crkve; on je Početak, Prvorođenac od mrtvih, da u svemu bude Prvak (1,18).

On je slika Boga nevidljivoga, Prvorođenac, prije svakog Stvorenja. Ta u njemu je sve stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo Prijestolja, bilo Gospodstva, bilo Vrhovništva, bilo Vlasti - sve je po njemu i za njega stvoreno: on je prije svega i sve stoji u njemu (1,15-17).

Evandelist Ivan o njemu piše u Otkrivenju: Ja sam Alfa i Omega, govori Gospodin Bog - onaj koji jest i koji bijaše i koji dolazi, Svevladar (1,8).

Zbog Kristova se uskrsnuća radost neba i zemlje proteže na čitav svemir, na sve elemente stvaranja. Ne mislim ovdje na kemijske elemente, nego na četiri glavna elementa kako ih nabraja Starina, a to su: zemlja, voda, vatra i zrak.

U kojoj mjeri ti elementi sudjeluju u Kristovu uskrsnuću i koliko oni kliču od veselja s nama ili, bolje rečeno, kroz nas?

Počnimo sa zemljom. Mislim na čvrstu, opipljivu tvar kakvu susrećemo u svojem tijelu i u čvrstom stanju naše zemlje.

Što se u uskrsnuću dogodilo s tom tvari?

Time što je Isus kao uskrsli napustio grob, tvar se promijenila, postala je preobražena, ulazi za svu vječnost u Presveto Trojstvo. Za svu vječnost ta tvar, od koje je Krist prihvatio svoje tijelo, ostaje povezana s Božanstvom. Tvar je postala kristificirana, okristovljena i zbog toga radosno s njom kličemo. Zbog toga materijalist, polazeći odatle, može sa mnom pjevati pohvale tvari i zemlji. On će moći o tome nešto reći, ali ću ga u svakom slučaju nadmašiti jer znam nešto o čemu on nema pojma, a to je:

U Kristu je tvar postala vječna i besmrtna. Čitav se svemir raduje zbog okristovljenja tvari.

Svećenik ili đakon u Exultetu, hvalospjevu u uskrsnoj noći, pjevaju kako zemlja treba da kliče od radosti.

Zbog Kristova uskrsnuća i našega nadolazećeg uskrsnuća, imamo više strahopoštovanja pred tvari nego svi materijalisti. Radujem se i zbog zemlje, cvijeća, planina, beskrajnih oblika tvari, a i zbog našeg tijela koje je povezano s takvom uzvišenošću.

Neka glasno i snažno kliče zemlja aleluja, Tebi Bože!

ALELUJA VODE

Ako zemlja sudjeluje u uskrsnoj aleluji, tada i voda pjeva hvalu Bogu. U uskrsnoj noći kod blagoslova vode slušamo divan hvalospjev o vodi nad kojom je na početku stvaranja lebdio Duh Božji da joj dade snagu, da je učini blagoslovnom. Ta voda pak u općem potopu dobro slikovito predočava smrt i život. Voda je izvirala u raj u granala se u četiri rijeke nad zemljom. Izlazila je iz stijene da bi okrijepila Izraelce. Bila je pretvorena u vino na svadbi u Kani. Nosila je Isusa kad je išao po jezeru. Isus je ušao u vodu rijeke Jordana da bi ga Ivan Krstitelj krstio. Nadalje, iz njegova su boka istodobno potekle krv i voda. Vodom treba da budu kršteni svi u Ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Otada iz vode krsnoga zdenca izlazi novi narod, nebeski naraštaj. Voda se raduje što je nosilac i posrednik novog života, Kristova života i zato ima sve razloge da sudjeluje u uskrsnoj radosti i da pjeva aleluju. Sprema je za novo rođenje čovjeka, postala je plodna Duhom Svetim tajanstvenim posredovanjem njegova božanskog daha, primila je snagu da nas može posvećivati.

Već po samoj prirodi voda je stvorenje koje treba voljeti.

Pada li kiša s neba, teče li potocima i rijekama, skuplja li se u zdencima, u jezerima i morima, uvijek je u gibanju, uvijek želi biti bistra i čista, i ako postane onečišćena od tvornica i kanalizacije, tada joj nije ništa preče nego da se oslobodi prljavštine i da tako ponovno nađe svoju bistrinu.

Krist je ljubio vodu i stavio je u odnos sa svojim djelovanjem u svijetu. Na Jakovljevu zdencu rekao je Samaritanki: Tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne, neće ožednjati nikada: voda koju ću mu ja dati postat će u njemu izvorom vode koja struji u život vječni (Iv 4,14).

Uskrsnućem od mrtvih Krist vodi daje snagu da posreduje milosni život. I zbog toga voda ima razloga slaviti s nama Uskrs. Ona pjeva aleluju kad pada kao kiša s neba. Pjeva aleluju kad se spušta s gorskih vrhova u nizinu. Pjeva aleluju u šumu mora. Sudjeluje u okristovljenju svijeta i kliče s nama radosni aleluja.

ALELUJA VATRE

Svake godine uskrсна noć počinje blagoslovom vatre. Tada svećenik na uskrсну svijeću upisuje brojeve godine, slova Alfa i Omega i križ te kaže:

Krist jučer i danas, Krist početak i svršetak, Alfa i Omega. Njegova su vremena, njegova su stoljeća, njegovo je gospodstvo i kraljevstvo kroza sve eone vječnosti. Po svojim svetim ranama neka nas čuva i štiti Krist Gospodin.

Tada se uskrсна svijeća zapali kod blagoslovljene vatre i svećenik govori: Svjetlo Kristovo, noseći zapaljenju uskrсну svijeću u tamnu crkvu. Ta nas svijeća podsjeća na vatreni stup koji je svijetlio Izraelcima prilikom egzodusa, izlaska iz Egipta. Na tom, da tako kažemo, vatrenom stupu pale se svijeće i srca vjernih koji kliču uskrsnome Kristu.

Ja sam svjetlo svijeta. Tko mene slijedi, neće hoditi u tami nego će imati svjetlost života (Iv 8,12).

U prvom poglavlju svojeg Evanđelja Ivan je napisao: Svjetlo istinito koje prosvjetljuje svakog čovjeka, dođe na svijet.

Svjetlo je onaj element koji se nalazi u Duhu, svjetlo koje struji i prosvjetljuje kroz njegovu puninu tajne. Ljudski razum ne može do kraja otkriti njegovu tajnu. Svjetlo nam naviješta aleluju, Kristovo uskrsnuće na koje nas uskrсна svijeća podsjeća u svim crkvama.

Svjetlo osvjetljava cijeli krug zemaljski. To je svjetlo znak Kristov posvuda. Svjetlo svijeta, svjetlo svih sunaca i svih zvijezda pjeva s nama uskrсну aleluju.

S tri mladića u užarenoj peći pjevamo hvalu svjetlu i svemu gorućem:

„Sunce i Mjeseče, blagoslivljajte Gospoda,
Zvijezde nebeske, blagoslivljajte Gospoda,
Ognju i žare, blagoslivljajte Gospoda,
Munje i oblaci, blagoslivljajte Gospoda.“

U pokojničkoj liturgiji molimo da bi vječno svjetlo bilo nad njima i da bi ih obasjavalo.

Evanđelist Ivan izvještava nas u Otkrivenju o tajni nebeskog Jeruzalema u kojem neće više biti noći ni tame, jer će svjetlo tog grada biti jaganjac, Krist. On ljubi svjetlo koje na svoj način s nama pjeva uskrсну aleluju.

ALELUJA ZRAKA

Elementi: zemlja, voda, vatra i zrak uvučeni su u radost uskrsnog vremena.

Još nam ostaje da osvijetlimo aleluju, hvalu zraka s obzirom na okristovljenje svemira.

I atmosfera naše zemlje, zrak, vjetar i oluja slave s ljudima aleluju, Kristovo uskrsnuće.

Na početku stvaranja lebdio je Duh Božji, dah Božji nad vodama. Bog udahnuje svoj duh, dah u ljude, dah života. Pri svakom udisaju udišemo zrak koji nam omogućuje da živimo. Tamo gdje više nema zraka, tamo nastaje smrt. Stoga je razumljivo da je dah slika za Duha Svetoga. U uskrsnoj noći kod blagoslova krsne vode svećenik triput čini znak križa nad vodom i nakon toga uranja uskrsnu svijeću u krsni studenac. Vodi se posreduje Duh Sveti i time krštenici mogu biti nanovo rođeni iz vode i Duha Svetoga.

I zrak je time izabran da pjeva aleluju, da slavi Uskrs, da bude nosilac Duha.

Orgulje u našim crkvama koriste se zrakom i s pomoću bezbrojnih svirala pretvaraju ga u divni aleluja. Mi činimo isto kad udišemo zrak i pjevanjem ga pretvaramo u radosni aleluja.

Tako su četiri elementa zemlje slavila s nama uskrsnuće i pjevala aleluju jer su određeni da postanu okristovljeni, da budu povezani s Kristom jer se nalaze u njegovoj službi.

Naše tijelo sadrži spomenuta četiri elementa: dobar dio čvrste zemlje, vrlo velik postotak vode, tijelo je grijano kroz vatru srca, kroz život, tijelo udiše i izdiše zrak. Svi su elementi obuhvaćeni u živoj osobi čovjeka preko njegove duše, njegova duha. Sve se ulijeva u osobno jedinstvo, sve je ugrađeno i vođeno u Tijelo Kristovo čiji smo dio. S njim smo ustali od mrtvih i zbog toga čitav čovjek dušom i tijelom pjeva aleluju.

Cijeli je svemir, ponavljam, pozvan da bude okristovljen.

Zemlja, voda, vatra, zrak, sve je stvoreno kroz Krista i po Kristu. Zbog toga svi pjevaju aleluju i naviještaju Kristovu vladavinu, njegov vječni život, njegovo uskrsnuće od mrtvih.

RAJ - DA ILI NE

Želi li svatko od vas živjeti u raju? Reći ćete: suvišno pitanje, pa tko to ne bi htio. Sigurno, u veličini čovjekove čežnje leži vrijednost i uzvišenost njegova života.

Gledajući čovjeka, vidimo kako već ovdje na zemlji želi oko sebe napraviti raj po svojoj zamisli. Muči se, trudi se, trči okolo samo da bi mogao što više priskrbiti i uložiti u taj svoj raj. No, u raju, kako nam govori Biblija, nije trebalo prolijevati znoj. Adamu i Evi to se dogodilo tek kad su bili istjerani iz njega.

Što je to raj? Predodžbe i slike o raju prastare su i susrećemo ih kod mnogih naroda. Raj nije uvijek vrt; on može biti i zlatni grad ili otok usred mora. Za jedan takav raj saznajemo iz Biblije i izvanbiblijskih izvora. U Bibliji se raj spominje i opisuje tada kada biblijski pisci žele opisati sreću ljudi i posljednjih vremena (usp. Jr 11,6-9; Ez 47) ili kad su, vjerom nadahnuti, opisivali Jeruzalem (usp. Ps 46 i 48). Iz toga možemo sebi predočiti cjelinu i sliku raja kakav Biblija predočuje sebi.

Raj je slasni vrt, "Božji vrt" (Ez 28,13). On je tajanstvene, vatrene naravi, pun blistavih skupocjenih dragulja (Ez 28,13s). Čuvaju ga kerubini, životinjski likovi s krilima (Ez 28,14.16 i Ez 1,5-12). Nalazi se na visoku brdu (Ez 28,14), na krajnjem sjeveru (Iz 14,13), diže se visoko iznad zemlje (Ez 28,17), dapače iznad zvijezda (Iz 14,13), seže do neba (Iz 14,12). Iz raja istječe čudesna rijeka koja je puna riba i pustinju pretvara u vrt. Na njezinim obalama raste čudesno drveće, čije je lišće ljekovito i plodovi slasni za jelo (Ez 47,1-12).

Tri su značajke mitskog raja u Bibliji i izvan nje:

* raj je slastan; već samo ime "Eden" što znači slast, naslada, upućuje na to značenje; živjeti u raju čar je i radost; on je bogat i lijep. Trpljenje, muka i smrt nemaju u njemu mjesta.

Zatim:

* raj je siguran; visoko brdo, daleki otok, velike rijeke koje ga optječu, strašni kerubi koji ga čuvaju i štite, nikakav ga neprijatelj ne može ugroziti, u raju je čovjek na sigurnu mjestu.

I na kraju:

* raj je nedostižan; čovjek ne može - bar ne sada - naći ulaz u nj. Ljudima je pristup onemogućen, svaki pokušaj propada jer je brdo previsoko, more predalako, a rijeka preduboka.

Stoga se u svim pričama o raju krije i neka sjeta. Čovjek čezne, ali mu se čežnja ne ispunjava.

Što je, dakle, raj tih mitova? Čovjek je njime opsjednut, opsjednut je čežnjom za njim. A ta je čežnja i te kako stvarna jer ga tjera k dobru i zlu. Kad raja ne bi bilo, čovjek bi bio pošteđen mnogih muka: bio bi zadovoljan svijetom kakav je sada. Zato ne možemo reći: raja nema! No, on nije nikada ostvaren! On se čovjeku nudi, ali mu se isto tako i uskraćuje, raj nije prestao, ali je nedostižan.

Pisac koji je pripovijedao povijest o Adamu i Evi, preuzeo je tu sliku. Tog su pisca nazvali Jahvist zato što za Boga upotrebljava ime Jahve. Živio je za vrijeme kralja Salomona, u 10. stoljeću prije Ostaje istina da svatko od nas svakoga trenutka izgrađuje neki svoj raj.

JE LI RAJ IZGUBLJEN?

Kakav nam to raj opisuje pisac imenom Jahvist. Ako ne gledamo na drvo života i drvo spoznanja dobra i zla, vidimo da u raju nema elemenata koji bi nalikovali na bajku: raj je vrt, nije zemlja besposličara; čovjek, kako čitamo u Knjizi Postanka u 2. poglavlju, radi u vrtu, obrađuje ga i čuva (Post 2,15). U njemu se nalazi drveće s kojeg čovjek može jesti plodove, u njemu ima vode u izobilju i tu žive Adam i Eva i životinje.

Gledajući ovakvu situaciju, zapažamo da tu nema ničega izvanrednog i nedostižnog, da je sve realistično. To je zapravo raj nomada koji putuju kroza suhu stepu, kroz pustinju, muči ih žeđa, slabo se hrane, sunce ih prži. Traže sjenu, svježju vodu, dobru hranu, traže jednostavno oazu. Ili je to raj zemljoradnika koji se muče na kamenitu tlu koje im mučno donosi plodove, bore se da im vjetar ne rasprši malo plodne zemlje s tog kamenjara. Oni čeznu za dobrom, plodnom i bogato navodnjenom zemljom koja je zaštićena od divljih životinja koje bi im mogle uništiti ljetinu - to bi bio njihov raj, to je ideal seljaka.

Strukturu raja možemo ocrtati još jasnije. Znamo da je raj bio izgubljen za ljude jer su bili istjerani iz njega. No, što je to bilo izgubljeno? U 3. poglavlju Knjige Postanka (Post 3, 17.19) čitamo da se čovjek izvan raja mora mučiti. U raju mu je posao bio lagan. Njiva, simbol svijeta, dragovoljno mu se podvrgavala, tvar se nije odupirala. I ne samo tvar nego ni životinje (usp. 3,14). Između njih i čovjeka vladao je mir. To ne znači da su bili jednaki, nego to je mir među onima koji žive zajedno. Čovjek nije bio bilo kakav gospodar, nego je bio apsolutni gospodar.

Što još možemo otkriti da je bilo izgubljeno, a sada u životu čovjekovu nailazimo na potvrdu? Izvan raja Eva rađa u mukama, život nastaje u mukama. U raju muka i bol ne pripadaju životu. U raju se zapravo otkriva pravi ljudski svijet za kojim čeznemo i trudimo se ostvarivati ga sada u naporima i žrtvama. To je svijet u kojem ljudi žive zajedno u skladu, bez ratova, prepirki i ubijanja, svijet gdje ljudi surađuju i drže se, a ne bježe jedni od drugih. To je svijet u kojem se tvar i životinje na različite načine podvrgavaju čovjeku. Svijet u kojem život ne donosi i nije uzrok patnjama i bolima. To je svijet u kojem je Bog blizak čovjeku, u kojem čovjek Boga doživljava kao prijatelja.

Kao da smo opijeni tim mislima, a one su tako bliske, tako lako ostvarljive. Ili je to pak utopija, nešto nestvarno, nešto što nema mjesta? Leži li taj raj izvan naših mogućnosti? Je li on doista i neopozivo izgubljen? Možda ga još možemo naći među nama u ovome svijetu.

OSTACI RAJA

Je li raj stvarno i neopozivo izgubljen ili ga možemo naći u nekim elementima čovjekova života? U izvješću o raju pisac, koji se zove Jahvist, govori o rijekama koje dotječu iz rajskog izvora. Rijeke su slika sve plodnosti i sveg bogatstva ovoga svijeta. Raj, dakle, prema njegovoj poruci, nije sasvim nestao. On još djeluje u ovom našem svijetu. Gdje ima plodnosti, skupocjenosti i bogatstva, gdje - da ostanemo u mitu - postoje rijeke slatke vode, gdje ima tamjana, finog zlata i skupocjenih dragulja, tu je raj nadomak ruci. Raj nije, dakle, sasvim izgubljen. Svijet je, kad god obdaruje čovjeka, ostao raj sve do današnjeg dana.

Mnoge su stvari iz raja opet postale stvarnost, a bile su se izgubile.

Primjerice, tko još u našoj okolini crnči "u znoju lica svoga" (Post 3,19)? Sigurno, moramo se mučiti, no ipak je prestalo mukotrpno crnčenje, leđa se baš ne savijaju pod teretom posla, nestalo je ropske sudbine. Čovjek treba da radi, uostalom to spada u raj kako smo kazali. No, općenito gledano, čovjek danas radi lakše.

Nadalje, koja to žena danas stenje pod okrutnom vlašću svojega muža? Prošla su vremena kad su ženu računali među muževljevo vlasništvo, kao i vola, magarca i ropkinju (Izl 20,17).

I gdje se to ljudi moraju neprestano izlagati životnoj opasnosti braneći se od divljih životinja? Čak su i divlje životinje, od neprijatelja, postale skupocjen posjed za čovjeka.

Mnogo je toga što je Jahvist prije 3000 godina oplakivao kao izgubljeni raj danas ponovno stečeno. Raj je, čini se, stvarna mogućnost ovoga svijeta. Raj je stvarnost, no to ne znači da bi trebalo da u njega samo uđeš pa da budeš sretan, već ga treba ostvarivati svojim silama i to je proces koji se postupno ostvaruje u životu svakog čovjeka. Je li, dakle, čovječanstvo na putu prema raju? Ono što je bilo izgubljeno, ponovno smo donekle stekli, no raj kao cjelina i dalje ostaje izgubljen. Ostaju muka i trpljenje, ostaju divljaštvo i ratovi. U traženju raja čovjek gura drugoga što dalje od vrata raja. Raj je, zapravo, mogućnost koja nam je stalno nuđena, na trenutke postignuta, ali u biti proigrana šansa. Naša je povijest povijest izgubljenog raja, ali i bitka za raj. Koliko mu se više približavamo, toliko nas nešto drugo u nama stalno odvraća od njega. Što to stoji između nas i našeg cilja? Što je to što će te i danas sprečavati da budeš sretniji, zadovoljniji i mirniji u svojem srcu? Što te to koči da ne možeš do kraja ostvariti ono što ti se u srcu začelo kao svjetlo, dobro i plemenito? Zašto moraš doživljavati da si neprestano opterećen križem, a katkad čak i pribijen na njega, a u tebi se neprestano rađa čežnja za vlastitim uskrsom, tj. rajem?

PUT DO RAJA

Što sprečava čovjeka da bude sretan? Zašto u sebi osjećamo nedostatak i nedorečenost, zašto ne možemo potpuno postići ispunjenje čežnje za rajem?

Odgovor možemo naći u grijehu nakon kojega su ljudi bili istjerani iz raja. Što je bio početak zla i nesreće za čovjeka? O tome su ljudi mnogo razmišljali i nudili različite odgovore.

Najbolji pristup tome nudi nam svršetak priče, odnosno svršetak boravka ljudi u raj. Bog prebacuje najprije ženi, a onda muškarcu i oboje se ispričavaju, posebno muškarac. Krivnju prebacuje na ženu, dapače i na samog Boga koji mu je dao ženu, a žena se opet ispričava na zmiju. Svi su drugi krivi samo ne ja! Gledajući život čovječanstva kroz povijest, gledajući i vlastitu nutrinu, neprestano se pokušavamo ispričavati: nešto u meni, odnosno preko mene griješi. Često znamo čuti: nitko nije odrastao a da nije sagraježio. No, to nije nikakva isprika, nego optužba. Tu ispriku Biblija ne prima, Bog ne prima ispriku. Zlo je čovjekovo djelo. On ne može činiti zlo, ali ga čini. Takva je "građa njegova srca", kako čitamo u Knjizi Postanka (6,5; 8,21). To ne znači da je njegovo srce opako, nego "građa njegova srca". "Od nekog biti napravljen" znači biti potpuno u moći nekoga drugoga. Tako je zlo u čovjekovoj moći. Ako čovjek ne počini zla, ono neće biti učinjeno. Ima i duševnih bolesti, ima i loših utjecaja koji čovjeku uskraćuju slobodu. U mnogim je slučajevima zlo sudbina čovjeka pojedinca, a ne njegov odgovorni čin i shvatiti to često znači oprostiti mu. No postavlja se pitanje:

koliko je pojedinac odgovoran za svoj čin? Ako istražujemo zlo koje je netko učinio, uvijek ćemo naići na čovjeka, a ne na moći i prirodne prisile. Grijeh nije nešto što čovjek čini samo tako, usput. Grešna djela oduzimaju čovjeku raj. Svoju razjedinjenost u sebi možemo prikazati dvama likovima: Eve i zmije. Razgovor se zapravo odvija u meni, u mojem je srcu raj, ali tu je i zabranjeno drvo. Posljedice grijeha nisu pogodile samo one koji su bili istjerani iz raja, nego je to i naša stvarnost: nesloge među ljudima, ratovi, nesloga među živim bićima koja se uzajamno istrebljuju, nesloga između čovjeka i stvari i općenito svijeta koji udara protiv čovjeka.

Nadalje, Bog i čovjek su razdvojeni. Grijeh se toliko protivi Bogu da on čovjeka tjera iz svoje milosne blizine, iz raja.

Svaki grijeh i sebičnost umanjuju mogućnost povratka u raj. No, Bog ne bi bio Bog, tj. ljubav kad mu ne bi bilo stalo do čovjeka i zato je poslao Krista. Svatko može u svojem srcu, u raznim životnim situacijama, čuti Isusov glas: još danas ćeš biti sa mnom u raj. Djela ljubavi, nesebičnosti sigurni su znakovi da smo na pravom putu, a cilj je raj, tj. biti s Bogom i ljudima vječno u ljubavi!